50 DE ANI. *Newsweek* a vorbit cu 8 dintre astronauții care au pășit pe Lună

ROMÂNIA

Newsweek®

2-8.08.2019

SFORARII DE OPINIE

Cine se află în spatele sondajelor prin care suntem manipulați de 30 de ani.

Anul 2 ■ Numărul 65 ■ Preț: 11,90 lei

19065

5 948494 000029

MATINALUL #1
DIN ROMÂNIA

KISS FM

RĂZI
CU RUSU
ȘI ANDREI

LUNI-VINERI • 06:00-10:00

Newsweek ROMÂNIA

2-8.08.2019 _ ANUL 2 _ NR.65

SUMAR

Periscop

06 **Interviu**
Judecătoarea Crina Muntean: „Nu cunosc ca «epoca Stănoiu» să fi fost marcată de atâta ipocrizie“

Opinii

12 MIHAI DUȚĂ
Dă-n silă!
RADU PARASCHIVESCU
România infectată
13 CRISTIAN PREDA
Pacu

Dosar

14 **Realitate paralelă**
Sondajele vrajbei noastre
16 Sondajele anilor 90, erori de 24%
18 Vadim Tudor, îngropat de „sondori“ în 2000
20 CURS, între securistul Abraham și știristul Buble
22 Sondaje ca turnate (la Securitate) la IMAS
24 Nu aduce anu' ce aduce Pieleanu în estimări
26 Dâncu, jolly joker-ul academic al PSD
28 Darie Cristea: Sondajul de opinie nu este „un produs magic“
30 Palada, pitbull-ul lui Ponta
32 CSOP trage dreapta în sondaje
33 Bruno Ștefan despre sociologii delatori, sondaje și dosare

Internațional

34 **Spionaj cibernetic**
Cum a devenit Polonia un front în războiul rece dintre SUA și China

Magazin

38 **Misiunea spre Lună**
Marea aventură
52 **Educație**
Teodor Baconschi: „Pentru unii, copilul e menit să le panseze orgoliile rănite și visele spulberate“
56 **Auto**
Combinații bavareze de 7 luate câte X
60 **Tehnologie**
eRockit, motocicleta cu pedale care atinge 80 km/h

Calendar

62 Opinca românească fluturată pe Parlamentul de la Budapesta

» P.38

Newsweek ROMÂNIA

Află cum te poți abona » P.64-65

REDACȚIA

DIRECTOR _ **Sabin Orcan**

REDACTOR-ȘEF _ **Răzvan Chiruță**

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT _ **Cătălin Prisacariu**

Online manager _ **Ștefan Onica**
Senior editor _ **Mircea Marian**
Senior editor _ **Silviu Sergiu**
Senior editor _ **Mihai Duță**
Senior editor _ **Petre Bădică**
Senior editor _ **Ramona Ursu**
Editor _ **Flavia Drăgan**
Editor _ **Adina Mutăr**
Editor _ **Răzvan Scăețeanu**
Reporter special _ **Petru Zoltan**
Reporter _ **Adelina Sahlean**
Contributori _ **Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Radu Paraschivescu, Cristian Preda**

ART DIRECTOR

Cecilia Bălănescu

DTP

Ionuț Aldea

TRADUCERE

Monica Ady

GRAFICĂ

Cătălin Zaharia

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock gettyimages

EDITOR

SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ **Carmen Dincă**

DIRECTOR PUBLICITATE _ **Adrian Dinu**
Telefon: 0722 250 070

OFFICE MANAGER _ **Andrei Sabin Orcan**

TIPAR:
ipg Infopress™ Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

GUAYNABO, PUERTO RICO

Guvernatorul misogin și homofob

Protestatarii se confruntă cu forțele de poliție din Puerto Rico, pe 21 iulie, în fața Centrului Cultural „Yolanda Guerrero". Oamenii au ieșit pe străzile orașului Guayabo pentru a cere demisia guvernatorului acestui stat american, Ricardo Rossello. Înaltul oficial este acuzat de discurs misogin și homofob, după ce o serie de convorbiri private între el și colaboratorii săi apropiați au fost publicate în presă.

JOE RAEDLE/GETTY IMAGES

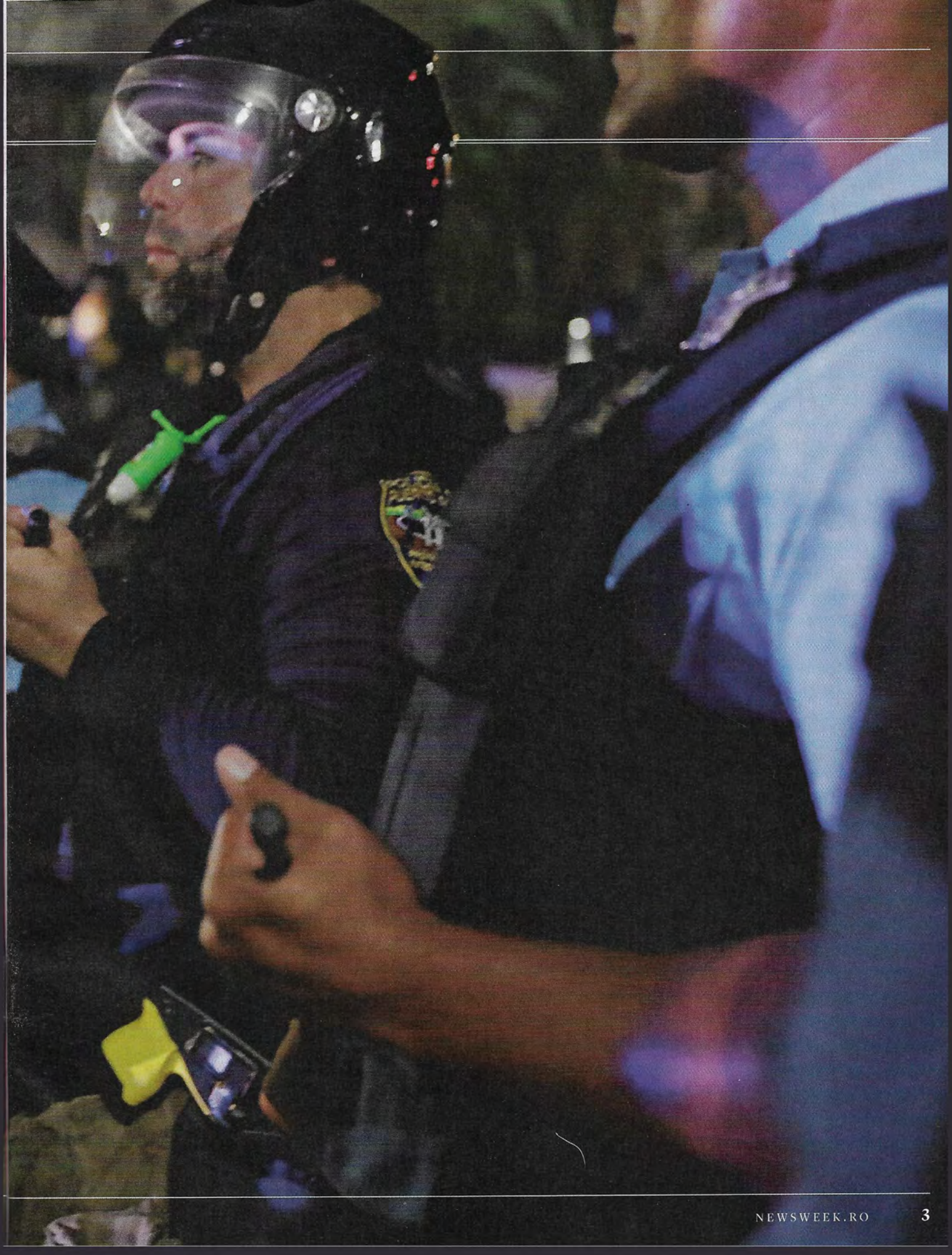

BRISTOL, MAREA BRITANIE

La Zoo

Sophie, contesă de Wessex, și James, viconte de Severn, hrănesc o girafă în cadrul unei vizite la Grădina Zoologică din Bristol, pe 23 iulie. Cei doi membri ai Casei Regale extinse au participat la un proiect intitulat „The Wild Place Project".

MAX MUMBY/INDIGO/GETTY IMAGES

LONDRA, ANGLIA

Premierul Boris

Proaspăt ales lider al Partidului Conservator, Boris Johnson pozează în fața sediului principal al formațiunii sale din Londra, pe 23 iulie. După o lună de dezbateri intense, conservatorii l-au ales pe înlocuitorul Theresei May în fruntea partidului și a guvernului.

DAN KITWOOD/GETTY IMAGES

VIBO VALENTIA, ITALIA

Apus de soare

Apus peste Vulcanul Stromboli, un candidat serios la intrarea în patrimoniul universal UNESCO, pe 25 iulie. Fotografia a fost realizată în colaborare cu astrofizicianul Massimo Cecconi, care a calculat momentul exact în care discul solar „atinge" craterul vulcanului.

FABRIZIO VILLA/GETTY IMAGES

INTERVIU

Judecătoarea Crina Muntean: „Nu cunosc ca «epoca Stănoiu» să fi fost marcată de atâta ipocrizie"

***NEWSWEEK ROMÂNIA* VĂ PREZINTĂ PARTEA A** doua a interviului cu Crina Muntean, judecătoare în cadrul Secției Penale a Tribunalului Bihor, care a vorbit, în premieră, într-un interviu pentru publicația noastră, despre „rețelele de interese în justiția locală" care s-au activat împotriva ei, prin intermediul Inspecției Judiciare. Fost președinte, în perioada 2009- 2014, al Secției Penale a Tribunalului Bihor, Crina Muntean a ajuns la judecata CSM, după ce, în ultimii ani, a deranjat, pe plan local, o serie de personaje extrem de influente, între care avocați, magistrați, personaje-cheie în administrație. Judecătoarea, care în ultimii doi ani și jumătate s-a alăturat demersurilor magistraților pentru apărarea justiției,

DE

RAMONA URSU
ramona.ursu@newsweek.ro

SPIONAJ CIBERNETIC
Cum a devenit Polonia un front în războiul rece dintre SUA și China » P.34

a vorbit despre câtă independență a mai rămas în acest sistem și care sunt principalele lui probleme.

***Newsweek România:* Într-o notă pe care ați trimis-o Inspecției Judiciare, în speța în care vă viza, ați precizat că „este cunoscut faptul că la nivelul instanțelor locale există conflicte profunde între magistrați, mascate cu greutate în colectiv, dar resimțite și percepute de toți magistrații". De la ce pornesc aceste conflicte și cum se manifestă? Afectează actul de justiție în instanțele din Bihor?**

Crina Muntean: Aparent, cauza acestor conflicte sunt dosarele de corupție vizând magistrați, cât și dosarul mult mediatizat privind falsificarea hotărârilor judecătorești în materia taxelor de primă înmatriculare. În toate aceste cauze au fost audiați mai mulți judecători. Procedura nu a fost confortabilă pentru nimeni. În esența lor, însă, aceste conflicte sunt rezultatul modului diferit în care magistrații se raportează la profesia de magistrat, la cerințele de integritate. Teoretic, actul de justiție poate fi afectat; pe acest fond, extrem de tensionat, judecătorii își cenzurează unii altora hotărârile pronunțate. Însă o afectare concretă se poate stabili doar în cadrul unor analize punctuale.

În ultimii doi ani, au fost luate mai multe măsuri împotriva dvs., la nivelul Tribunalului Bihor, în urma cărora v-au fost schimbate diferite atribuții și funcții. În ce context s-au produs aceste schimbări, cine le-a decis și cum s-au concretizat?

Am calificat în fața Inspecției Judiciare demersul avocatului Răzvan Doseanu ca fiind integrat unui demers mai amplu, inițiat în anul 2018, prin care s-a tins la înlăturarea mea din exercitarea unor atribuții atât judiciare, cât și administrative, exercitate până la acel moment. La nivelul instanței, acestea au fost inițiate de către actualul președinte al Tribunalului Bihor, doamna judecătoare Carmen Domocoș, imediat după ocuparea acestei funcții. La data de 12 iulie 2018, a solicitat reorganizarea activității judecătorului de drepturi și libertăți. În cursul lunii noiembrie, am fost revocată din exercitarea atribuțiilor de judecător delegat la Biroul de Executări Penale, birou ce gestionează, între altele, emiterea mandatelor de executare, mandatele europene de arestare, cererile de dare în urmărire internațională, solicitări de extrădare. La începutul anului 2019, președintele Tribunalului Bihor a reorganizat din nou Biroul de Executări Penale, desemnându-mă înlocuitor al judecătorului delegat titular. A dispus revocarea mea din îndeplinirea atribuțiilor de conducător al Compartimentului de Documente Clasificate, compartiment pe care îl gestionam de patru ani, trei ani în calitate de vicepreședinte și un an ca judecător desemnat prin ordin de serviciu, în condițiile în care în Tribunalul Bihor nu era ocupată funcția de vicepreședinte, căruia îi revine de drept această atribuție.

Funcționează foarte eficient mecanismele prin care un magistrat care a produs un deranj poate fi hărțuit, tracasat, indiferent câte argumente ar avea ca să-și justifice munca

Nu au fost măsuri fundamentate obiectiv, drept urmare, la nivelul Colegiului de Conducere, au existat trei membri care au avizat nefavorabil aceste măsuri ale președintelui instanței, cu atât mai mult cu cât au fost delegate unui judecător, în pofida dezacordului exprimat de acesta și în condițiile în care, fiind promovat la Tribunalul Bihor în toamna anului 2018, acesta nu era familiarizat cu niciunul dintre aceste compartimente. S-a urmărit limitarea activităților profesionale pe care le desfășuram, în mod evident, pentru transferarea controlului asupra acestor compartimente spre alte persoane.

Sesizarea avocatului Răzvan Doseanu a fost clasată de către Inspecția Judiciară, în februarie 2019. În martie, însă, rezoluția a fost infirmată de șeful Inspecției Judiciare, Lucian Netejoru, care a decis completarea și continuarea verificărilor pe numele dvs. și a încă șase judecători de la Tribunalul Bihor. De ce a fost infirmată, de către Lucian Netejoru, rezoluția Inspecției Judiciare?

Pentru că, posibil, s-a cerut această soluție de infirmare. În prezent, funcționează foarte eficient mecanismele prin care un magistrat, care a produs un deranj, poate fi hărțuit, tracasat, indiferent câte argumente ar avea ca să-și justifice munca. Când mecanismele funcționează de la acest nivel, fără îndoială îți pui întrebarea și încerci să afli care sunt cele mai semnificative interese pe care le-ai lezat. Nu există motive obiective care să justifice soluția de infirmare.

Dintre cei șapte judecători, doar dvs. ați fost trimisă la

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

judecata CSM. Vă simțiți vânată de Lucian Netejoru?
Având în vedere acuzațiile aberante care se reţin şi contextul în care s-a derulat procedura disciplinară, da, mă simt vânată de Inspecția Judiciară. Mi se reproşează un mod de gândire mai restrictiv în ce priveşte un sector cu activitate judiciară confidenţială, într-o instanţă marcată de probleme dovedite de corupție, într-o instanţă în care au fost falsificate hotărâri judecătoreşti, fiind urmăriți penal mai mulți grefieri. O gândire mai restrictivă într-un context local în care fostul procuror-şef al Parchetului de pe lângă Tribunalul Bihor a fost exclus din magistratură, într-o procedură a Inspecției Judiciare, pentru că a folosit un mandat de supraveghere, emis de mine, pentru intimidarea unor persoane, într-un context în care de mai mulți ani, în instanță, gândirea și măsurile aplicate, toate foarte restrictive, au corectat, cât s-a putut şi cu mare greutate, toate aceste nereguli, măsuri constatate şi apreciate, de altfel, cu ani în urmă, de însăşi Inspecția Judiciară.

Am în vedere şi contextul în care s-a efectuat procedura disciplinară, concomitent cu alte două controale efectuate în Tribunalul Bihor, unul integrat într-un control tematic dispus la mai multe instanţe, al doilea, exclusiv în ceea ce priveşte activitatea Tribunalului Bihor. Am fost menționată negativ în ambele controale, cu nume, prenume, funcție, deşi în cazul altor judecători s-au menționat doar inițialele numelui. Acolo, acuzele care mi se aduc sunt mai serioase, de genul: grefierii nu şi-au cusut dosarele cu mandatele de supraveghere tehnică, din cauza mea. Într-unul din cele două rapoarte, Inspecția Judiciară s-a sesizat din oficiu împotriva mea, pentru aceeaşi chestiune vizând desemnarea mea ca judecător de drepturi și libertăți. În cursul unuia dintre controale, s-au cerut, pentru inspectori, note de relații unor grefieri, în care aceştia să menționeze, în mod fals, că aş fi încheiat anumite procese-verbale la altă dată decât cea reală, aspect ce mi-a fost relatat, în scris, de cei doi grefieri. Şi mai sunt şi alte chestiuni de tipul acesta, petrecute în timpul controlului.

Pot doar să sper că inspectorii judiciari implicați în aceste demersuri au fost desemnați aleatoriu şi au fost cu totul imparțiali, aceştia fiind inspectorii Roxana Petcu, Liliana Poelnică, Elena Andronic, din câte cunosc, soții ale unor oameni politici din PSD sau agreați de PSD, iar în sesizarea din oficiu, inspectorul Vasile Baltag este soțul doamnei judecător Gabriela Baltag, membru CSM.

De ce ar dori Inspecția Judiciară sancționarea dvs.?
Nicidecum pentru că aş fi făcut parte dintr-un organ colegial, care a adoptat în unanimitate o hotărâre, de altfel necontestată de părțile din cauzele penale, nici de apărătorii acestora, în procedurile judiciare în care legea permite acest lucru. Se doreşte sancționarea mea pentru că sunt considerată parte a unei justiții penale care în plan local a devenit extrem de incomodă persoanelor influente din domeniul politic, din mediul de afaceri, din instituții publice importante ale statului (poliție, administrația locală, instituții financiare), cât şi din mediul judiciar local. În fiecare din aceste domenii există cauze de corupție, de infracționalitate economică sau de alt tip dovedite prin pronunțarea unor hotărâri de condamnare definitive.

Se dorește sancționarea mea pentru că sunt considerată parte a unei justiții penale care în plan local a devenit extrem de incomodă persoanelor influente

Ce se urmăreşte, de fapt?
Nicidecum restaurarea supremației legii sau o revenire la „legalitate", la „normalitate". Se urmăreşte restaurarea acelei justiții confortabile, o justiție perfect pregătită să asigure „salvarea" persoanelor importante, atunci când acestea, „accidental", vor fi deferite justiției. Faptul că mecanismul care permite acest lucru implică instituții din sistemul judiciar e o problemă extrem de gravă, ridicată, de altfel, în plan național şi internațional prin demersuri judiciare concrete ce vizează conducerea Inspecției Judiciare.

Există, în ultimii doi ani şi jumătate, o tendință în sistemul de justiție prin care magistrații „incomozi" să fie înlăturați, folosindu-se ca unealtă Inspecția Judiciară?
Au fost promovate mai multe acțiuni disciplinare împotriva unor magistrați, care s-au evidențiat prin atitudini incomode, atât unor persoane ce dețin funcții importante în sistemul judiciar, cât şi unor persoane politice. Cred că putem vorbi nu de tendințe, ci de acțiuni concrete ale Inspecției Judiciare, menite a sancționa magistrații care în prezent reacționează la acele probleme ce au creat convulsii şi poziționări diferite în sistemul judiciar.

Ați fost parte vătămată într-un dosar de şantaj. Cum s-a finalizat el şi în ce fel ați fost şantajată şi amenințată?
A fost un context mai larg. O campanie mediatică în care referirile erau legate de aspecte profesionale, inclusiv activitatea de emitere a mandatelor de su-

praveghere tehnică. Printre o mulțime de insulte, s-a postat și mesajul „ai trei copii și nu știi ce te așteaptă!", însoțit de o referire religioasă. Inculpații din dosar sunt fostul avocat Ioan Sava și soția acestuia, Daniela Sava, ambii condamnați definitiv, ulterior, pentru corupție. Pentru mine, acest dosar rămâne un reper de viață, de profesie, semnificativ. Am luat contact direct cu infracționalitatea, am trecut dincolo de prezidiul din sala de judecată, care, ca magistrat, te protejează, și m-am implicat într-o confruntare directă cu un infractor. Am realizat cât de brutală poate să fie această confruntare, câtă mizerie ești nevoit să suporți și cât de nedrept poate fi finalul unei astfel de proceduri.

Ca magistrat, sunt obligată să văd, în soluția de achitare, un adevăr juridic și să-l accept. Ca persoană vătămată în acest dosar de șantaj, fără a detalia contextul sau alte elemente ce țin de această infracțiune, adresez oricărei mame întrebarea dacă mesajul „ai trei copii și nu știi ce te așteaptă!", venit din partea unei persoane despre care știi că face parte dintr-un cerc infracțional și comite infracțiuni, iar ulterior este condamnat la închisoare, este un banal mesaj religios? Poate au gândit la fel și acei magistrați care, în această cauză, au dispus măsura controlului judiciar, unul, magistrat la ÎCCJ sau magistratul care a dispus condamnarea în prima instanță. Cu certitudine a gândit în mod diferit completul care a dispus soluția de achitare, complet din care a făcut parte domnul judecător Daniel Grădinaru, în prezent președinte de Secție Penală la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Ați fost acuzată, în spațiul public, că ați fost judecătorul preferat al procurorilor DNA. Asta pentru că erați și judecător de drepturi și libertăți și ați emis mandate de interceptare tehnică. Concret, actele dispuse de dvs. au fost desființate de vreo instanță sau de o altă instituție competentă?

Mi s-a adus o astfel de acuzație doar într-o anumită zonă a presei și de către persoane aflate în conflict cu legea penală. În activitatea profesională, nu m-am confruntat niciodată cu un astfel de reproș. Nu s-a cerut niciodată înlăturarea mea de la judecarea unor dosare, pentru acest motiv. Niciodată hotărârile pe care le-am pronunțat sau probele obținute în baza mandatelor de supraveghere pe care le-am emis nu au fost desființate sau înlăturate pentru motivul de nelegalitate privind lipsa mea de imparțialitate în cauzele DNA.

S-a vehiculat că aș fi fost un magistrat care nu a respins niciodată o propunere de arestare preventivă. Este fals. Am pronunțat astfel de soluții chiar și în cauzele DNA, aspect ușor de verificat chiar și pe platforma on-line cu subiecte predilecte anti-DNA, unde, la o vreme după o astfel de prezentare, eram menționată ca judecătorul care a respins propunerea de arestare într-o cauză mediatizată a DNA. Consider că, în absența unor elemente concrete care să confirme că aș fi subiectivă în cauzele penale instrumentate de DNA, astfel de afirmații, etichete, nu reprezintă nimic altceva decât absența oricăror argumente pertinente, în a mi se contesta activitatea profesională.

CSM este condus de Lia Savonea, catalogată de presă drept apropiată de anumiți politicieni aflați la putere. Președintele CSM este, însă, ales de către reprezentanții magistraților din țară. Ce spune despre integritatea și independența magistraților faptul că un personaj contestat, inclusiv de unii profesioniști din justiție, conduce CSM?

Cred că această perioadă din Justiție nu va fi ușor uitată. Cred că în viitor va fi suficient evocată pentru a constitui un motiv serios de reflecție asupra importanței și implicațiilor ce decurg din acordarea unui vot de încredere.

Se fac abuzuri în justiție? În ce constau?

Abuzul în justiție este în prezent o temă dezbătută public, ce are constant ca premisă soluții de achitare pronunțate în cauze penale. Este o asociere greșită. Achitarea persoanei trimise în judecată

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

nu poate fi echivalată în mod automat cu un „abuz judiciar". „Abuzul" este o faptă penală, care, ca orice altă faptă penală, trebuie dovedită. În absența unei astfel de confirmări judiciare a abuzului, referirile de ordin general sau analizele statistice privind numărul soluțiilor de achitare rămân irelevante.

În prezent, o analiză obiectivă aduce în discuție și decizii ale Curții Constituționale care au condus la înlăturarea unor probe din procesele penale sau restrângerea conținutului infracțiunii. Ascultăm înregistrări despre martori care adoptă în fiecare stadiu procesual altă versiune a declarației. Pe de altă parte, asistăm la diminuarea potențialului instituțiilor statului implicate în lupta cu fenomenul infracțional. Un astfel de context nu va inspira niciodată curajul de a dezvălui fapte penale, de a reclama fapte penale. Dimpotrivă, inhibă astfel de tendințe. Și vedem zi de zi dosare în care persoanele audiate nu mai cunosc nimic, nu mai solicită nimic.

Abuzul în justiție, ca o temă de discuție ce nu ar necesita un fundament obiectiv, o atestare judiciară a acestuia, duce la concluzia stupidă că orice soluție pronunțată de organele judiciare indică o faptă penală, după perspectiva din care e privită. Soluția de achitare, din perspectiva inculpatului, este un abuz, pentru că nu se confirmă trimiterea în judecată, în timp ce, din perspectiva persoanei vătămate, este o faptă de corupție a organului judiciar care a dispus achitarea inculpatului. Teoretic, nu exclud posibilitatea existenței unor abuzuri, însă o concluzie corectă trebuie să aibă la bază constatarea abuzului de către organele judiciare.

Putem vorbi despre vicierea actului de justiție din cauza colaborărilor dintre magistrați și serviciile secrete?

Colaborarea între instituții nu poate vicia actul de justiție. Justiția nu este o entitate izolată, ruptă de celelalte instituții ale statului. Colaborarea instituțională reprezintă un fapt firesc. Colaborarea magistraților procurori cu serviciile de informații, pentru descoperirea faptelor penale și identificarea persoanelor care le săvârșesc, nu viciază, în niciun fel, actul de justiție, ci reprezintă un aspect de normalitate al acestuia.

Magistrații nu au libertatea de a vorbi despre probleme esențiale și intrinseci sistemului judiciar, fără a risca sancțiuni pentru această libertate

Cum catalogați activitatea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție?

După raportul GRECO, nu cred că mai rămân multe de spus despre această Secție. Dincolo de asta, faptul că scurta perioadă de funcționare a acestei secții a readus în discuție și în atenția publică toate reproșurile adresate până nu demult DNA, toate acele aspecte calificate negativ și prin evocarea cărora s-a justificat însăși înființarea acestei secții - scurgerile de informații din dosare penale în presă, mediatizarea excesivă a dosarelor aflate în faza de urmărire penală, măsuri preventive invalidate de instanțe, o selecție a persoanelor vizate de dosarele secției - a compromis în mod ireversibil credibilitatea acesteia.

Curtea Constituțională a fost acuzată, în ultimii doi ani și jumătate, că și-a depășit atribuțiile și a intrat în zona de legiferare. Cum vedeți, ca magistrat, activitatea CCR?

Ca magistrat, trebuie să respect și să aplic deciziile CCR. Există două instanțe naționale, ÎCCJ și Tribunalul Bihor, care au adresat Curții de Justiție a Uniunii Europene o întrebare preliminară vizând obligativitatea deciziilor CCR, când acestea aduc atingere statului de drept, prin exercitarea atribuției de legiferare, ce aparține unei alte puteri a statului. O astfel de întrebare este adresată CJUE chiar de colega mea de secție, o colegă pe care o stimez. Consider acest demers unul extrem de important.

Cât de liberă mai este acum justiția? Ați fost judecător și în „epoca Stănoiu", considerată o perioadă neagră pentru justiție. Comparativ cu acele vremuri, cum vedeți justiția acum?

În prezent, gândirea juridică este mult evoluată și aliniată unei gândiri juridice europene. Cazurile de practică judiciară în care magistrații aplică direct norme europene, peste ceea ce dispune dreptul intern, sunt numeroase. În justiția acelor ani, lucrurile erau mai precare. Cu toate acestea, cu toată această evoluție și gândire europeană, în prezent, magistrații nu au libertatea de a vorbi despre probleme esențiale și intrinseci sistemului judiciar, fără a risca sancțiuni pentru această libertate. Magistrații nu pot protesta împotriva modificărilor legislative ce le afectează cariera și posibilitatea de a da soluții juste, fără riscul de a fi supuși ulterior unor multiple verificări ale activității profesionale. Magistrații nu au libertatea de a-și exercita profesia conform propriei convingeri, fără riscul de a deveni, la rândul lor, anchetați pentru simplul fapt că au îndrăznit prea mult. Și toate acestea se întâmplă sub pretextul că reinstaurăm „supremația legii", că respectăm drepturi și libertăți fundamentale, că înlăturăm abuzurile. Nu cunosc ca „epoca Stănoiu" să fi fost marcată de atâta ipocrizie. N

TRAVEL MIX
HD
Hai în vacanță!
www.travelmix.ro

MIHAI DUȚĂ

Dă-n silă!

Circul ăsta cu țoape îmbrăcate de la standul de capoate din Obor și manechini bătrâni care-și modifică până și analizele în photoshop îmi face silă. Dăncilă spunea că ar fi momentul ca o femeie să devină președinte. Nu știu de ce, m-am gândit la Tăriceanu. Și dacă pui în oglindă capotul ăla cu lanțuri de aur și pantalonii ăia roșii, zău dacă nu vezi ce i-a ținut până acum împreună. Parcă-s îmbrăcați de la raionul „Răpirea din Serai".

Până la urmă, gusturile nu se discută, iar manele văd că nu se ascultă doar la guvern.

Tumbele făcute prin limba română de Viorica sau sforăitul plat al lui Călin care, din când în când, se mai trezește vorbind în somn, n-ar fi chiar așa o mare problemă. Ba dimpotrivă, ar fi precum gag-urile lui Benny Hill. Tot mai aștept să-și depună candidatura Pleșoianu și tipul care a rămas singurul membru PNȚCD. Asta ca să fie echipa de pitici de grădină completă.

Însă tot acest ghiveci maschează un sistem ticălos, adevăratul stat paralel, pus la punct de pușcăriașul Liviu Dragnea, sistem care lucrează nestingherit în continuare pentru ceilalți borfași rămași în libertate.

Așa se face că un băiețaș de club, crescut doar la sânul statului, și care încă ocupă postul de ministru de Finanțe, ne îndatorează zilnic cu milioane de euro. Dar vrea să pedepsească studenții și spune că țările alea la care se tot împrumută ne iau valorile.

În timpul ăsta, colega sa, Cati, face prăpăd în Educație. Niciunul dintre ei nu și-ar pune problema să le asigure și un loc de muncă tinerilor absolvenți. Nu, nu la stat, că acolo sunt toate neamurile și coțofanele lor. E ocupat. În mintea jeleră a fantelui de Kiseleff, problema țării sunt biletele gratuite pe CFR pentru studenți. Așa gândește el, un asistat social de lux.

Până la urmă și bălțatei de la Palatul Victoria i se pare normal să fie bătuți oamenii pe la proteste, așa că nu-i nimic diferit în modul lor de gândire. Uitați-vă și la problemele lăsate de Tudorel „Spaima Justiției". Acolo lucrurile sunt și mai profunde și efectele nocive se vor resimți mult timp de acum înainte. Nicio recomandare a instituțiilor europene nu a fost pusă în aplicare. Moștenitorii lui Liviu Dragnea sunt la locul lor și, în loc să se ascundă, să tacă mâlc, se oțărăsc cu tupeu și lovesc deșănțat în orice idee de dreptate.

Și-n timp ce Dăncilă oferă regaluri de stupiditate, oamenii pier oricum, cu cardul de sănătate în mână cum spunea, de curând, o slugă a sistemului morții. Câteva clipiri din ochi și-o mină de zburătoare uimită nu pot fi rezolvarea acestor pobleme. Și nici baletul jenant al unui cocostârc supraponderal.

Din păcate, va trebui să-i mai suportăm încă vreun an și-apoi să tragem alți mulți ani pentru a repara tot ce-au stricat acești zei ai hoției, incompetenței și prostiei.

De asta nu mă prea amuză gafele și inepțiile emise periodic de aceste ventilatoare ale prostiei. De asta mi-e silă. Dar sper să nu uităm toate acestea până la anul, la alegerile parlamentare. N

MIHAI DUȚĂ
este senior editor al
Newsweek România

Româna infectată

Limba română încasează în continuare croșee din partea celor care ar trebui s-o apere: ziariștii și redactorii de știri. Nu toți, dar o parte importantă. Sluțită de politicieni și de diverși purtători de cuvânt, româna vorbită și scrisă azi arată ca un organism infectat și fără leac. Cuvintele ajung să însemne altceva decât știai, sensurile deraiază, frazele spun una și vor să spună alta. Când îți apare sub ochi figura unui reprezentant al Poliției, e limpede că urmează o baie de clișee și de exprimări inepte. Hoțul nu fură, ci „se face vinovat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de furt", iar omul legii nu se duce la locul faptei, ci „se deplasează pe raza localității X", de zici că-i Luceafărul, care coboară blând „alunecând pe-o rază". În aceste condiții, te-ai aștepta, poate, la sprijin din partea mass-media pentru păstrarea unui nivel măcar acceptabil de exprimare. O, sfântă candoare!

Cu un deceniu în urmă, televiziunea părea să fi atins zenitul imposturii când o tânără moderatoare confundase Pompeii și Herculaneum cu Sodoma și Gomora. Din păcate, doar părea. O raită pe site-urile televiziunilor de știri te convinge în două minute că impostura și analfabetismul sunt în continuare la putere. De exemplu, de pe un site afli că „Jason Statham și-a absorbit prietena din priviri".

De ce apar asemenea nerozii? De ce redactorul de știri nu știe să deosebească între „a sorbi" și „a absorbi"? Probabil fiindcă angajatorul a decis

RADU PARASCHIVESCU

să-și concedieze salariații școliți și să pună în locul lor inși cărora le e dragă școala ca măgarului fuga. Pe un alt site, rudă bună cu cel de mai sus, cititorul află despre diverse metode de „salvare a timpului". Și se întreabă nedumerit ce-a pățit bietul timp. A fost răpit de niște fundamentaliști care amenință cu o execuție filmată? S-a îmbolnăvit, a fost dus la spital, iar acum medicii se dau peste cap ca să-l scape? A căzut într-o crevasă? S-a aventurat pe un traseu nemarcat și acum e căutat de salvamontiști? Sigur, nu e nevoie de doctorate în engleză ca să știi că „to save time" înseamnă „a câștiga timp", eventual „a economisi timp". În fond, „saving house" nu înseamnă „casă de salvare", ci „casă de economii".

În condițiile unui asemenea diletantism în presă, e logic ca limba română să colapseze. Să ce? Exact, să colapseze. De la „to collapse", „a se prăbuși". Un cetățean pus iresponsabil în posesia unui microfon și a unei legitimații de ziarist a comunicat nației, de lângă o bancă de rezerve în stare de șoc, că „Eugen Neagoe a colapsat la marginea terenului". Încă e bine, totuși. Să-i fim recunoscători omului, putea să spună „s-a colapsat" și n-a făcut-o. Poate data viitoare. Și fiindcă tot vorbim de salvări, prăbușiri și alte cele, nu trebuie trecut peste comentariul iluminist al unei domnișoare din presă, care, după o conversație cu o tânără care n-a izbutit să intre la Untold, deși avea bilet, a rezumat astfel situațiunea: „din câte se pare, biletul tinerei era invalid". Nu-ți rămâne decât să te cutremuri și să-i plângi de milă sărmanului bilet. Ziarista n-a apucat să precizeze tipul de invaliditate și i-a lăsat pe privitori sur leur soif. Chiar așa, de la ce i s-o fi tras biletului? Îi tăiase trenul un picior? Își prinsese mâna în strung? Fusese desfigurat de o schijă inamică? Căzuse victimă hemiplegiei? Mister de nepătruns. Ca să-l pătrunzi, trebuie să știi – și zău că nu e complicat – că „valid" înseamnă, printre altele, „valabil". Sau, sigur, poți să nu știi, dar atunci te ocupi de altceva. Există atâtea domenii în care e nevoie de mână de lucru, de la fitotehnie la autostrăzi. Dacă te decizi totuși să te faci ziarist, ai obligația să nu-ți bați joc de limba în care scrii și de publicul căruia i te adresezi.

RADU PARASCHIVESCU
este scriitor

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

CRISTIAN PREDA

Pacu

Mărturisesc că până zilele trecute nu auzisem de pacu. E numele unui pește. Unul din regiunea amazoniană, dar care a fost descoperit și-n ape din România. Presa a vorbit mai întâi despre el prin 2017, când a fost pescuit un exemplar pe la Drobeta Turnu Severin. De curând, s-au mai prins vreo doi în lacul de la barajul Firiza, care e aproape de Baia Mare. Cu câteva zile înainte de anunțarea acestei ultime capturi, gazetele scriseseră că e vorba despre pești piranha. Vă întrebați probabil ce mi-a venit să scriu despre pescari și pești cu nume bizare?

Ei, bine, situația cu pricina mi se pare elocventă, dar nu din perspectiva specialiștilor în undițe și momeli, ci din punctul de vedere al presei și al felului în care e (mal)tratată opinia publică de la noi. Revin la povestea mea.

Luni, 22 iulie, o gazetă maramureșană publica un articol de fix 12 rânduri, ce anunța că în weekendul care tocmai trecuse „mai mulți pești piranha au fost trași la mal". Autorul – semnat Alina O. – cita un pescar care i-ar fi spus, între altele, „acest pește este recunoscut pentru ferocitatea și dinții săi foarte ascuțiți". O poză cu gura căscată a unui piranha sprijinea citatul. În titlu, ca și în corpul articolului, se adăuga: „alertă pentru cei care vor să facă baie". Ultimul rând anunța, totuși, că vor fi consultați specialiști „să se pronunțe în acest sens (sic!) și dacă acest pește reprezintă într-adevăr un pericol pentru turiști".

Articolașul a decolat din Baia Mare spre toate colțurile țării. Televiziunile și gazetele au preluat știrea. Cu o singură modificare, și anume fără precauția din final, ce vestea că urmează o verificare a speciei. Verificarea a venit după 48 de ore. Nu e piranha, adică un pește carnivor, ce poate ataca și oameni, ci pacu, o specie mai blândă, a explicat un inginer de la Ocolul silvic din Tăuții de Sus. Întrebat cum a ajuns pacu din Brazilia în Firiza, el a spus că „un inconștient" ar fi putut arunca peștele dintr-un acvariu în lac.

În funcție de gazetă, finalul articolelor ce tratau despre „răsturnarea de situație" – cum au titrat multe – era diferit: în unele se susținea că turiștii pot să se scalde liniștiți, în altele, dimpotrivă, era reluat apelul la vigilență.

De fapt, cam așa stau lucrurile în mai toată presa tabloidizată din România. Întâi vine alerta, anunțată îndeobște în engleză: „breaking news". Urmează ceva scandalos, puțin inexact, oleacă exagerat. Se stârnește negreșit un val de indignare. Chemat prin telefon, un „analist" pune paie pe foc. Posturile tv și mediile sociale sunt experte în asemenea mașinațiuni.

Peste o zi-două, totul se stinge. Lucrurile nu stau chiar așa rău cum aflaserăți deunăzi. Furtuna era, de fapt, un vânticel. Piranha era pacu.

CRISTIAN PREDA
este profesor de științe politice la Universitatea București

REALITATE PARALELĂ

Sondajele vrajbei noastre

De 30 de ani, suntem poluați de sondori care scot din subteranele poporului, de multe ori, opinii manipulatoare.

MAREA AVENTURĂ
Cu 50 de ani în urmă, cursa spre Lună a dinamizat o națiune în criză » P.38

ISTORIA SONDAJELOR DE OPINIE DIN ROMÂNIA reflectă fidel istoria politică a țării post-Ceaușescu, cu toate racilele ei. Toate alegerile din primul deceniu au fost prefațate de sondaje care, în mare parte, au greșit grosolan. Ce e drept, o îmbunătățire s-a văzut: dacă în 1990 și 1992 apăreau erori de 24% în estimările de rezultate la vot, în 1996 și 2000 s-a ajuns la sondaje eronate cu „numai" 16%.

Marii jucători de pe piața estimărilor electorale au avut legături politice nu doar evidente, ci și oficializate: au fost miniștri, parlamentari, funcționari publici propulsați partinic. În alte cazuri, prieteniile cu mai marii zilei erau întărite prin contracte din bani publici care alimentau (și încă alimentează) conturile caselor de sondare.

Nu lipsesc nici eternii afiliați ai Securității, fie că sunt turnători dovediți, fie că doar apar pe niște liste ale fostei poliții politice și, deși nu au primit verdict oficial de la CNSAS, au admis că au scris note la Securitate. Iar acești foști securiști nu au deținut roluri marginale în companiile de evaluare a opiniei publice, ci au condus (și încă mai conduc) importante companii de sondare.

DE

PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro
CĂTĂLIN PRISACARIU
catalin.prisacariu@newsweek.ro

În tandem cu acești sociologi mai mult sau mai puțin flexibili, personaje ca Sorin Ovidiu Vântu și Dan Voiculescu au purtat în lesă, o vreme, mari case de sondaje de opinie.

Cât de mult au influențat toate aceste infiltrări toxice analizele sociologice menite să ofere o imagine a preferințelor electorale? Câtă manipulare conștientă s-a făcut prin aceste sondaje greșite și cât amatorism a fost în adunarea datelor?

Newsweek România a comparat, pentru toate alegerile prezidențiale și parlamentare din 1990 încoace, sondajele pre-alegeri cu rezultatele post-scrutine. Iar analiza rezultată arată cu claritate că, în ciuda unor posibile erori firești, multe sondaje au fost făcute cu bună-știință pentru a induce alegătorii în eroare și a favoriza unele partide și pe unii candidați. *Newsweek România* i-a intervievat și pe cei mai relevanți sondori ai ultimilor 30 de ani iar unele din răspunsurile lor au fost neașteptat de sincere.

Sondajele anilor '90, erori de 24%

Vremurile tulburi din 1990 – 1992 au afectat și evaluarea opțiunilor politice.

PRIMELE SONDAJE CARE AU prezentat intenția de vot a românilor au fost realizate la începutul anilor '90, pentru alegerile parlamentare și prezidențiale. În acea perioadă, Institutul Român de Sondare a Opiniei Publice (IRSOP) făcea legea pe piață. Dar sondajele acelor vremuri erau o loterie, s-au înregistrat erori uriașe.

Cum s-au născut primii candidați

Regimul comunist a fost înlăturat brutal din România în decembrie 1989, în urma unor proteste de amploare și lupte de stradă. Au fost omorâți oficial 1.104 români, iar alte 3.321 de persoane au fost rănite. Puterea a fost preluată imediat de Frontul Salvării Naționale (FSN), format din revoluționari, turnători și cadre ale Securității, dar și din activiști din primele eșaloane ale Partidului Comunist Român. În fruntea lor a fost montat Ion Iliescu, fost membru în Comitetul Central al PCR, marginalizat de Ceaușescu la începutul anilor '80. Funcția de premier provizoriu i-a fost dată lui Petre Roman, al cărui tată a fost un militant și activist comunist. Așa a făcut România primii pași spre democrație.

După căderea regimului comunist, în ianuarie 1990, politicianul Ion Rațiu s-a reîntors în țară pentru a ajuta la refacerea Partidului Național Țărănesc, alături de Corneliu Coposu. Rațiu a fost numit vicepreședinte al partidului. În aceeași perioadă a revenit în țară și Radu Câmpeanu, care a reînființat Partidul Național Liberal. În afara celor două partide istorice, au luat naștere alte zeci de partide politice.

La 14 martie 1990, a fost adoptată Legea privind alegerea Parlamentului și a președintelui României, primele alegeri libere parlamentare și prezidențiale fiind stabilite pentru ziua de 20 mai 1990. În cursa pentru alegerile prezidențiale s-au înscris Ion Iliescu, Ion Rațiu și Radu Câmpeanu.

Primele sondaje

După ce s-au stabilit candidații la alegerile prezidențiale, au apărut și primele sondaje politice. În mai 1990, Oficiul pentru Sondarea Opiniei Publice „Dacia" a prezentat public rezultatul sondajului pentru alegerile parlamentare din același an. Conform sondajului, FSN, partidul lui Ion Iliescu, urma să obțină 74% din voturile alegătorilor, PNȚ - 10%, iar liberalii - 9%.

Un alt sondaj, realizat de Institutul Român de Sondare a Opiniei Publice (IRSOP) împreună cu Institutul de Cercetare Socială Aplicată din Bonn pentru Televiziunea Română, arăta că partidul lui Iliescu urma să obțină 65,5%, urmat de PNL cu 7,1% și PNȚ, cu 3%. Pentru alegerile prezidențiale, sondajul arăta că Ion Iliescu urma să câștige cu 84,6%, urmat de Radu Câmpeanu cu 10,7% și Ion Rațiu cu 4,7%.

Erorile din sondajele anilor '90 au favorizat și puterea, și opoziția, în funcție de autorii evaluărilor

Erori de 7%

Ziua de 20 mai 1990 este cunoscută ca „Duminica Orbului" pentru rezultatul alegerilor. Atunci s-a înregistrat cea mai mare prezență la vot de după '89. Din numărul total de 17.200.722 de alegători, s-au prezentat la vot 14.826.616 (86,19%). Voturile validate au fost 14.378.693. Ion Iliescu a câștigat alegerile din primul tur cu 85,07%, urmat de Radu Câmpeanu cu 10,64% și de Ion Rațiu cu 4,29%. Alegerile parlamentare au fost câștigate categoric de FSN cu 67% la Senat și cu 66,31% la Camera Deputaților. PNL a obținut în jur de 7%, iar PNȚ - 2,5%.

Rezultatul final al alegerilor parlamentare arăta că „Dacia" s-a înșelat. Toate cele trei formațiuni politice au obținut mult mai puțin decât rezultatele prezentate în sondaj. De exemplu, în cazul FSN s-a înșelat cu 7%, 6,5% a fost eroarea în cazul liberalilor și 3% în cazul PNȚ.

În schimb, sondajul prezentat de IRSOP și INFAS a avut erori sub 1% în cazul alegerilor prezidențiale. Nici în cazul alegerilor parlamentare situația nu a stat diferit. Sondajul a arătat că FSN va obține 65,5%, cu diferența cuprinsă între 0,8 și 1,5% față de rezultatul final.

CDR a primit 24% în plus

Doi ani mai târziu, au avut loc alegeri parlamentare și prezidențiale. Principalele partide erau CDR, FSN și FDSN. Pentru Cotroceni și-au anunțat candidatura Ion Iliescu, Emil Constantinescu și Gheorghe Funar. În predicțiile prezentate de Academia Informatizată pentru Studii Tehnice, Economice, Drept și Administrație (AISTEDA), rezulta că CDR urma să obțină 21,2% din Parlament, urmat de FDSN cu 20,3%

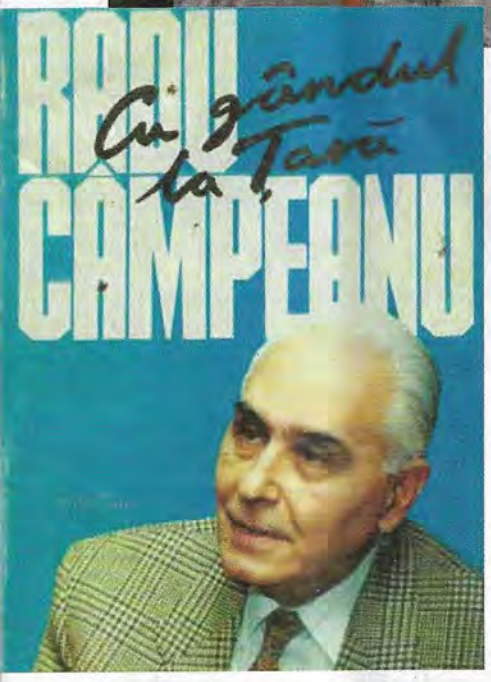

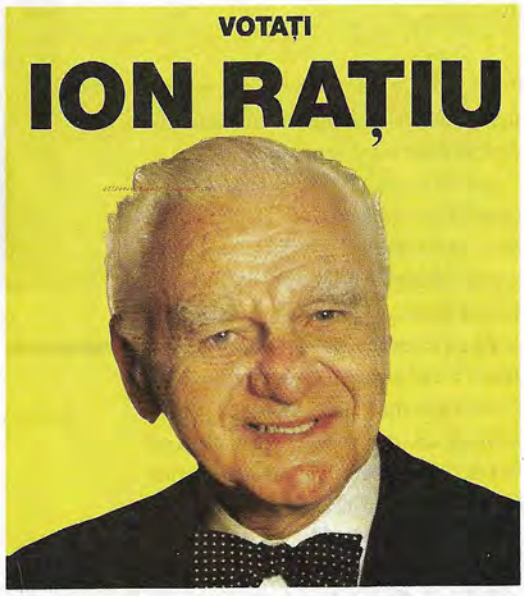

1990
Candidații principali la prezidențialele din 1990: Ion Iliescu, Radu Câmpeanu și Ion Rațiu, așa cum apăreau în afișe de campanie.

FOTO: ROMANIA.EUROPALIBERA.ORG; NAPOCANEWS.RO; RFI.RO

și FSN cu 13,8%. În urma alegerilor s-a constatat că sondajul era în favoarea CDR, pentru că FDSN a obținut în plus 8,26%, iar FSN mai puțin cu 3,4%. Pentru alegerile prezidențiale, Ion Iliescu a fost cotat cu 38,3%, Constantinescu cu 37,6% și Funar cu 8,1%. Și de această dată, sondajul a fost în favoarea lui Constantinescu, care a primit în plus 6,5%, iar de la Iliescu s-a luat 8,9%. AISTEDA era un SRL înființat la începutul anilor 1990. Printre fondatori îl regăsim pe Nae Bedros, ajuns deputat în 1990 pe listele liberalilor.

O altă firmă, Chatarsis SRL, a dat CDR câștigător cu 44,08%, dar Convenția a obținut puțin peste 20%. În schimb, FDSN a fost dat cu 16,92% și a obținut 28%. În cazul alegerilor prezidențiale, Emil Constantinescu a fost cotat cu 48%, Iliescu cu 26%, iar Funar cu 14%. În realitate, Iliescu a obținut 47,2%, Constantinescu 31,1%, iar Funar 10,8%.

Sondajele prezentate de IRSOP arătau că FDSN va câștiga alegerile cu 25%, urmat de CDR cu 24% și FSN cu 11%. Ion Iliescu urma să obțină 38%, Constantinescu, 31,1% și Funar 14%. În cazul lui Constantinescu eroarea a fost de doar 0,1%, în timp ce lui Iliescu i s-au luat 9,2%.

IRSOP schimbă sondajele

Sociologul Dumitru Sandu menționează în cartea sa, „Sociologia Tranziției", că IRSOP, după ce a făcut o predicție de victorie a Convenției Democratice în alegerile din septembrie 1992, a revenit imediat înainte de alegeri cu un sondaj, realizat între 21 și 23 septembrie, în care a prognozat un scor de 26% pentru FDSN și de 25% pentru CDR. Cifrele prezentate anterior în această notă sunt recalculări proprii, fără cei nedecișii. Nedecișii, cei care teoretic ar fi putut schimba distribuția efectivă la alegeri, erau, în același sondaj, numai în proporție de 5%. „Greu de explicat, în aceste condiții, de unde a fost obținută superioritatea FDSN față de Convenție cu aproximativ 8 procente. De unde creșterea spectaculoasă a ponderii partidelor foarte mici, care au obținut, fiecare, nu mai mult de 3% din voturi? Aceste partide reprezentau, în rezultatele oficiale pentru Senat, 15,1% din voturile exprimate. În sondajul IRSOP partidele respective erau creditate cu numai 8,4% din opțiunile electorale", a spus Sandu.

„A fost o fraudă de peste 10%"

IRSOP este controlat de Petru Ioan Datculescu încă din anul 1990. Numele acestuia apare pe lista membrilor Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist. Ultimele date financiare arată că firma a avut o cifră de afaceri de 426.122 de lei, dar a raportat pierderi de aproximativ 300.000 de lei. Firma lui Datculescu figurează cu impozite, contribuții și taxe neplătite la stat de 5.807 de lei.

Sociologul Ștefan Eugen Bruno a declarat pentru *Newsweek România* că, în cazul IRSOP, eroarea a fost sub 1% în sondajele prezentate în 1990. „Profesionalismul IRSOP a fost zdrobitor. La fel în 1992. În 1992 au fost 1,5 milioane de voturi anulate. Vedeam pe secții ce partid a fost furat. Cum a putut IRSOP să dea eroare sub 1% când a fost o fraudă de peste 10%?", se întreabă Ștefan Bruno.

Vadim Tudor, îngropat de „sondori" în 2000

Erorile, voite sau nu, în cazul candidatului prezidențial Corneliu Vadim Tudor au fost foarte mari.

ION ILIESCU A PRELUAT PRIMUL mandat constituțional de președinte în anul 1992. România învăța din mers principiile democrației, chiar dacă era în continuare captivă și căpușată de grupurile de interese constituite după decembrie 1989. Pe plan extern, au fost reluate relațiile cu țările din Uniunea Europeană și NATO. Însă, în interiorul țării, domnea în continuare haosul. Noua clasă politică încerca timid să facă reforme sociale și economice, dar fără mare succes. Transilvania se confrunta cu conflicte interetnice. La Hădăreni, românii și maghiarii au început să dea foc caselor de romi pentru a-i alunga din comunitate. Pe plan politic, partidul controlat de Ion Iliescu, Partidul Democrației Sociale din România (PDSR), a făcut o coaliție cu trei partide comuniste și naționaliste: PRM, PUNR și PSM. Coaliția formată din cele patru partide a fost botezată „Patrulaterul Roșu". La începutul anului 1996, România asista neputincioasă în fața inundațiilor fără precedent. Mii de sinistrați așteptau o minune dumnezeiască pentru a-i salva, dar autoritățile asistau neputincioase în fața prăpădului.

„Contractul cu România"

Românii nu mai aveau încredere în justiție, guvern sau administrație. Nici în parlament sau în partidele politice. Corupția pusese stăpânire pe societatea românească. Oamenii mai credeau doar în Biserică și Armată.

42% din populația țării trăia sub limita de subzistență, iar nivelul de trai scăzuse cu 35% față de decembrie 1989. Așa arătau ultimele luni de președinție ale lui Ion Iliescu.

Pe 22 martie 1995, Emil Constantinescu a fost reales ca președinte al CDR. Câteva luni mai târziu, a lansat o platformă politică pentru alegerile locale și generale din 1996. Platforma a fost numită „Contract cu România" și promitea îmbunătățirea vieții românilor în decurs de 200 de zile de la preluarea guvernării. La această platformă de dreapta au aderat rapid intelectualii și societatea civilă.

Academia Română, 20% în plus la Constantinescu

Campania electorală pentru alegerile locale a început pe 19 aprilie 1996. Atunci, 88 de partide și uniuni politice au depus la sediul Biroului Electoral Central însemnele electorale cu care urmau să participe la alegerile locale. Convenția Democrată Română reușise să câștige toate primăriile de sector, chiar și Primăria Capitalei. Victor Ciorbea l-a învins atunci pe Ilie Năstase, candidatul PDSR. Rezultatul final a fost de 56,74% pentru Victor Ciorbea.

Chiar dacă a pierdut Capitala, Ion Iliescu spera la un nou mandat de președinte. În cursa pentru Cotroceni s-au înscris Emil Constantinescu și Petre Roman din partea Uniunii Social Democrate. Printre candidați se mai aflau Corneliu Vadim Tudor, Adrian Păunescu sau Radu Câmpeanu. În total, 16 candidați. Ulterior, Institutul de Sociologie al Academiei Române a prezentat un sondaj pentru primul tur al alegerilor prezidențiale, în care l-a cotat pe Emil Constantinescu cu 49%, în timp ce Ion Iliescu urma să obțină în jur de 35% din numărul total de voturi. Dar Constantinescu a obținut doar 28,22%, iar Iliescu 32,25%. Petre Roman s-a clasat pe locul trei cu 20,54%.

CURS, prognoză impecabilă în 1996

Înaintea primului tur, Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS) a avut o eroare de 0,53%. Pentru cel de-al doilea tur, CURS a estimat că Emil Constantinescu va obține 52,8%, iar Iliescu 47,2%. Eroarea tolerată era +/- 2,8%, conform rezultatului prezentat de ziarul Adevărul. Rezultatul final a arătat că Constantinescu a câștigat cu 54,41%, iar Iliescu obținuse 45,59%. Eroarea în

FANFARON
Corneliu Vadim Tudor dădea interviuri până și la înmormântări (aici, în 2013, la cea a lui Florin Cioabă, „regele" romilor).

FOTO: INQUAM PHOTOS - OVIDIU MICSIK

defavoarea lui Constantinescu a fost de 1,61%, iar în favoarea lui Iliescu, de 1,71%.

PRM, subestimat de toți sondorii în 2000

După patru ani de guvernare, CDR a dispărut din peisajul politic românesc. Dar a revenit puternic Partidul România Mare al lui Corneliu Vadim Tudor. La alegerile parlamentare din anul 2000, partidul lui Ion Iliescu era pe val. CURS credita PDSR cu 45%, iar pe locul secund se clasa PRM cu 16%, urmat de PNL cu 12%. Un alt institut de sondaj, CSOP Gallup, dădea câștigător PDSR cu 51,6% iar partidul lui Vadim obținea doar 12%. Din sondajele Metro Media Transilvania rezulta că PDSR urma să câștige alegerile cu 50,9%, iar PRM obținea 11%. IMAS prognoza că PDSR va obține 46%, iar PRM 18%. Rezultatul alegerilor a demonstrat că toate institutele de sondare s-au înșelat. PDSR a obținut 37%, iar PRM a depășit 20%.

Vadim, „furat" cu 10-17%

Situația s-a repetat în cazul alegerilor prezidențiale. Ion Iliescu era dat câștigător în primul tur cu un procent cuprins între 40 și 48,3%. În cazul principalului său contracandidat, Corneliu Vadim Tudor, sondajele estimau un rezultat cuprins între 11,1% și 19%.

Conform rezultatului final al alegerilor, Iliescu a strâns doar 36,35%, iar Vadim 28,34%. Practic, procentele care urmau să fie obținute de Vadim Tudor erau puse în favoarea lui Ion Iliescu. În turul doi, Iliescu a obținut 66,83%, iar Vadim 33,17%.

Spirala tăcerii, mobilizarea emoțională, dezirabilitatea socială

Sociologul Barbu Mateescu, absolvent al Universității Pennsylvania, a explicat pentru *Newsweek România* de ce apar diferențe mari între sondaje și rezultatele finale ale alegerilor. Acesta considera că diferențele între sondaje și realitatea din ziua votului țin de o serie de factori: „Importante în istoria României au fost: spirala tăcerii («mi-e rușine să zic cu cine votez de fapt»; exemplul PPDD în 2012) și mobilizări emoționale pe ultimele săptămâni sau zile (pro-Iohannis în turul doi din 2014, prezența mare la vot în 2019) sau dezirabilitatea socială (referendumul Coaliției pentru Familie). La alegeri la care aceste evenimente nu se activează, adică marea majoritate a alegerilor și în special parlamentarele sau localele, sondajele sunt corecte. Dar nu ne amintim acest lucru".

Toate marile case de sondare a opiniei publice l-au tras în jos pe Vadim Tudor în 2000

Barbu Mateescu: „Sondajele sunt pe ducă"

Tot el menționează că neconcordanțe care nu se datorează sondajelor găsim în 1992 (1,5 milioane de voturi anulate la parlamentare și 578 de mii de voturi anulate la prezidențiale în primul tur). Probleme artificial puse în sarcina sondajelor găsim în 2009 (sondajele se efectuau și se efectuează doar în țară... unde Geoană a câștigat, însă pierzând voturi multe în ultimele zile).

Barbu Mateescu are și un pronostic: „Ca idee generală, sondajele sunt pe ducă, fiind o metodă din ce în ce mai puțin precisă pentru măsurarea scrutinului propriu-zis. Victoria lui Trump din câteva state cheie, alegerile din Danemarca, Israel (nu alegerile cele mai recente, ci cele din 2015), turul doi de la ultimele prezidențiale din Polonia, referendumul Brexit, turul 2 din 2014 de la noi - toate aceste evenimente electorale au avut finalități diferite de cele evidențiate de sondaje: e nevoie de o nouă metodologie".

CURS, între securistul Abraham și știristul Buble

Când a greșit sondajele, fostul Laborator de Sociologie Urbană comunist a cam favorizat PSD.

PREDICȚIILE FURNIZATE DE Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS), în timpul campaniei electorale pentru alegerile europarlamentare din mai 2019 au fost un dezastru. PSD era dat câștigător, dar a obținut cu 10% mai puțin decât au anticipat sociologii de la CURS. În ultimele decenii, sondajele Centrului nu au fost întotdeauna confirmate de rezultatele finale ale alegerilor.

Centrul de Sociologie Urbană și Regională a fost controlat în ultimii 30 de ani de sociologul Dorel Abraham, al cărui nume apare pe lista colaboratorilor aflați în legătură cu Unitatea Militară 0225, unitate din cadrul Departamentului Securității Statului care se ocupa de urmărirea emigrației românești.

Originile, în Laboratorul de Sociologie Urbană comunist

În anul 1990, a fost înființat Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS), pe structura Laboratorului de Sociologie Urbană al Institutului de Proiectare pentru Construcții Tipizate (IPCT). Conform descrierii de prezentare, CURS „nu a apărut ca multe alte institute de specialitate înființate după 1990 din «spuma mării» ci este creația unor personalități științifice mai mult sau mai puțin cunoscute, adică a beneficiat de o expertiză științifică existentă încă înainte de 1990, mai ales din punctul de vedere al capacității profesionale sau tehnice".

În cadrul Laboratorului de Sociologie Urbană au fost realizate o serie de studii despre calitatea locuirii, mobilitatea forței de muncă, prognoza necesarului de locuință, aspirații culturale, urbanizarea etc. Printre semnatarii lucrărilor îi regăsim pe sociologul Dorel Abraham, Vladimir Tismăneanu, Radu Ioanid sau Alin Teodorescu.

După căderea regimului comunist, Laboratorul de Sociologie a fost transformat în Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS), care a funcționat inițial ca secție independentă financiar în cadrul IPCT. În 1996, a devenit societate pe acțiuni. Pachetul majoritar a fost preluat de sociologul Dorel Abraham. Restul acțiunilor au fost împărțite între sociologii Centrului.

Iosif Buble, jurnalist și patron de presă, căsătorit cu deputatul PSD Diana Tușa, deține acum CURS

Dorel de pe lista Securității

Sociologul Dorel Abraham a fost directorul general al CURS până în 2002 și președinte al Consiliului de Administrație până în 2017. Din 2002 până în 2007, director a fost sociologul Sebastian Lăzăroiu, fost ministru al Muncii în Guvernul Emil Boc. Șeful de facto al CURS, Dorel Abraham, a fost un apropiat al regimului opresiv controlat de Securitatea statului, aflată în slujba regimului comunist condus de dictatorul Nicolae Ceaușescu. Acesta a fost deconspirat de sociologul Radu Ioanid, după ce și-a studiat dosarul de la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității. „Persoana de sprijin DOREL", a maiorului de Securitate Roni Mocanu, era șeful laboratorului de sociologie din IPCT și a fost deconspirat ca fiind Dorel Abraham. La cererea expresă a lui Radu Ioanid, CNSAS a considerat că Dorel Abraham și Dumitru Sandu au fost informatori ai Securității. Conform presei din 2002, Abraham a pretins că nu a avut niciun angajament cu Securitatea, dar a recunoscut că mai semna unele referate despre subordonații săi.

Istoricul Mădălin Hodor a făcut public un document care conține o listă cu peste două sute de nume ale colaboratorilor Securității. Printre aceștia, îl regăsim la poziția 3 pe Dorel Abraham, „sociolog, Institutul de Proiectări pentru Construcții Tipizate".

Sondaje pe surse la Buble

CURS a fost vândut integral la finalul anului 2017 lui Iosif Buble, patronul site-ului stiripesurse.ro și soțul deputatei PSD, Adriana Diana Tușa. Aceasta se află la al treilea mandat de deputat în

DECONSPIRARE
Istoricul Mădălin Hodor (sus) a publicat un document conform căruia Dorel Abraham ar fi fost colaborator al Securității.

FOTO: FACEBOOK.COM; INQUAM PHOTOS - GEORGE CĂLIN; GEMM2020.EU

Parlamentul României. În 2008, Tușa a intrat în Parlament pe listele PNL cu doar 3.468 de voturi, ca deputat de Brăila. Patru ani mai târziu, a prins un nou mandat pe listele USL. Ulterior, a fost exclusă din PNL și a trecut la Partidul Democrat Liberal. A stat acolo până în februarie 2015, când a revenit la liberali. Din noiembrie 2016, a schimbat dreapta cu stânga și s-a înscris în PSD. Conform declarației de avere depusă în iunie 2019, Iosif Buble a încasat dividende de peste 20.000 de lei de la CURS, plus 517.000 de lei de la firma European Business Environment.

Aproape corect la Iliescu, eroare mare la Vadim

În timpul campaniei pentru alegerile parlamentare din 2000, CURS a prezentat un sondaj în care PDSR, partidul controlat de Ion Iliescu și Adrian Năstase, câștiga alegerile cu 45%. În realitate, sondajul a fost umflat cu aproximativ opt procente. În cazul PRM, rezultatul a fost diminuat cu cinci procente, iar PNL a primit cinci procente în plus. La alegerile prezidențiale, Iliescu a primit în sondaje 3,65% în plus, iar lui Vadim Tudor i-a fost diminuat procentajul cu 8,34%. Sociologul Ștefan Eugen Bruno a declarat pentru *Newsweek România* că la Laboratorul de Sociologie lucrau toți politrucii dictatorului Nicolae Ceaușescu: „Dorel Abraham este vărul generalului Pavel Abraham, promovat de Iliescu. Contau sondajele lui pentru strategiile PSD. Dorel Abraham era patriarhul sondajelor pentru PSD". Rezultatul sondajelor pentru alegerile parlamentare din anul 2004 au fost în marja de eroare. La alegerile prezidențiale din același an, eroarea a fost sub 1% pentru fiecare candidat.

De 10 la europarlamentare. Eroare de 10. La sută

La alegerile prezidențiale din 2014, CURS împreună cu Avangarde au prezentat un sondaj pentru turul doi al alegerilor. Victor Ponta concura împotriva lui Klaus Iohannis. Ponta a fost dat cu 48,5%, dar a obținut 45,6%. Iohannis a fost prezentat cu 51,5%, însă a obținut 54,43%. CURS a înregistrat un nou eșec în cazul sondajelor furnizate pentru alegerile parlamentare din 2016. De exemplu, PNL era prezentat cu 29%, dar a obținut în jur de 20%.

Ultimele alegeri europarlamentare, din mai 2019, au reprezentat un test important pentru institutele de sondare a opiniei publice. Dar rezultatele prezentate nu au fost aceleași cu rezultatele finale. De exemplu, CURS a prezentat un sondaj în care PSD urma să obțină 32% din voturi, urmat de PNL cu 25%, iar Alianța 2020, cu 12%. Rezultatele finale ale alegerilor au contrazis sondajul Centrului controlat de Iosif Buble: PNL a obținut 27%, PSD - 22,5%, iar Alianța 2020 a primit 22,4% din voturile totale ale alegătorilor.

Ceea ce înseamnă că sondajul CURS a greșit cu aproximativ zece procente în favoarea PSD și tot atâtea în defavoarea Alianței 2020.

În cazul ALDE, partidul lui Călin Popescu Tăriceanu, sociologii de la CURS au estimat un scor de 10%, dar acesta nu a făcut pragul minim electoral. Iosif Buble nu a vrut să răspundă la telefon pentru a comenta rezultatul eronat prezentat în sondajele CURS. N

Sondaje ca turnate (la Securitate) la IMAS

Alin Teodorescu a greșit în multe sondaje, dar și în cele 150 de pagini scrise pentru poliția politică ceaușistă.

COMPANIA DE SONDAJE controlată de sociologul Alin Teodorescu, IMAS, a făcut publice mai multe sondaje favorabile PDSR și lui Ion Iliescu în timpul campaniilor electorale pentru alegerile parlamentare și prezidențiale din anul 2000. A anticipat corect intenția de vot a românilor la alegerile europarlamentare din 2019, cu o singură eroare majoră, ALDE.

Sociologul Alin Teodorescu a fost șeful Cancelariei prim-ministrului Adrian Năstase și deputat PSD. Trecutul tenebros din perioada regimului comunist l-a urmărit multă vreme.

Erori în favoarea PDSR, Iliescu și ALDE

În 2000, Institutul de Marketing și Sondaje IMAS a măsurat PDSR la 46%, PRM la 18% și PNL la 13%. Rezultatul final: PDSR - 37%, PRM - 20,5%, iar liberalii - puțin peste 7%. Eroarea în favoarea PDSR a fost de 9%.

În cazul alegerilor prezidențiale din 2000, IMAS l-a cotat pe Ion Iliescu cu 40%, urmat de Corneliu Vadim Tudor cu 19% și Theodor Stolojan cu 16%. Dar Iliescu a obținut 36,35%, Vadim 28,34, iar Stolojan doar 11,78.

Ultimul sondaj realizat de IMAS pentru alegerile europarlamentare a fost prezentat cu câteva zile înaintea votului din 26 mai 2019. PNL era favorit cu 28,5%, urmat de PSD cu 21,1% din intențiile de vot. Alianța 2020 a fost prezentată cu un scor de 19,6%, în timp ce ALDE și Pro România aveau câte 9,8%, respectiv 9,9%. La finalul scrutinului, PNL a obținut 27%, PSD 22,5%, Alianța 2020, 22,4%, Pro România - 6,6%, iar ALDE - 4%. Astfel, marii pierzători au fost ALDE și Pro România. În cazul partidului lui Tăriceanu, eroarea a fost de 5,8%, iar pentru partidul lui Ponta, a fost de 3,3%.

De la PCR la Soros

Sociologul Alin Teodorescu a devenit membru al Partidul Comunist Român, condus de dictatorul Nicolae Ceaușescu, în 1989. Un an mai târziu, după Revoluție, a ajuns președinte al Consiliului Fundației Soros în România până în 1996. În aceeași perioadă, a fondat Institutul de Marketing și Sondaje IMAS, unde ocupa funcția de manager general. Compania a fost înființată împreună cu sociologii Mircea Kivu și Călin Anastasiu. În 2001, în structura acționariatului se regăseau 33 de persoane. Ulterior, în 2005, firma controlată de Alin Teodorescu și-a schimbat numele în IMAS - Marketing și Sondaje SA. În prezent, pachetul majoritar de acțiuni este deținut de Alin Teodorescu (53,89%), urmat de Teodor Czobor, Anca Jozetta Anghel și Francisc Czobor. Cei patru dețin împreună 88% din firmă, restul pachetului de acțiuni fiind deținut de alți 546 de acționari.

Ca alți câțiva sociologi români importanți, Alin Teodorescu nu s-a sfiit să facă și politică, și sondaje electorale

Doi sociologi de la IMAS au turnat la Securitate

Teodorescu s-a implicat activ și în politică. În 2001, ajunge șeful grupului independent internațional pentru analiza sistemului de adopții. Doi ani mai târziu, premierul Adrian Năstase l-a numit în funcția de consilier personal pentru reforma administrației publice. Martie 2004 îl prinde pe funcția de ministru cancelar, adică șeful Cancelariei primului-ministru Adrian Năstase. Tot în 2004, Alin Teodorescu ajunge deputat PSD de Brăila.

Ascensiunea politică a scos la iveală că sociologul Alin Teodorescu a scris note la Securitate. Într-un articol publicat în *Cotidianul,* Teodorescu recunoaște că, în perioada iulie - august 1988, a scris în jur de „100-150 de pagini" la una dintre secțiile Securității din Rahova. El spunea că a fost cercetat penal de Direcția a V-a a Securității și că trebuia să le scrie ofițerilor note în detaliu despre tot ce făcea. Notele informative conțineau, printre altele, informații despre întâlnirile sale cu Silviu Brucan sau cu Alexandru Paleologu. Teodorescu afirma că nu a făcut poliție politică și că nu vrea să-și vadă dosarul de la CNSAS.

Un alt sociolog care a lucrat la IMAS, Mircea Kivu, a admis pe pagina sa de Facebook că a fost colaborator al Securității, după ce CNSAS a emis un verdict în acest sens.

„Se întâmpla la mijlocul anilor '80, la puțin timp după ce devenisem sociolog la Laboratorul de Sociologie Urbană al Institutului de Proiectare Construcții Tipizate (IPCT) – actualul CURS. Am

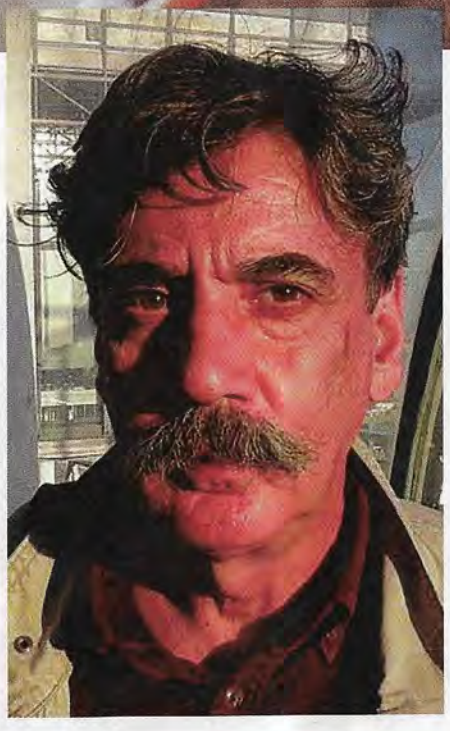

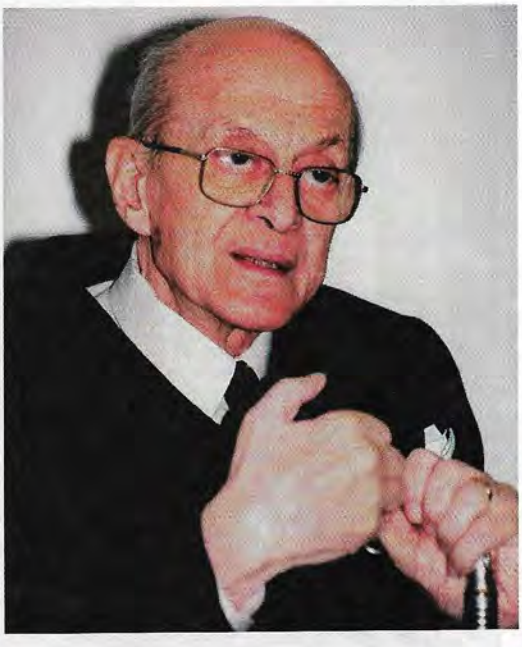

SECURITATE
Alin Teodorescu (sus) și Mircea Kivu (jos, stânga) au întemeiat IMAS, dar au și turnat la Secu. Primul, inclusiv pe Alexandru Paleologu.

FOTO: REGARD.RO; PSNEWS.RO; RADIO-ARHIVE.RO

fost contactat de securistul institutului, care m-a chemat la o «discuție» cu două persoane pe care nu le cunoșteam, dar care s-au recomandat drept ofițeri de Securitate", a scris Mircea Kivu.

Teodorescu: Erorile, mult mai mici decât cunoașterea

Sociologul Alin Teodorescu a explicat pentru *Newsweek România* care au fost motivele pentru care majoritatea sondajelor realizate pentru alegerile europarlamentare au fost infirmate de rezultatele finale ale alegerilor. Însă nu a vrut să comenteze erorile din sondajele realizate în perioada 1992-2000, pe motiv că au fost scrise multe cărți pe acest subiect.

***Newsweek România*: Sondajele au fost date peste cap de rezultatul alegerilor europarlamentare din 2019. Cum se explică erorile?**

Alin Teodorescu: Măsurătorile IMAS (care se derulează lunar din 1997) arătau limpede că PSD este în scădere pronunțată, iar PNL și USR/Plus în creștere. În ianuarie 2019, PNL a trecut în fața PSD la intenția de vot și acolo a rămas. Reacția publică negativă față de PSD a fost atât de accentuată încât alegerile europarlamentare s-au bucurat de o participare încă neatinsă în România la acest gen de alegeri. Dar ierarhia partidelor la alegeri a fost cea măsurată de IMAS.

În ceea ce privește cele două partide mai mici, Pro România și ALDE, vă reamintesc că sondajele de opinie măsoară intenția de vot, nu comportamentul electoral. Între intenție și comportamente există o sumă de factori, între care capacitatea partidului sau a echipei de campanie de a valorifica intenția de vot este esențială. PRO România și ALDE au dovedit că nu au capacitate organizatorică și că nu pot să-și valorifice bazinele mari de potențiali alegători. Deși au fost privilegiate de media.

Se poate manipula opinia publică prin prezentarea unor sondaje cu erori mari?

S-au scris cărți și s-au redactat teze de doctorat (originale, nu copiate) pe tema aceasta. Nu, sondajele de opinie nu influențează intenția de vot. Dacă un vehicul media folosește un sondaj de opinie falsificat, în ochii audienței acest vehicul media se descalifică, nu sondajul. Poate vă amintiți că la fiecare tur de alegeri apar așa-zișii sociologi care prezintă cifre infirmate apoi de rezultatele oficiale. Acestea nu sunt sondaje, ci teme de manipulare. Iar manipulările țin până la proba adevărului. Ceaușescu avea toate, mass-media, statul, economia, băncile, partidul. Și tot a căzut, cu tot aparatul lui de propagandă care a fost mai mare decât aparatul Securității. Manipulările, diversiunile și legendările sunt proceduri tactice de scurtă durată. În sociologie, cine se pretează la acestea se descalifică profesional.

Erori sunt în sondaje. Ele provin din faptul că societatea se schimbă mai repede decât statisticile demografice. Din faptul că bugetele de cercetare sunt foarte mici, iar cercetătorii nu pot îndeplini toate cerințele de calitate. Din faptul că institutele de cercetare cu serii de date de peste 25 de ani sunt foarte puține. Dar erorile sondajelor corecte sunt minore în comparație cu suplimentul de cunoaștere pe care îl aduc. N

Nu aduce anu' ce aduce Pieleanu în estimări

Sociologul Marius Pieleanu este un fan nu doar al Antenei 3, ci și al sondajelor preferate de Antena 3.

GRUPUL DE STUDII SOCIOLOGICE Avangarde, patronat de sociologul Marius Pieleanu, anunța o victorie zdrobitoare a PSD la alegerile europarlamentare din 2019. Estimare greșită. Acum zece ani, Pieleanu înregistra o altă eroare notabilă în timpul campaniei pentru alegerile europarlamentare: anunța intenția de vot pentru PDL la 27%, dar partidul controlat de Traian Băsescu a obținut puțin peste 14,5%. Sociologul se apără și spune că sociologia nu este o știință exactă.

Dividende de peste 100.000 de euro

Grupul de Studii Sociologice Avangarde a fost înființat în anul 2005 de Florentin Dichiu, actualul administrator al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA). Ulterior, în firmă a intrat sociologul Marius Pieleanu, care treptat a preluat toate părțile sociale ale firmei. În 2010, o altă firmă patronată de Marius Pieleanu, Psyho Global Consult, a primit 1% din Avangarde. Pentru studiile realizate de Avangarde în 2018 și de la Psyho Global Consult, Pieleanu a încasat dividende în cuantum de 474.000 de lei. Adică în jur de 105.000 de euro. Pe lângă acești bani, a mai primit un salariu de 10.275 de lei. Informațiile apar în declarația de avere a soției lui, Ileana Pieleanu, numită de PSD în funcția de consilier de conturi la Curtea de Conturi a României. Soția lui Pieleanu a mai menționat că are în conturi aproximativ 245.000 de euro și peste 610.000 de lei.

În iunie 2014, Secretariatul General al Guvernului, în subordinea premierului Victor Viorel Ponta, oferea Avangarde un contract de 90.000 de lei pentru o cercetare sociologică cantitativă privind analiza temelor existente pe agenda populației și agenda guvernamentală. Alte două contracte publice a primit firma lui Pieleanu pe 21 decembrie 2015 de la Societatea Română de Radiodifuziune. Un contract a fost de 69.000 de lei, iar celălalt de 26.800 de lei. Contractul a fost pentru prestarea de servicii de testare a pieței pentru Radio România Actualități.

CANDIDAȚI
Sondajele lui Pieleanu au dat erori și în cazul prezidențiabilului Traian Băsescu, și în cel al lui Mircea Geoană.

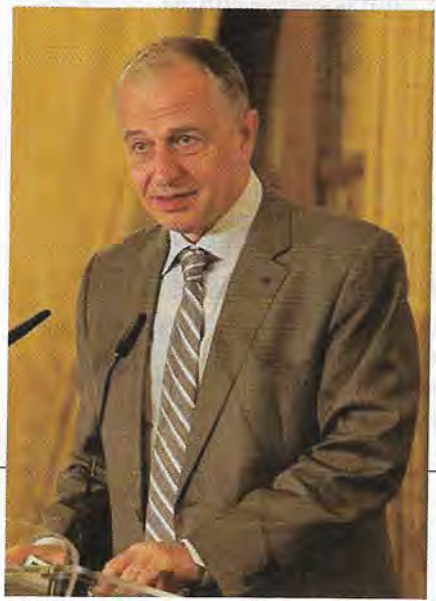

„Mici" erori de 12-14%

Intenția de vot a românilor pentru alegerile europarlamentare a fost măsurată de Avangarde pe un eșantion de 1.100 de persoane. Conform rezultatelor sondajului, Alianța PSD – PC urma să câștige alegerile cu 34%, urmată de PDL cu 27%. Pe locul trei se clasa PNL, cu 16%, în timp ce candidatul independent Elena Băsescu, fiica lui Traian Băsescu, obținea 5%. Rezultatul alegerilor a dat peste cap intenția de vot făcută publică de Marius Pieleanu. Astfel, Alianța PSD- PC a obținut 31,07%, PNL s-a clasat pe locul secund cu 29,71%, iar partidul lui Băsescu a obținut doar 14,52%. Eroarea în defavoarea PNL a fost de 13,71%, iar în favoarea PDL, de 12,48%.

Tot atunci au fost prezentate rezultatele unui sondaj pentru alegerile prezidențiale. Traian Băsescu îi avea contracandidați pe Mircea Geoană și pe Crin Antonescu. Conform sondajului Avangarde, Băsescu era favorit cu 37%. Geoană urma să obțină 23% din voturi, iar Antonescu doar 16%. Nici acest sondaj nu a fost validat de rezultatul final al alegerilor prezidențiale pentru că Băsescu a luat 32,44%, Geoană - 31,15%, iar Antonescu - 20,02%.

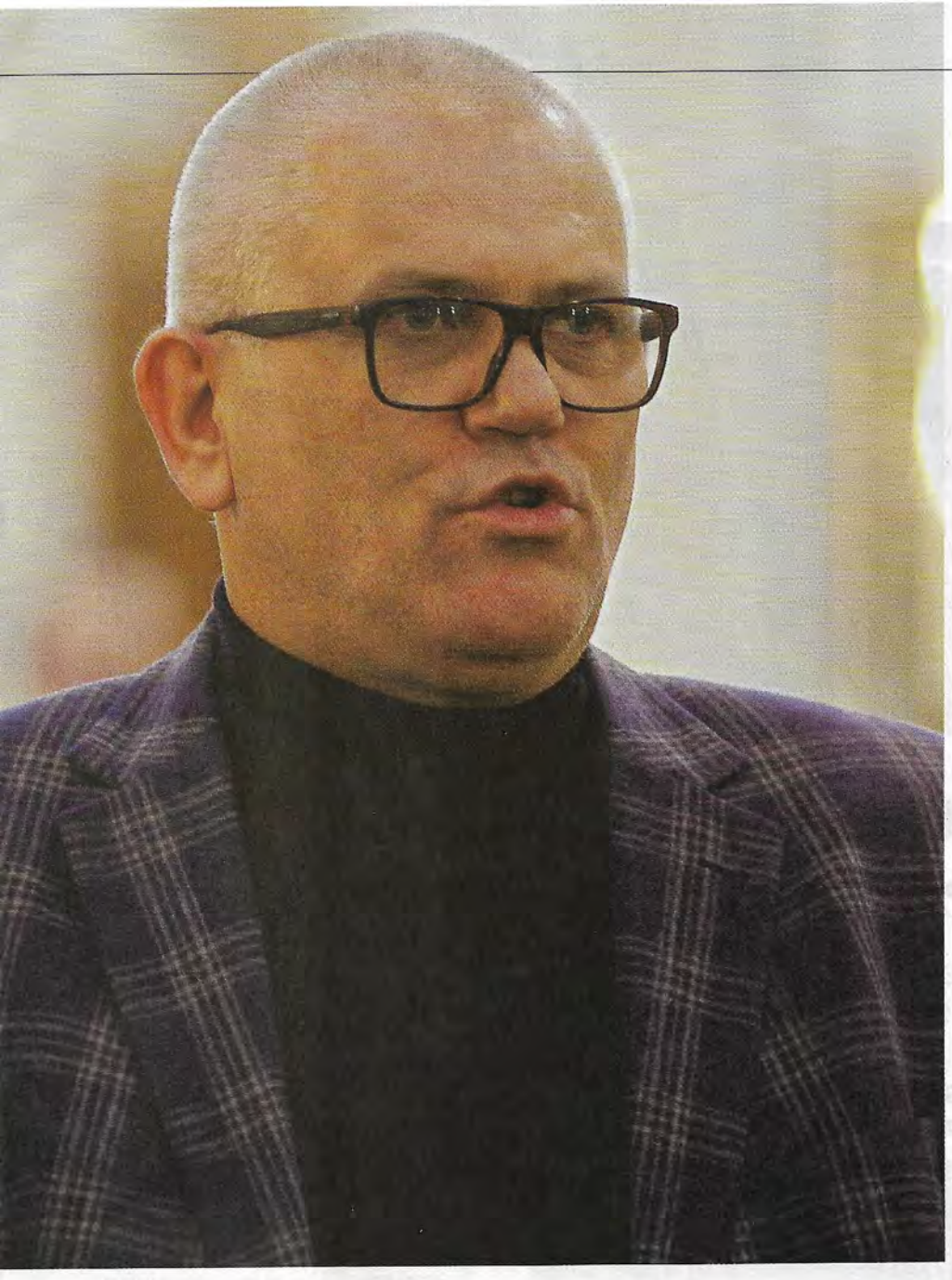

FOTO: FACEBOOK.COM; INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA

PERSONAJ
Marius Pieleanu joacă de foarte multe ori rolul de imparțial butaforic în studiourile lui Dan Voiculescu.

După zece ani, „doar" 10% eroare

Avangarde a picat testul și la alegerile europarlamentare din mai 2019. La începutul anului, sociologul Marius Pieleanu a prezentat în emisiunea „Punctul de întâlnire" de la Antena 3 un sondaj din care rezulta că PSD va câștiga alegerile europarlamentare cu 33%, urmat de PNL cu 23% și USR cu 12%. ALDE avea 10%, PLUS 7% și Pro România 5%. Rezultatul sondajului a fost preluat imediat pe pagina online.psd.ro. Câteva luni mai târziu, în aprilie 2019, Avangarde a prezentat un nou sondaj în care PSD câștiga alegerile cu 32%. Liberalii au rămas la 25%, Alianța 2020, cu 12%, în timp ce ALDE era stabilizat la 10%. Partidul lui Ponta crescuse de la 5 la 9%.

Conform Avangarde, sondajul a fost realizat la nivel național pe un eșantion de 1.500 respondenți și are o marjă de eroare de +/- 2,5% la un nivel de încredere de 95%, prin interviuri față în față la domiciliul respondenților.

Dar cifrele oficiale au contrazis sondajele prezentate de Marius Pieleanu: PNL a câștigat alegerile cu 27%, PSD s-a clasat pe locul doi cu 22,5%, adică cu 10% mai puțin decât a prognozat Avangarde. O altă eroare de 10,4% a fost în cazul Alianței 2020, care s-a clasat pe locul trei cu 22,4%. Partidul lui Tăriceanu, ALDE, marele pierzător al alegerilor europarlamentare, a obținut 4% din voturile românilor, adică cu 6% mai puțin decât rezultatul prezentat de Avangarde. ALDE nu a făcut pragul electoral.

„Povestea ALDE nu s-a terminat"

Întrebat cum își explică erorile mari din sondajele politice, Marius Pieleanu a precizat că sociologia nu este o știință exactă. „S-a greșit și în Franța și în SUA. Oamenii spun că se manipulează prin sondaje, dar nu la mine. Noi măsurăm comportamente umane", a declarat sociologul pentru *Newsweek România*.

Marius Pieleanu a explicat că la alegerile parlamentare și prezidențiale din anul 2000 oamenilor le era oarecum jenă să recunoască că vor vota cu Vadim Tudor. „E vorba de spirala tăcerii din sociologie. Adică răspunzi una și votezi alta. S-a întâmplat și acum cu Pro România. Oamenii ziceau că votează PSD, dar au votat Pro România".

O situație aparte o reprezintă situația partidului ALDE, condus de fostul premier Călin Popescu Tăriceanu. Partidul acestuia avea în sondaje un procent cuprins între 6 și 8%, dar nu a făcut pragul electoral. „Sincer, nu am explicație pentru ce s-a întâmplat cu ALDE. Indiferent pentru cine lucrăm, ALDE avea 6, 7, 8%. Cu cât participarea a fost mai mare, cu atât ALDE s-a dus în jos. Povestea ALDE nu s-a terminat încă. Dacă continuă în același fel, nu vor face pragul la alegerile următoare".

Dâncu, jolly joker-ul academic al PSD

Sondajele efectuate de una dintre companiile deținute de Vasile Dâncu au avut erori grosolane.

FOSTUL VICEPREMIER PSD Vasile Dâncu a înființat două companii care s-au ocupat de realizarea sondajelor politice: Metro Media Transilvania și IRES. Prima a furnizat sondaje pro PSD în timpul campaniilor electorale pentru alegerile parlamentare și prezidențiale din anul 2000. Cealaltă a furnizat rezultate în marja de eroare acceptată.

Vasile Dâncu a patronat oficial IRES în perioada 2009-2015. În toată această perioadă, a obținut aproximativ 450.000 de euro din contractele semnate cu instituțiile publice. Alți 45.000 de euro i-a obținut de la Fundația Soros, înființată de miliardarul american George Soros, căruia fostul lider al PSD, Liviu Dragnea, i-a declarat public război. Cealaltă firmă, Metro Media Transilvania, a obținut contracte publice de aproximativ 1.000.000 de euro.

Sociolog, ministru, senator, profesor la SRI

Compania Metro Media Transilvania, din Cluj a fost înființată de Vasile Dâncu în anul 1994. După șapte ani, acesta a renunțat la administrarea firmei în favoarea asociaților săi, Maria Semeniuc și Septimiu Alexandru Suciu. În decembrie 2001, Vasile Dâncu și-a cedat părțile sociale lui Emil Dănilă. Ulterior, au procedat la fel și ceilalți doi asociați. Astfel, Emil Dănilă a preluat întregul pachet de părți sociale.

La câteva zile după ce Dâncu a renunțat oficial la calitatea de asociat la Metro Media Transilvania, premierul Adrian Năstase l-a numit în funcția de ministru al Informațiilor Publice, funcție pe care a stat până în anul 2003. De acolo a fost mutat pe funcția de președinte al Agenției pentru Strategii Guvernamentale. În urma alegerilor parlamentare din 2004, Dâncu a prins un fotoliu de senator pe listele PSD Cluj.

În 2009, devine profesor asociat la Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul" din București. Adică Academia SRI. Tot în 2009, a înființat Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES), alături de Elena Mădălina Grigore (15%). Ulterior, Dâncu a preluat toate părțile sociale. În decembrie 2015, a cesionat părțile sociale lui Iacob Ovidiu Turcu și Cornel Ioan Hirian.

Schizoidie: Metro Media greșește grav, IRES e brici

Firma lui Vasile Dâncu, Metro Media Transilvania, a măsurat intenția de vot a românilor pentru alegerile parlamentare și prezidențiale din anul 2000.

PUTERE
Vasile Dâncu a votat cu cine trebuie și s-a bucurat de privilegiile guvernării lui Adrian Năstase.

Atunci, toate sondajele au fost pro PDSR, partidul condus de tandemul Ion Iliescu - Adrian Năstase. Dâncu estima că PDSR urma să obțină 50,9% la alegerile parlamentare, dar a avut o eroare de 13,9% în favoarea partidului lui Iliescu. Scorul PRM a fost calculat la 11%, dar a fost cu zece procente mai mult. Alegerile prezidențiale au reprezentat un alt eșec pentru firma de sondaj a lui Dâncu. Ion Iliescu era dat câștigător cu 45,8%, dar a obținut 36,35%. Contracandidatul lui Iliescu, Vadim Tudor, a fost dat cu 11,1%, însă a obținut peste 28%. Un alt candidat favorizat de Dâncu a fost Theodor Stolojan, care era prezentat cu 15,9%. În realitate, a obținut cu cinci procente mai puțin.

Sondajele efectuate de IRES pentru alegerile prezidențiale din 2014 și cele parlamentare din 2016 s-au încadrat în marja de eroare. La fel s-a întâmplat și în cazul alegerilor europarlamentare din 2014.

Contracte de la Soros până la stat

În perioada 2009 - 2015, Vasile Dâncu a fost președintele IRES. Anul 2010 i-a adus două contracte, de aproximativ 45.000 de euro în total, de la Fundația Soros. Unul dintre cele două contracte a fost pentru culegerea de date pentru realizarea unui studiu privind percepția populației generale din România asupra străinilor. Celălalt contract a fost pentru realizarea de sondaje. În 2011, a primit un contract de 23.000 de euro de la Universitatea București. Tot în 2011, a mai primit două contracte de la Consiliul Județean Harghita și de la Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (10.000 de euro, respectiv, 17.000 de euro). În 2011 a mai luat, de la Casa Națională de Pensii Publice, peste 64.000 de euro pentru realizarea unui sondaj privind satisfacția cetățenilor.

În 2012, IRES a primit trei contracte a căror valoare cumulată a fost de aproximativ 94.000 de euro. Compania lui Dâncu a fost contactată de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare Marină Grigore Antipa, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest.

Un an mai târziu, a primit un contract de 12.000 de euro de la Ministerul Muncii pentru realizarea unui sondaj de opinie privind funcționarea Serviciilor de Protecție a Copilului în România.

Un milion de euro de la stat

Anul 2014 îi aduce un contract cu Ministerul Dezvoltării Regionale, de peste 81.000 de euro, pentru realizarea evaluării acțiunilor de informare și publicitate prevăzute în Planul de comunicare pentru Programul Operațional Regional 2007 – 2013.

Dâncu a devenit un susținător public al președintelui Traian Băsescu, în 2009. Tot atunci, Agenția pentru Strategii Guvernamentale a încheiat un contract de 253.000 de euro cu firma Metro Media Transilvania.

Un alt contract, de peste 24.000 euro, a fost primit în 2011 de la Ministerul Dezvoltării, când ministru era Elena Udrea.

Casa Națională de Pensii Publice a contractat firma Metro Media Transilvania pentru suma de 57.000 de euro, pentru realizarea unui chestionar standard și a unui sondaj de evaluare a gradului de satisfacție a cetățenilor. Valoarea cumulată a contractelor publice obținute de Metro Media Transilvania în perioada 2007-2015 a fost de aproximativ 1.000.000 de euro.

În 2018, peste 300.000 de euro au ajuns de la PSD la o firmă deținută în trecut de Dâncu.

Contactat de *Newsweek România*, Vasile Dâncu a transmis că va reveni ulterior cu un telefon. Nu a făcut-o.

Liviu Dragnea l-a ținut aproape pe Dâncu, care se afișa cu juniorul fostului șef PSD la meciuri de fotbal

FOTO: FACEBOOK.COM; INQUAM PHOTOS - DAN GEORGE PORCUȚAN

DARIE CRISTEA: Sondajul de opinie nu este „un produs magic"

Sociologul consideră că marile erori în sondaje provin fie din intenție, fie din estimări pe un singur nivel de prezență.

PRODECANUL FACULTĂȚII DE Sociologie și Asistență Socială și directorul INSCOP, conf. dr. Darie Cristea *(foto)*, a acordat un interviu pentru *Newsweek România,* în care radiografiază ce s-a întâmplat pe piața sondajelor în ultimii 30 de ani.

***Newsweek România:* Sondajele prezentate în campaniile din anii '90 au înregistrat erori foarte mari. De ce?**

Darie Cristea: Din '90 până când s-a profesionalizat piața sondajelor și cea de consultanță politică, în sensul că au mai văzut și specialiștii din România cum se fac aceste lucruri prin Occident, a durat ceva. Teoretic, la noi se știa cum se face un sondaj de opinie, dar nu exista experiență foarte mare. Nu o aveau nici sociologii, nici publicul. Într-o societate care a ieșit dintr-o orânduire dictatorială, e de presupus, dincolo de gafele sociologilor, că societatea nu e obișnuită să fie consultată, și probabil că nu funcționează nici instituția opiniei publice. Înainte de '90, ideea de sondaj de opinie nu funcționa. Poate că se cunoștea foarte bine populația, regimul știa câți oameni sunt și pe unde, cine intră și iese din țară, dar nu funcționa instituția opiniei publice. Nimeni nu spunea ce gândește, sub nicio formă. Oamenii nici nu concepeau să fie întrebați ce gândesc, sau ce ar vrea. În asemenea condiții e dificil să faci sondaje de opinie. Chiar dacă puteai să le faci, e discutabil ce relevanță aveau. Pentru ca un sondaj să funcționeze, și sociologii, și publicul, și mass-media trebuie să înțeleagă fenomenul și să participe la el.

Ce s-a întâmplat după 1990 până în 1996?

A fost o perioadă în care s-au profesionalizat instrumentarul sociologic, instituțiile și oamenii care lucrau în domeniu. Încep să împrumute și metode din afară, se mai dezvoltă și piața de consultanță, mai învață câte ceva și oamenii politici, care nici ei nu înțelegeau la început cum e cu democrația. În primii ani de regim democratic, așa cum au fost ei, lumea tot nu era obișnuită să spună cu cine votează... cu ideea de opțiune, nu era obișnuită foarte serios cu ideea de alegeri democratice. Mulți se întrebau dacă trăim într-adevăr într-o societate democratică, dacă nu cumva vine cineva după și te întreabă de ce ai votat, cu cine ai votat... Fenomene absolut obișnuite în post-totalitarism.

Toate sondajele din 2000 îl dezavantajau pe Vadim Tudor. A fost furat?

Nu știu dacă a fost furat. Există o chestie care apare în discursul sociologic, când vorbim de probleme de genul acesta. De obicei se invocă fenomene gen „spirala tăcerii", și nu doar el. E cel mai cunoscut, dar sunt mai multe. Dintr-un motiv sau altul, anumite opțiuni mai excentrice publicul tinde să nu le comunice atunci când răspunde la sondajele de opinie. Într-o anumită măsură, desigur. Și atunci s-a vorbit foarte mult despre acest fenomen, că în sondaje respondenții nu au spus că ar vota cu Vadim; era văzut la vremea aceea ca o opțiune extremistă. Deci se poate să fi apărut în acest caz ceva gen spirala tăcerii. Eu cred că într-o anumită măsură, orice ar fi avut lumea cu Vadim Tudor, mulți sociologi nici nu credeau că va înregistra un scor atât de mare. La noi, receptarea sondajului de către public e foarte centrată pe ideea de prognoză, chiar exagerat, aproape de „profeție". Cred că oricine avea date în care Vadim ieșea mult mai bine decât era de așteptat s-a gândit serios cum și dacă să le prezinte publicului. Hai domnule, nu are cum să iasă în felul ăsta... Că e o distorsiune, că au răspuns oamenii cu răutate, ceva de genul ăsta. Trebuie să înțelegem că în situații atipice apar și surprize de acest tip. Haideți să ne uităm la alegerile din ultimii ani din Statele Unite, din Marea Britanie, peste tot au fost surprize. Ca să poți utiliza funcția de prognoză a unui sondaj trebuie în primul rând să ai la dispoziție mai multe sondaje, serii de date culese cu același chestionar. Nu poți să prevezi votul dacă ai pus la un moment dat câteva întrebări.

Din sondaje se observă că unele institute trag ba cu stânga, ba cu dreapta.

Se vede, dar, cum spuneam, se vede nu atât din baza de date, din cifre sau din chestionar. Se vede mai degrabă din modul în care se discută, se comunică sondajele.

„Mulți sociologi nu credeau că Vadim Tudor va scoate un scor atât de mare"

FOTO: FACEBOOK.COM

Probabil, poate, ce putem reproşa sociologilor în primul rând este că nu intervin mai ferm atunci când li se comentează datele; dar e greu să le ceri să pună la punct clientul politic. Sigur că la un anumit nivel pot să spun că omul care a primit datele poate să iasă în faţă cu ce îl avantajează, în ultimă instanţă nu poţi să îl obligi să spună tot. Sunt însă nişte chestiuni minimale, de bun simţ, care ar trebui, cumva, luate în calcul. Repet, e bine că ni se comunică obligatoriu în ziua de azi dacă un sondaj e reprezentativ şi cum s-a făcut, pe ce eşantion, tocmai pentru a evita şmecheriile ieftine cu sondajele care nu există, sau chestiile în care întrebai 200 de oameni pe un site şi ziceai că e sondaj. Dar nu mai este suficient. Bun. Acum suntem siguri, prin fişa care ni se dă împreună cu sondajul, că avem de-a face cu un sondaj sociologic, care are o anumită reprezentativitate. Dar poate ar fi bine să oferim publicului nişte detalii în plus pentru a fi siguri că sondajul este citit corect. Poate că, de exemplu, anumite chestiuni foarte importante ar fi bine să vină chiar din lumea sociologică. De pildă, când vorbesc despre structura votului, să dau şi un scenariu de prezenţă, sau mai multe, sau să explic mai bine lucrul ăsta. Să se înţeleagă cum se modifică scorurile partidelor şi ale candidaţilor în funcţie de prezenţa la vot.

Poate că şi jurnaliştii ar trebui să acorde mai multă atenţie acestor detalii. Eu sunt sigur că în prezentarea sondajelor nu e doar manipulare, este şi dezinteres. Dar uite că sunt momente, ca la recentele europarlamentare, în care a lua în calcul mai multe scenarii de prezenţă la vot a însemnat să oferi estimări mai bune ale rezultatelor. Lucrurile acestea e normal să fie spuse şi publicului, nu să fie încurajat să se uite la un sondaj de opinie ca la un produs magic.

INSCOP, fondat de Ştefureac şi Rache

Compania INSCOP Cercetare a fost înfiinţată de fostul jurnalist şi om de televiziune (este vorba de un post din portofoliul lui Dan Voiculescu, Antena 3) Felix Rache şi de politologul Remus Ioan Ştefureac, în februarie 2013. Acum, firma le aparţine lui Gheorghe Cornel Mihali şi Corneliei Luca Ada. Rache a fost şi consilier de stat pe probleme de comunicare în guvernul Mihai Tudose.

Ştefureac a fost consilierul directorului SRI George Maior (2008-2011). Este doctor în ştiinţe militare şi informaţii, titlu obţinut tot la SRI.

Ştefureac l-a urmat pe Maior şi la Washington (unde acesta din urmă a fost numit ambasador), ca funcţionar la Biroul Politic al Ambasadei. În urmă cu câteva săptămâni, Ştefureac a anunţat că părăseşte Ambasada după patru ani şi l-a linguşit înfiorător, pe Facebook, pe fostul şef al SRI. „Am fost martorul unor momente sublime pentru ţară, dar şi al unor episoade jenante provocate de indivizi mici, rătăciţi, buimaci prin istorie. În ambele ipostaze, George Maior a rămas o constantă, o sursă constructivă de echilibru, raţiune, demnitate şi claritate", a scris Ştefuleac pe contul său de Facebook.

Estimări în marja de eroare

În prima parte a anului 2019, INSCOP a prezentat rezultatele unui sondaj cu privire la disponibilitatea românilor de a merge la vot pentru alegerile europarlamentare. Din eşantionul de 1.080 de persoane, 54,5% au răspuns cu ce partid ar vota. Conform răspunsurilor, PSD se clasa pe primul loc cu 27,8%, urmat de PNL cu 26,7%, USR 10%, ALDE 9,2%, Plus 7% şi Pro România 6,6%. În perioada 12 aprilie – 3 mai 2019, INSCOP a realizat un nou sondaj. Din cei 50,3% care declarau că vor merge sigur şi foarte sigur la vot, 27,1% spuneau că vor vota cu PNL, 26,3% cu PSD şi 18,4% cu Alianţa 2020 USR-PLUS.

Darie Cristea a spus că şi INSCOP a dat „USR mai slab, dar nu erau diferenţele astea exagerate. La fel cum mulţi au avansat cifra aceea magică de 35% pentru PSD, care în final n-a fost sub nicio formă atâta. Repet, eu până la urmă pot să înţeleg că s-a calculat printr-o estimare de prezenţă, dar corect este să-mi spui lucrul ăsta şi cel mai corect ar fi să-mi faci calcule pe mai multe praguri de prezenţă".

Palada, pitbull-ul lui Ponta

Unul dintre cele mai agresive personaje publice ale ultimilor ani, sociologul Mirel, a manipulat grosier.

CASA DE SONDARE SOCIOPOL, patronată de sociologul Mirel Palada, a prezentat unele dintre cele mai cotroversate sondaje de opinie. De exemplu, a ratat predicția pentru alegerile prezidențiale din 2014, dar și pe cea pentru alegerile europarlamentare de anul acesta. Anul trecut, a prezentat un sondaj în care încrederea în Liviu Dragnea a fost crescută pentru a fi folosit în negocierile cu Călin Popescu Tăriceanu, liderul ALDE și partenerul de guvernare al PSD.

Mirel Palada a fost purtătorul de cuvânt al Guvernului în mandatul de premier al lui Victor Viorel Ponta. Acum prosperă din contractele publice primite de la Primăria Sectorului 3, și de la Primăria Municipiului București în fruntea căreia se află Gabriela Firea, de la PSD.

Asociat cu Voiculescu

Mirel Palada a început să lucreze ca sociolog în 1998. A trecut pe la INSOMAR, apoi, din anul 2000, a început să lucreze în cadrul Departamentului de cercetare și dezvoltare al Media PRO, companie controlată pe atunci de Adrian Sârbu. De acolo, a plecat pe funcția de director de cercetare al Centrului Național Media. În 2006, apare ca asociat cu 15% în compania OPM Grup, firmă înființată de Mihai Motoc. Între timp, firma lui Motoc a fost preluată de Camelia Voiculescu, fiica politicianului Dan Voiculescu. Ulterior, firma a fost rebotezată sub numele de Compania de Cercetare Sociologică și Branding Forum (CCSB). În anul 2014, principalul creditor al firmei de cercetare era Grupul Industrial Voiculescu și Grivco SA. Atunci, firmele controlate de Dan Voiculescu au solicitat deschiderea procedurii de insolvență a Companiei de Cercetare pentru o „creanță certă, lichidă și exigibilă de 172.926,84 lei, din care 125.000 reprezentând împrumut acordat și 47.926,74 lei contravaloarea chiriei facturate".

Motoc: Voiculescu îmi cerea să modific cifre

Mihai Motoc, unul dintre asociații lui Voiculescu în firma CCSB, a ieșit public la televiziunea România TV, controlată de Sebastian Ghiță, și a anunțat că Dan Voiculescu îi cerea să modifice rezultatele sondajelor publice.

„Presiunile au fost privitoare la modificarea unor cifre ale institutului de sondare a opiniei publice (CCSB - n.r.). Presiunile nu s-au materializat. Primeam telefoane în care mi se cerea să modific procente la diverși competitori politici", a declarat Mihai Motoc, în 2013.

FOTO: INQUAM PHOTOS - OCTAV GANEA/ALEXANDRU BUȘCĂ

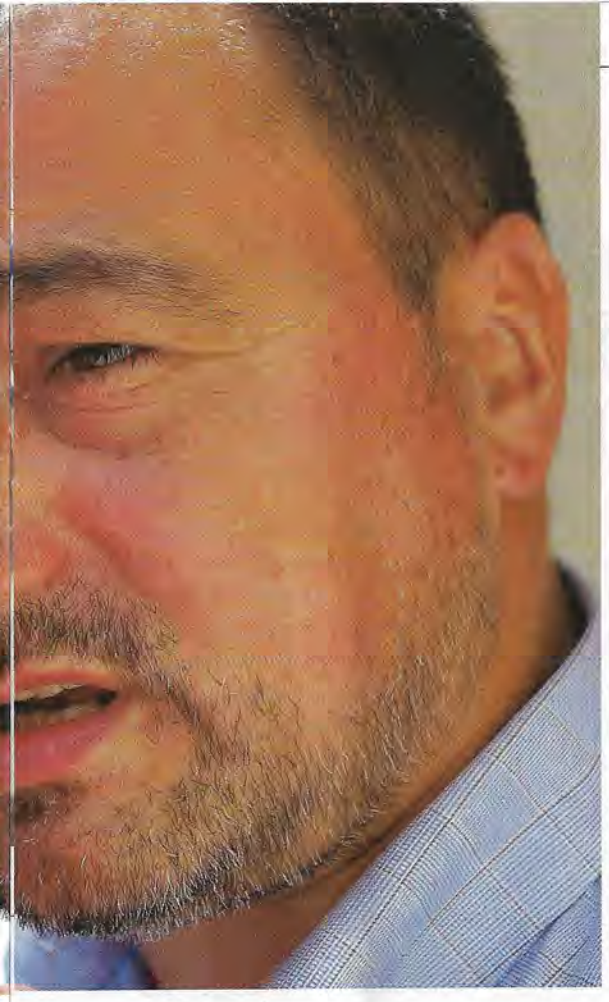

RELAȚIE
Felix turnătorul i-a fost maestru lui Mirel Palada, bătăușul sociolog.

Palada devine patron pe bani publici

În același an, Mirel Palada era director executiv al CCSB. Premierul Victor Ponta l-a extras pe Palada și l-a numit în funcția de purtător de cuvânt al Guvernului. Tot în acel an, sociologul Palada a înființat firma SOCIOPOL, alături de Viorel Popescu. Ultimul s-a retras din firmă, dar nu înainte de a-și ceda părțile sociale lui Cătălin Ștefan Stancu, care la rândul lui le-a cedat Florentinei Palada.

Pe lângă banii de la partide, firma lui Palada a prins contracte cu primăriile conduse de edili de la PSD. În octombrie 2018, a primit un contract de 116.000 de lei de la Compania Municipală Managementul Traficului București SA, firmă înființată ilegal din ordinul primarului Gabriela Firea. Primarul Robert Negoiță de la Primăria Sectorului 3 i-a dat firmei lui Palada un contract de 62.000 de lei. Contractul a fost semnat printr-o companie controlată de Primărie, Investiții Spații Verzi S3, și avea ca obiect o analiză sociologică a spațiilor verzi.

Palada nu doar lovește, ci și primește. Mai ales contracte publice

Ponta, președinte doar la Palada

În timpul campaniei pentru alegerile prezidențiale din 2014, institutul lui Mirel Palada a realizat mai multe sondaje favorabile lui Victor Viorel Ponta, care candida pentru funcția de președinte. Toate sondajele SOCIOPOL arătau că Klaus Iohannis urma să se claseze pe locul secund. Marea eroare s-a întâmplat în turul al doilea al alegerilor prezidențiale: Ponta era dat câștigător cu 55%. În realitate, a fost fix pe dos: Iohannis a câștigat cu 54,43%.

Mirel Palada a recunoscut că a greșit calculele și a încercat să explice într-o postare pe contul său de Facebook: „În 2009, Băsescu a primit 560 de mii de astfel de voturi exclusiv în turul 2. Geoană 370 de mii. În sondajele dinainte de vot, rezulta că atât Iohannis, cât și Ponta vor obține undeva ușor sub un milion de asemenea voturi, 900 de mii de fiecare (deși Iohannis avea mai tot timpul ceva mai multe asemenea estimări de vot – vezi linia albastră mai tot timpul deasupra celei roșii)", a scris Mirel Palada.

Eroare și la europarlamentare

În ianuarie a.c., cu cinci luni înaintea alegerilor europarlamentare, SOCIOPOL a făcut public un sondaj din care rezulta că PSD va câștiga alegerile cu 33%, urmat de PNL cu 20%. Pe locul trei se clasa ALDE, cu 11%, în timp ce USR avea 9% și PLUS 6%. Sondajul era anunțat ca fiind făcut la inițiativa SOCIOPOL, pe un eșantion de 1.003 persoane iar metoda culegerii datelor era interviul telefonic. Rezultatele sondajului nu au fost validate de rezultatele alegerilor: PSD a luat 22%, PNL – 27%, USR-PLUS - 21%.

La două săptămâni după finalizarea alegerilor, Mirel Palada scria că „PSD nu a pierdut alegerile în 2019. Le pierduse deja în 2017 și în 2018, din cauza greșelilor proprii, greșeli neforțate, cum se zice în tenis. Au început prin a o mermeli cu numirea primului premier. Dragnea nu putea. O voia pe Sevile. A ajuns în cele din urmă la un compromis cu Securitatea: civilul de Grindeanu".

Frauda Socială Europeană

În aprilie 2014, când Palada era încă purtător de cuvânt al premierului Ponta, firma Operations Research SRL a demarat proiectul „TurArt – Șanse egale în muncă prin turism și artizanat pentru femeile în dificultate", cu 5,8 milioane de lei finanțare europeană POSDRU.

Conform site-ului proiectului, „Proiectul este implementat de către Operations Research în parteneriat cu compania de cercetare și consultanță sociologică SOCIOPOL, având o durată de implementare de 18 luni, data orientativă a finalizării acestuia fiind 30 octombrie 2015".

În iunie 2014, senatorul Marius Pașcan sesiza o coincidență: Operations Research SRL făcuse sondaje de opinie pentru alianța politică de la putere înaintea alegerilor europarlamentare din acel an. „(...) imediat după alegerile europarlamentare, au fost răsplătite aceste servicii de către beneficiarii lor (...) prin câștigarea unor proiecte cu finanțare europeană", arăta Pașcan, insinuând favoruri din partea PSD pentru sondori de partid.

Contactat de mai multe ori de către *Newsweek România,* Palada a spus doar „Vă urez o zi bună!".

CSOP trage dreapta în sondaje

Acționarii străini ai Centrului pentru Studierea Opiniei și Pieței l-au lăsat pe directorul român să lucreze local.

CENTRUL PENTRU STUDIEREA Opiniei și Pieței (CSOP) a fost abonat la contractele publice în perioada 2008 - 2012. A câștigat în jur de 300.000 de euro de la instituții conduse de democrat-liberali, dar și 20.000 de euro de la Primăria Sectorului 2, condusă în acea perioadă de Neculai Onțanu, avansat general cu două stele la propunerea controversatului general Gabriel Oprea.

Firma Centrul pentru Studierea Opiniei și Pieții a fost controlată de Andrei Mușetescu. În 2002, îi avea ca asociați pe Grigore Pencea, Andrei Mușetescu, Balkan British Social Survey, din Bulgaria (reprezentată tot de Andrei Mușetescu) și Arema International SRL (de asemenea, reprezentată de Andrei Mușetescu). Administratori erau bulgarii Kancho Markov Stichev și Andrei Ventselov Raichev.

În locul Arema International a intrat TNS AGB International, care a fost reprezentată de Anca Gabriela Veteleanu. Atunci, TNS a transferat cele 32% din părțile sociale olandezilor de Taylor Nelson Sofres B.V.

Balkan avea 60%, olandezii - 32% și Andrei Mușetescu - 8%. Ulterior, Mușetescu, considerat un apropiat al foștilor pediști, a vândut cele opt procente firmei din Bulgaria pentru suma de 42.000 de euro.

Pro PDSR și Iliescu în 2000

Alegerile parlamentare din anul 2000 au fost pline de sondaje favorabile PDSR. CSOP a prezentat un sondaj în care partidul lui Ion Iliescu urma să obțină nu mai puțin de 51,6%. În realitate, acesta a obținut cu 14,6% mai puțin. În cazul PRM, partidul condus atunci de Vadim Tudor, sondajul a fost exact pe dos. Sondajul arăta că PRM va obține 12,6%, dar a fost votat de peste 20% din alegători. Eroarea a fost mai mică în cazul PNL, care a fost cotat cu 12,6%, dar liberalii au obținut aproximativ 7%, ceea ce înseamnă o eroare medie de 5,6%.

La fel s-a întâmplat și în cazul alegerilor prezidențiale. Ion Iliescu era cotat cu 48,3%. A obținut cu aproape 12 procente mai puțin. Sondajul a fost în defavoarea lui Corneliu Vadim Tudor care a fost calculat la 13,9%, dar a obținut cu 14,4% mai mult.

În mai toate sondajele importante, democrații și liberalii au primit mai multe procente decât aveau în realitate

Pro Băsescu în 2004

În anul 2004, Alianța PSD – PUR avea în sondaj 36,8%, Alianța DA - 37,2% și PRM - 10,8%. Rezultatul final a arătat o eroare în favoarea Alianței DA, care a obținut mai puțin cu 6,2%. În cazul celorlalte partide, rezultatele au fost în marja de eroare. Sondajul prezentat în campania electorală pentru alegerile prezidențiale îl dădea favorit pe Traian Băsescu cu 39,9%. Numai că rezultatul final al alegerilor a contrazis sondajul CSOP, pentru că Băsescu a obținut cu șase procente mai puțin.

O altă eroare notabilă, dar nu gravă, s-a înregistrat în campania pentru alegerile parlamentare din 2012. Atunci, USL avea 55% în sondajul CSOP. Dar rezultatul final al alegerilor a arătat că USL a câștigat cu aproximativ 60%.

Sondajul pentru alegerile europarlamentare din 2014 a fost un alt eșec înregistrat de CSOP. PSD a fost dat cu 39%, PDL cu 19%, iar liberalii cu 17%. Rezultatul pentru PSD a fost în marja de eroare, în schimb PNL a obținut 15%, iar PDL 12,23%. Adică, o eroare de peste 4,5%.

Contracte publice

Agenția pentru Strategii Guvernamentale a atribuit un contract de peste 30.000 de euro firmei CSOP pentru realizarea unor studii sociologice. Se întâmpla în 2008, în mandatul de premier al lui Călin Popescu Tăriceanu. Un an mai târziu, în mandatul lui Emil Boc, Agenția a mai dat două contracte, în valoare de aproximativ 50.000 de euro, pentru realizarea unor studii sociologice. Ministerul Sănătății a plătit peste 11.000 de euro pentru un sondaj de opinie și cercetare de piață.

Bruno Ștefan despre sociologii delatori, sondaje și dosare

Doctor în sociologie, profesorul Bruno Ștefan s-a ocupat de realizarea sondajelor politice încă din 1990.

LA ÎNCEPUT, PENTRU CENTRUL Independent de Studii Sociale și Sondaje, apoi a înființat Fundația Biroul de Cercetări Sociale (BCS). Într-un interviu acordat *Newsweek România,* Bruno Ștefan a vorbit despre controversata lume a sociologilor, dar și despre erorile din sondajele politice.

***Newsweek România:* Cum au fost începuturile sondării de piață din '90?**

Bruno Ștefan: Pe vremea lui Ceaușescu, Pavel Câmpeanu înființase Oficiul de sondaje radio. Acolo făcea sondaje, atunci când erau interzise în România. Era o personalitate, chiar dacă nu avea școală. Pavel Câmpeanu cu Nicolae Ceaușescu au fost prieteni și au fost amândoi ilegaliști. Și-a pierdut funcția de secretar al UTC la zaruri în pușcărie. În 1990, la Grupul pentru Dialog Social, a înființat Centrul Independent de Studii Sociale și Sondaje. Centrul a fost înființat împreună cu alți trei sociologi: Alin Teodorescu, Mircea Kivu și Călin Anastasiu. Cei trei voiau să îl cam dea la o parte. Așa am ajuns să lucrez cu el. Alin Teodorescu l-a turnat la Securitate. Eu le citisem dosarele în Armată. Nota lui Teodorescu avea 147 de pagini. Era roman. Era cea mai mare notă la securitatea în domeniul științelor sociale. Alin Teodorescu era fiul unui secretar de stat responsabil de colectivizare. Călin Anastasiu era fiul unui general de securitate. Mircea Kivu era fratele unui artist căzut în dizgrație. La Băneasa, dosarele erau în ordine alfabetică. Dosarul lui stătea stingher la litera K. Eu am avut norocul sau ghinionul să fac armata în 1987-1988, la Băneasa. Atunci Securitatea a dat un ordin ca toate dosarele să fie copiate pe dischete mari, microfilme și copii xerox. Ele trebuiau mutate în diverse baze. Noi eram soldați. Așa am avut ocazia să țin dosarele respective în brațe. A fost o a patra bază de date care a ajuns la Talpeș (Ioan Talpeș, fostul șef SIE – n.r.).

„Eu am avut norocul sau ghinionul să fac armata în 1987-1988, la Băneasa"

FOTO: FACEBOOK.COM

De ce l-au turnat la Securitate?

L-au turnat ca să reintre în grațiile regimului. Toți care terminam filosofie eram luați în armată la Băneasa, la Securitate. Cei trei au fost dați afară și au format IMAS. Asta se întâmpla în vara anului 1991. Câmpeanu mi-a zis că nu există stânga și dreapta. Nu există nicio variațiune a stângii. Talpeș mi-a spus că niciodată noi, sociologii, nu am fost de capul nostru. Mi-a spus că interesul lor era să controleze tot.

La începutul anilor '90, IRSOP a prezentat cele mai bune sondaje.

IRSOP era al lui Petru Datculescu. El avea o soră în Germania care lucra la un institut. Avea în conducerea lui pe unul dintre frații vitregi ai lui Iliescu. Nu îmi mai aduc aminte numele lui. La alegerile din 1990, eroarea a fost de sub 1%. Profesionalismul IRSOP a fost zdrobitor. La fel în 1992. În 1992, au fost 1,5 milioane de voturi anulate. Am analizat buletinele de vot și am descoperit că buletinele aveau ștampila de vot cu tușuri diferite. Una era cu tușul vișiniu, una cu albastru, alta cu negru. Asta înseamnă că au fost falsificate în mod organizat. Vedeam pe secții ce partid a fost furat. Cum a putut IRSOP să dea eroare sub 1% când a fost o fraudă de peste 10%?

Cum se explică erorile din sondajele prezentate în anul 2000?

Atunci au fost furați și PSM, și CDR și Vadim Tudor. Ulterior, Talpeș mi-a explicat că mizeria a fost foarte mare. În anul 2000, Adrian Năstase trebuia să se dezică de casele de sondaj după o asemenea eroare. Dar i-a convenit acea cifră. Nu aveau nevoie de adevăr. Sondajele panicau opoziția pentru că nu ține lumea cu ei. Tiparul ăsta nu a fost inventat de noi.

SPIONAJ CIBERNETIC

Cum a devenit Polonia un front în războiul rece dintre SUA și China

Un amplu scandal de spionaj a izbucnit la Varșovia. Este implicat un om de afaceri chinez, care a lucrat pentru Huawei - gigantul chinez în telecomunicații aflat în vizorul Administrației Donald Trump.

ÎNTR-O DIMINEAȚĂ FRIGUROASĂ de ianuarie, ofițerii polonezi de securitate internă au intrat în apartamentul din Varșovia al unui om de afaceri chinez, vorbitor de poloneză, au confiscat fotografii, au confiscat dispozitivele electronice și l-au reținut, scrie Reuters într-un amplu reportaj dedicat subiectului. Împreună cu acesta a fost acuzat și un fost ofițer de securitate polonez, suspectat că a spionat pentru o putere străină.

Drama are elementele unui thriller clasic al Războiului Rece, actualizat pentru secolul 21. Puterea străină nu este America. Washingtonul și Varșovia sunt aliați. Nu e nici Rusia, maestră în astfel de acțiuni pe vremea Sovietelor. În drama modernă, puterea străină este China. Omul de afaceri este chinez, agent de vânzări pentru cel mai mare producător de echipamente de telecomunicații din lume, Huawei Technologies Co Ltd. Și presupusul trădător polonez, reținut în aceeași zi, nu era un militar de duzină, ci un specialist în domeniul securității cibernetice.

Arestările au deschis un nou front în războiul rece dintre America și China. Este o luptă în care Huawei se află în centrul atenției, deoarece Washingtonul face o campanie globală pentru a descuraja aliații să folosească echipamentul companiei în următoarea generație de tehnologii de telefonie mobilă, cunoscută sub numele de 5G. Administrația Trump a interzis efectiv utilizarea echipamentului Huawei în rețelele de telecomunicații din SUA și a limitat achizițiile companiei de tehnologii americane. Washingtonul declară că această companie este un braț al Guvernului chinez, iar oficialii americani se tem că tehnologia Huawei 5G ar putea fi exploatată pentru spionaj și sabotarea infrastructurii critice a unei țări. Huawei neagă acest lucru. La summitul G20 din Japonia, Trump a declarat că firmele din SUA vor avea dreptul să vândă anumite componente companiei Huawei. Interdicția utilizării echipamentului Huawei în rețelele din SUA nu a fost ridicată.

DE

ADINA MUTĂR
adina.mutar@newsweek.ro

De la anunțarea arestărilor, procurorii polonezi au făcut puține referiri la acest caz. Se pare că a fost clasificat. Dar, în răspunsurile ample din închisoare la întrebările Reuters, omul de afaceri chinez, Wang Weijing, s-a declarat nevinovat.

„Sunt acuzat în mod eronat că am făcut lucruri pe care nu le-am făcut niciodată și sunt ținut departe de familia mea", a spus el. „Să nu mai vorbim că găsirea unui presupus spion în Huawei este o scuză perfectă pentru a lovi compania din Polonia și din alte țări".

Răspunsurile lui Wang, oferite de avocatul său, Bartlomiej Jankowski, oferă detalii noi despre acest caz și despre relația sa cu celălalt inculpat, Piotr Durbajlo. Printre acestea, Wang spune că Durbajlo a fost probabil cel mai bun prieten polonez. Au petrecut mult timp împreună în China în trei ocazii, inclusiv în timpul unei vizite din 2013 a oficialilor Guvernului polonez la sediul Huawei în orașul Shenzhen, plus o vacanță de zece zile vara trecută. Iar Huawei l-a concediat după arestare și i-a oferit un sprijin minor în problema sa, care implică și compania.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

BANI ŞI INFORMAŢII
Arestările au deschis un nou front în războiul rece dintre America şi China. Este o luptă în care Huawei se află în centrul atenţiei

Reuters a aflat că serviciile de securitate poloneze sunt interesate de călătoria lui Durbajlo în China. Şi cercetează proiectul său pentru o universitate militară din Varşovia, unde a lucrat la crearea unui sistem de monitorizare care să împiedice accesul intruşilor la informaţiile clasificate trimise prin reţelele de comunicaţii cu fibră optică.

O nouă abordare geostrategică

Lupta împotriva Huawei reflectă o schimbare geostrategică fundamentală la Washington. De zeci de ani, Departamentul de Stat al SUA a presupus că Beijingul va evolua într-un partener cooperant în ordinea internaţională bazată pe reguli, condusă de americani, care a făcut atât de mult pentru a stimula boom-ul Chinei. Această speranţă s-a evaporat. Acum, Statele Unite consideră China un adversar determinat să conteste conducerea americană în domeniul tehnologiei şi inovării. Preşedintele Donald Trump a lansat un război comercial împotriva Beijingului şi sporeşte cheltuielile pentru Apărare, iar Huawei este considerat un port-drapel al Chinei în acest conflict.

Schimbarea de situaţie creează noi tensiuni în alianţa occidentală. Mulţi aliaţi ai SUA se confruntă cu o alegere dificilă: să blocheze Huawei şi să rămână în graţiile Americii, dar în relaţii proaste cu China, sau să utilizeze echipamentele Huawei mai ieftine în reţelele lor 5G şi să rişte mânia Washingtonului.

Oficialii guvernamentali din Polonia, care se bazează pe susţinerea securităţii americane în faţa unei Rusii tot mai agresive, au declarat pentru Reuters că arestarea lui Wang a fost un alt motiv pentru a regândi rolul integral jucat de Huawei în reţelele de telecomunicaţii din Polonia. Încă nu s-a decis impunerea de restricţii.

Lupta împotriva Huawei reflectă o schimbare geostrategică fundamentală la Washington

„Pericolul folosirii echipamentelor de la companii chinezeşti precum Huawei este foarte real, aşa cum demonstrează evenimentele recente din Polonia", a declarat Georgette Mosbacher, ambasadorul SUA în Polonia, care a subliniat „necesitatea ca toţi aliaţii noştri europeni să ia această ameninţare în serios când îşi construiesc reţelele de telecomunicaţii".

Huawei a refuzat să răspundă la întrebări în acest caz. „Deoarece este obiectul unui caz juridic în Polonia, nu putem oferi niciun comentariu în acest moment", a declarat un purtător de cuvânt al companiei.

Wang Weijing declară că poate înţelege de ce autorităţile poloneze cred că este un spion pentru China. În afară de faptul că vorbeşte poloneza şi a lucrat la Huawei, a avut un mandat de patru ani şi jumătate la Consulatul chinez din oraşul portuar Gdansk şi a cultivat relaţii cu oficialii polonezi în acest timp.

„Cred că aş putea fi considerat un potenţial candidat pentru a deveni spion", a declarat Wang, de 37 de ani, pentru Reuters, din închisoarea Bialoleka din Varşovia.

El neagă în mod categoric că a spionat pentru Beijing: „Nimeni nu mi-a dat vreo astfel de misiune. N-am spionat niciodată pentru Guvernul chinez. N-am făcut niciodată nimic în detrimentul Poloniei. Ar fi absurd. Polonia este a doua mea casă", a declarat el pentru Reuters.

Avocatul lui Wang, Jankowski, care a refuzat să discute despre oricare dintre probele din cauză, crede că clientul său a devenit o victimă colaterală în războiul

american asupra Huawei. El este îngrijorat că clientul său ar putea rămâne în închisoare timp de cel puțin doi ani, înainte să fie eliberat sau inculpat. În conformitate cu legislația poloneză, un suspect poate fi ținut în detenție ani de zile, în timp ce autoritățile continuă să investigheze.

Orice ar fi făcut sau nu a făcut Wang, cazul său este acum implicat în războiul american asupra Huawei.

Laude de la Washington

Statele Unite au lăudat Polonia pentru arestările lui Wang și Durbajlo. În timpul unei vizite la Varșovia, în februarie, vicepreședintele SUA, Mike Pence, a declarat că Washingtonul „salută parteneriatul cu Polonia la protejarea sectorului telecomunicațiilor de China".

„Prin detenția unui executiv Huawei și a unui cetățean polonez acuzat de cooperarea cu acesta, demonstrați angajamentul guvernului dumneavoastră de a ne asigura că sectorul nostru de telecomunicații nu este compromis într-un mod care amenință securitatea noastră națională", a subliniat Pence.

Ministerul de Externe al Chinei a comentat pentru Reuters acest caz în ianuarie. „Am remarcat că atât partea poloneză, cât și Huawei au declarat cazul Wang Weijing în totalitate unul individual", a spus o purtătoare de cuvânt la acea dată. „Încercările de a denigra companiile chineze de tehnologie s-au bazat pe acuzații nefondate. Reputația Huawei în privința securității a fost lăudată de partenerii săi de mulți ani", a subliniat aceasta.

Potrivit Huawei, compania are mai mult de 900 de angajați în Polonia și până în prezent a investit peste 1,3 miliarde de dolari în această țară. Cel mai mare operator de telefonie mobilă din Polonia, Play Communications SA, declară că a construit marea majoritate a stațiilor de bază ale rețelei sale folosind echipamente Huawei. La câteva zile după ce securitatea poloneză l-a reținut pe Wang, pe 8 ianuarie, Huawei l-a concediat, declarând că incidentul a adus companiei prejudicii și că „presupusele acțiuni ale lui Wang nu au nicio legătură cu societatea". Totuși, Wang a declarat pentru Reuters că angajații companiei o ajută pe soția sa „zilnic" și că Huawei i-a oferit avocatului său niște documente legate de munca sa în companie „care să folosească anchetei". Nu a dat detalii privind ajutorul către soție și către avocat, dar a spus că speră că societatea va ajuta la plata cheltuielilor de judecată.

Un avocat al lui Durbajlo a anunțat că nu dorește ca clientul său să comenteze pe această temă. „Am depus o cerere de revocare a arestului și nu a fost acceptată", a spus avocatul. Soția lui Wang a refuzat, de asemenea, printr-un prieten, să dea declarații despre caz.

Reuters a intervievat peste 20 de cunoscuți fie ai lui Wang, fie ai lui Durbajlo sau persoane care au cunoștință de caz, inclusiv foști colegi și prieteni, asociați de afaceri, oficiali guvernamentali și foști agenți de informații.

Interviurile au arătat că amândoi au avut contacte ample în industria guvernamentală a telecomunicațiilor din Polonia, s-au cunoscut de mai mulți ani și relația lor a devenit foarte apropiată în timp.

Președintele polonez, Andrzej Duda, a declarat pentru Reuters că acuzațiile nu sunt „fără temei", că există „documentație" și că arestarea celor doi bărbați pe motiv de spionaj înseamnă că „există dovezi că aceste activități s-ar fi putut desfășura". „În măsura în care am înțeles, din punctul de vedere al serviciilor și al procuraturii poloneze, cazul este fără echivoc", a declarat Duda, într-un interviu de luna trecută.

Amândoi au avut contacte ample în industria guvernamentală a telecomunicațiilor din Polonia, s-au cunoscut de mai mulți ani și relația lor a devenit foarte apropiată

Wang Weijing a recunoscut că are contacte în Guvernul polonez și în industria telecomunicațiilor. Dar asta îi era treaba. „Să nu cunoști persoanele-cheie de pe piață ar fi un act de neglijență", a specificat el.

Persoanele care au interacționat cu Wang de-a lungul timpului îl descriu ca pe un foarte activ lucrător în rețea. Nu a lipsit de la niciun eveniment găzduit de Ambasada Chinei la Varșovia, potrivit unui director de afaceri chinez. Mai mulți oameni de afaceri au declarat că era întotdeauna atent, făcând mici cadouri, ceai chinezesc, calendare, în timpul sărbătorilor chineze și poloneze. Comandamentul din Polonia i-a acordat lui Wang o importanță mai mare comparativ cu ceilalți colegi chinezi, a declarat un fost oficial al Guvernului polonez.

Wang a declarat pentru Reuters că nu a fost implicat direct în afacerile Huawei. Dar înțelege de ce a fost concediat rapid. „Când un angajat este acuzat de spionaj, ce credeți că poate face compania?A făcut ceea ce a trebuit să facă și am înțeles acest lucru".

Prietenie înfloritoare

Prietenul polonez al lui Wang, Durbajlo, fost agent de securitate, este, de asemenea, în spatele gratiilor. Acesta a lucrat în eșaloanele superioare ale Guvernului polonez. Uneori a lucrat cu oameni și agenții implicate în chestiuni de securitate națională foarte sensibile.

Un specialist în securitatea informatică și în telecomunicații, Durbajlo, în vârstă de aproape 50 de ani, a lucrat în ultimele două decenii în poliția națională poloneză, în Ministerul de Interne și Administrație și în Agenția de Securitate Internă (ISA), serviciul de informații interne al Poloniei, potrivit

LAUDE
Statele Unite, prin vocea lui Mike Pence, au lăudat Polonia pentru arestările lui Wang (jos stânga) și Durbajlo (jos dreapta).

unui profil LinkedIn sub numele lui Durbajlo. Reuters a confirmat în mod independent că Durbajlo a lucrat în majoritatea pozițiilor afișate pe pagina de profil.

În 2009, s-a alăturat ISA, unde s-a ocupat de telecomunicații și securitatea informatică și era consilier al șefului agenției, Krzisztof Bondarik, potrivit unui expert în securitate care a lucrat cu Durbajlo. Profilul LinkedIn spune că Durbajlo a lucrat la ISA mai mult de patru ani. Acolo, a avut un post rar întâlnit la astfel de servicii, și anume apărea adesea în public. În timp ce majoritatea personalului agenției evita de regulă atenția, Durbajlo oferea interviuri și expertize cu privire la securitatea informatică la canale de televiziune. Se reține o apariție în 2010 la postul polonez TVN, în care a descris China drept „lider în hacking".

La Universitatea Tehnică Militară, Durbajlo a lucrat la un proiect foarte sensibil, de protecție a rețelelor de fibră optică față de intrușii care accesează informații clasificate, desfășurat între 2012 și 2015. De la arestarea sa, ofițerii de securitate au intervievat cel puțin doi oameni care au lucrat cu el la acest proiect. Universitatea a refuzat să comenteze rolul lui Durbajlo acolo.

În 2016, Durbajlo a lucrat în biroul Autorității poloneze de reglementare în domeniul telecomunicațiilor și a fost într-un grup de experți care au gestionat securitatea pentru vizita de cinci zile a Papei Francis în Polonia în acel an, potrivit rapoartelor mass-media. În anul următor, Durbajlo s-a retras din ISA. În octombrie 2017, a devenit consultant al Orange Polska, cel mai mare operator de telecomunicații din Polonia, care este controlat de grupul francez de telecomunicații Orange. Durbajlo și-a încheiat lucrul cu Orange după arestarea sa, a declarat compania pentru Reuters.

Wang a declarat pentru Reuters că „nu își amintește în totalitate" când l-a întâlnit pe Durbajlo sau când a aflat că a lucrat în servicii secrete. Dar își amintește că Durbajlo a făcut parte dintr-o delegație a Guvernului polonez care a vizitat sediul Huawei din Shenzhen în 2013. Gaj, care la acea vreme era președintele agenției poloneze de reglementare în domeniul telecomunicațiilor, a declarat că l-a luat pe Durbajlo pentru a-i oferi protecție, având în vedere experiența de la ISA. Wang a întâlnit această delegație în timpul vizitei.

Interacțiunile inițiale ale lui Wang cu Durbajlo au fost legate de afaceri, implicând securitatea informatică. Huawei, a precizat Wang, l-a invitat pe Durbajlo în calitate de reprezentant al Autorității poloneze de reglementare în domeniul telecomunicațiilor, să participe la o conferință în Hong Kong. Făcând parte din delegația poloneză care a participat la conferința din 2015, a vizitat sediul Huawei din Shenzhen.

Cu timpul, Wang declară că el și Durbajlo s-au apropiat. „În 2016, înainte de nașterea fiului meu, căutam sfaturi de la prietenii mei polonezi să-mi recomande spitale bune, iar Piotr m-a ajutat să găsesc niște doctori foarte buni", a spus Wang. „El mi-a oferit întotdeauna ajutorul său și sfatul său prietenesc".

Au devenit prieteni de familie și Wang l-a ajutat pe Durbajlo să facă o excursie de familie în China, anul trecut. „Mi-am luat vacanță și i-am însoțit în călătoria lor, în timp ce soția mea a rămas acasă cu fiul nostru", a spus el.

Fostul angajat al companiei Huawei nu și-a văzut prietenul în închisoare și nu știe ce rol i se atribuie în acest „joc", despre care spune că vizează compania. La sfârșitul anului 2018, el a prevăzut că Polonia va urma America și va lua măsuri împotriva Huawei. Dar nu se aștepta ca acestea să fie „îndreptate împotriva unei singure persoane". N

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES; WEIJING WANFOTO THESTANDNEWS.COM

MAREA

de NINA BURLEIGH Portrete de CHRISTOPHER LANE

Cu 50 de ani în urmă,

AV

PE LUNĂ SAU PE LOC
Racheta Saturn decolează pe 16 iulie 1069.

, cursa spre Lună a dinamizat o națiune în criză. → Putem s-o facem din nou?

ENTURĂ

CHARLIE DUKE

Înainte → Charlie Duke a servit de două ori în Centrul de Control al misiunii, ca echipaj de rezervă pe Apollo 13 și Apollo 17, a făcut parte din echipajul Apollo 16 și a fost al zecelea om care a păşit pe Lună.

Acum → Duke este un creştin născut din nou, conduce organizaţia Duke Ministry for Christ şi locuieşte în afara oraşului San Antonio, Texas, împreună cu soţia sa, Dottie.

AU CĂLĂTORIT ÎN JUR DE 238.000 DE KILOMETRI departe de casă – cea mai mare distanţă pe care o fiinţă umană a acoperit-o vreodată înainte sau de atunci încoace. Navele lor aveau mai puţină tehnologie decât au elevii de azi în iPhone-ul lor.

Astronauţii s-au bazat pe un calculator primitiv care funcţiona la 1.024 megaherţi şi o cameră de control din Houston plină cu bărbaţi (în cea mai mare parte) care lucrau în stilul cel mai de modă veche cu putinţă - o mulţime de creiere, creioane şi hârtie. Astăzi, traiectoriile orbitale sunt calculate în câteva secunde de supercomputerele care operează de sute de milioane de ori mai repede decât modelul NASA din 1969.

Au trecut 50 de ani de când Neil Armstrong a fost primul om care a pus piciorul pe Lună la 20 iulie 1969. Armstrong este printre cei doar 24 de bărbaţi care au zburat până la satelitul Pământului; numai 11 au coborât pe Lună.

Pe măsură ce performanţa lor se retrage în istorie, oamenii din programul Apollo îşi iau locul în panteonul marilor exploratori din istoria umană. Marco Polo. Cristofor Columb. Curajul şi curiozitatea lor sunt celebrate pe bună dreptate.

Copiii şi nepoţii lor se uită acum la maşinile arhaice de zbor care i-au dus pe Lună şi înapoi - la fel cum se uită la marinarii din secolul al XV-lea care călătoreau pe vapoare de lemn împinse de vânt, prin furtuni, pentru a descoperi continente ce nu apăreau pe nicio hartă.

Călătoria pe Lună i-a schimbat pe astronauţi într-un mod pe care nu l-ar fi putut prezice. Ei au fost primii oameni care au văzut planeta lor albastră, Pământul, care se ivea în spatele sferei lipsită de viaţă a Lunii - şi au adus cu ei sentimentul că este o planetă relativ mică şi vulnerabilă. În decursul orelor şi zilelor cât astronauţii Apollo se aflau pe orbita lunară, în misiunile desfăşurate între 1968 şi 1972, pe Pământ se desfăşura războiul din Vietnam, SUA şi Uniunea Sovietică erau angajate într-o cursă a înarmării cu cele mai puternice arme ale omenirii inventate vreodată, iar oraşele americane erau sufocate de proteste antirăzboi şi de tulburări rasiale. Însuşi programul spaţial a fost un rezultat al Războiului Rece, o cursă pentru a-i bate pe sovietici cu programul lunar.

MICHAEL COLLINS

Înainte → Michael Collins a fost pilotul modulului de comandă pe Apollo 11, la prima aselenizare, 16 iulie - 24 iulie 1969, cu Neil Armstrong și Buzz Aldrin.

Acum → Collins este pensionat după o a doua carieră, în cadrul Departamentului de Stat, a scris o carte autobiografică, „Purtând focul/Carrying the Fire", care tocmai a fost relansată și rămâne un cititor avid și un sportiv în Florida de Sud. A făcut recent „primul pas", a deschis jocul echipei Boston Red Sox.

ARCHIVAL: NASA (2)

AL WORDEN

Înainte → Al Worden a fost pilotul modulului de comandă pe Apollo 15, 26 iulie până la 7 august 1971.

Acum → Worden s-a retras din NASA în 1975, a fost președinte al Fundației „Burse în Astronautică", care acordă facilități unor studenți excepționali în știință și inginerie, până în 2011, și a continuat să vorbească în public și să participe la evenimentele pe teme spațiale. A publicat o autobiografie, „În cădere pe Pământ/Falling on Earth". Locuiește în Florida.

ARCHIVAL: NASA (2)

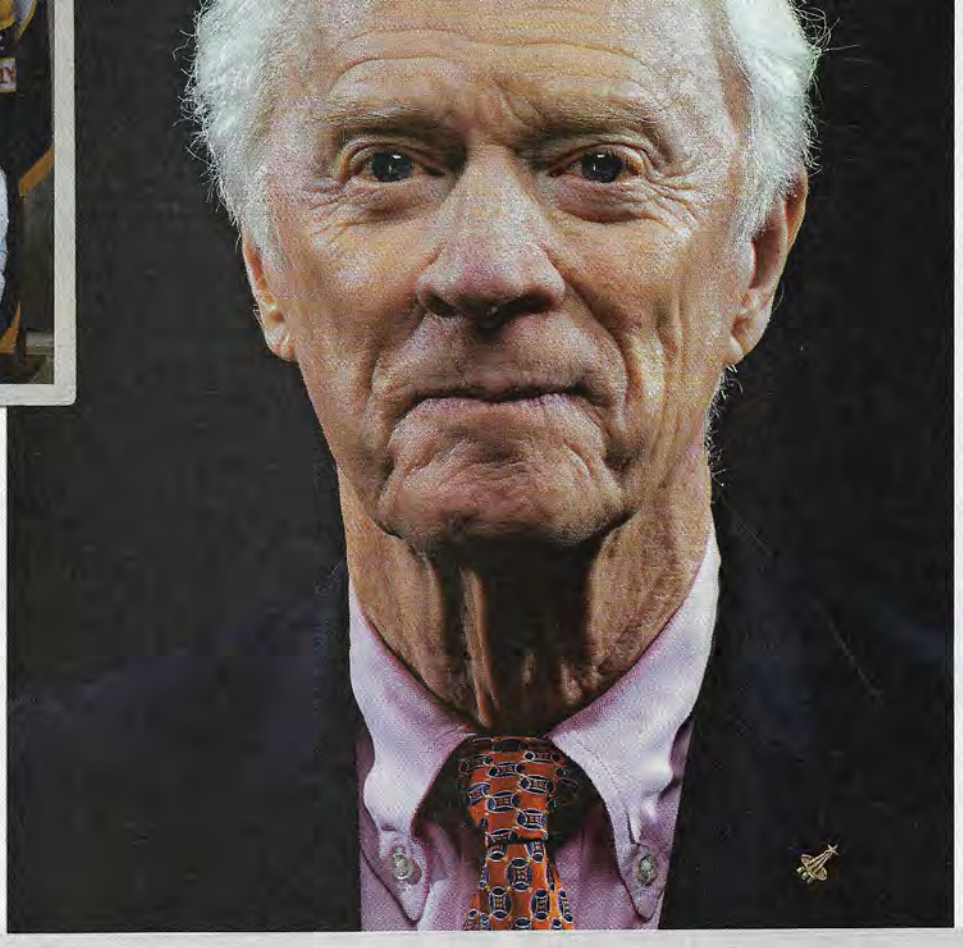

USSELL CHWEICKART

Inte → Russell „Rusty" eickart a fost pilotul lului lunar pilot Apollo 9, tie - 13 martie 1969, primul al modulului lunar.

→ Schweickart este președinte t în cadrul Fundației B612, anizație dedicată apărării ntului de impactul cu coizii, pe care a înființat-o eună cu alți astronauți. ieșteîn California.

să voiajul lunar a depășit frontierele naționaliste și șoviniste. Când ii astronauți care au aselenizat s-au întors pe Pământ, au fost întâm-ți cu parade și urale globale și au plecat, împreună cu soțiile, într-un eu în 24 de țări, 27 de orașe, „Goodwill GIANTSTEP Apollo 11", care rat 45 de zile. (Deși Moscova nu a fost unul din cele 24 de orașe).

tima aterizare pe Lună a fost la 11 decembrie 1972. Deja nu mai pu-captată atenția asupra acestui miracol și numai iubitorii de spațiu ărați pot spune numele ultimilor oameni care au pus piciorul pe ă - Harrison Schmitt și Eugene Cernan.

ocmai se dezlănțuise scandalul Watergate care l-a doborât pe pre-ntele Nixon. Războiul din Vietnam se domolea, America îndrep-u-se spre o pierdere devastatoare. Declinul excepționalismului rican începuse.

ea de-a 50-a aniversare a primei aselenizări este un moment bun ru a face o analiză a ceea ce s-a schimbat pe Pământ și în America ulie 1969. În prima noastră poveste, avem interviuri cu patru as-auți din programul Apollo, apoi urmează un eseu foto uimitor, care inde istoria explorării spațiului de la începuturile ei până la fascina-ția noastră de a descoperi planeta Marte. De asemenea, prezentăm un antreprenor care vrea să stocheze toate cunoștințele omenirii pe Lună, sau alte locuri din sistemul nostru solar.

Newsweek i-a întâlnit, în luna martie, pe astronauții care au fost pe Lună, la o cină la Clubul Exploratorilor din New York City. Grupul a inclus opt astronauți ai misiunilor de pe Lună, de la Apollo 7 până la Apollo 17 (inclusiv Buzz Aldrin, Apollo 11, al doilea care a pus piciorul pe Lună).

Acum seniori, eroii lunari au găsit timp să vorbească, pe holurile hotelului Marriott din Times Square, cu tot felul de producători și fani care voiau autoautografe și selfie-uri, povestind despre călătoriile lor. Într-o discuție în grup, Aldrin a povestit cum a rezolvat o problemă electrică a modulului lunar cu penița unui stilou pe care îl adusese cu el pe Lună. Michael Collins, care a rămas în modulul de comandă în timp ce Aldrin și Armstrong se aflau pe Lună, a dezvăluit că era mai îngrijorat ca șoarecii albi, cu care intrau în carantină după întoarcerea pe Pământ, să nu moară de o boală necunoscută de pe Lună, decât de siguranța navelor spațiale.

După aceea, *Newsweek* i-a intervievat pe Charlie Duke, Michael Collins, Al Worden și Russell Schweickart. Fragmente editate:→

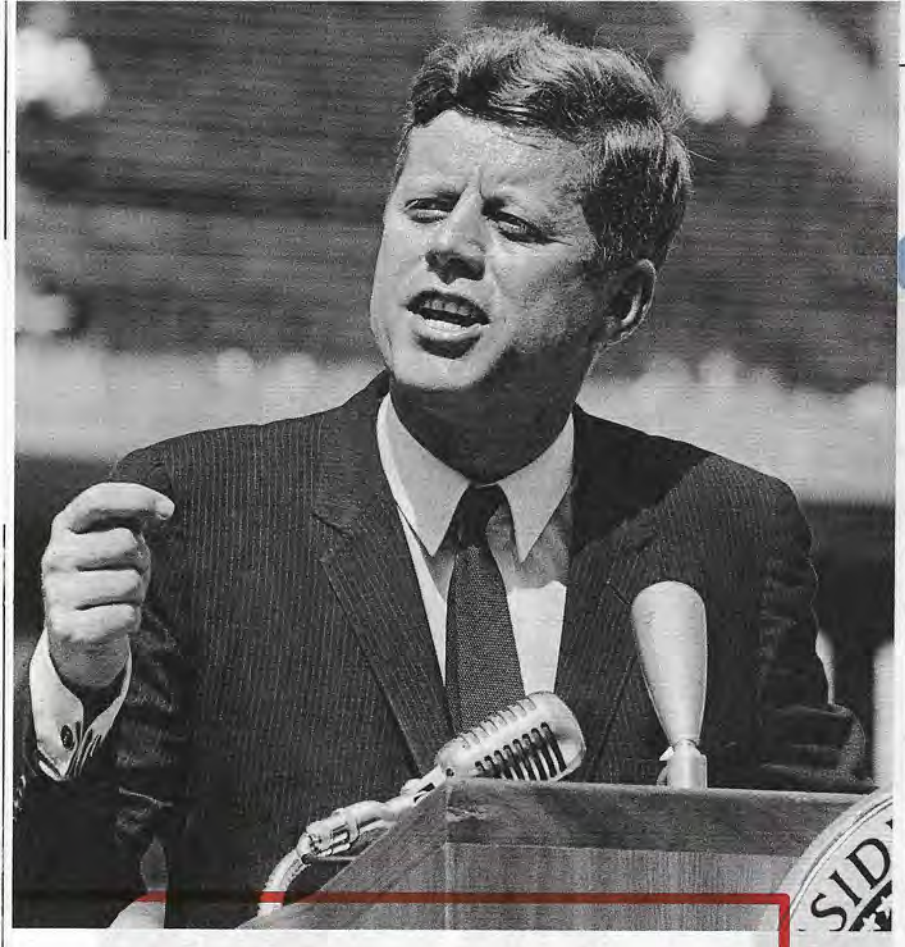

Declarația îndrăzneață a lui JFK din 1962

Michael Collins → Președintele a spus foarte clar, în timpul mandatului său, că omul va aseleniza și se va întoarce în siguranță pe Pământ până la sfârșitul deceniului. Deci, nu exista nicio îndoială cu privire la ceea ce urma să facem și când trebuia să o facem. Acum, „modul" cum o făceam depindea de noi și am petrecut un deceniu muncind foarte mult pentru a realiza prima aselenizare înainte de sfârșitul deceniului. Așa cum a spus.

Charlie Duke → Când Kennedy a făcut anunțul: „Vom trimite un om pe Lună în 1970", mi-am scuturat capul. Imposibil! Stătusem 15 minute în spațiu cu zborul lui Alan Shepard și acum ne angajăm spre Lună? Ce afirmație îndrăzneață! Nu am crezut. Cum aveam de gând să facem asta? Dar țara s-a mișcat în această direcție. În momentul în care am ajuns la Massachusetts Institute of Technology (MIT) în anul următor, acolo se construiau sisteme de orientare și de navigare pentru Apollo. Am lucrat și eu la acestea. Am întâlnit câțiva astronauți acolo și nu am mai văzut pe nimeni atât de entuziasmat și de pozitiv că o să reușim să facem acest lucru. Așa că am început să mă entuziasmez și eu. „Poate voi reuși să fac treaba asta. Da, o să facem asta. O să facem asta".

Russell Schweickart → A fost o perioadă extrem de intensă de timp. Dar ne-am concentrat pe îndeplinirea obiectivului JFK. Și așa, într-un anumit sens, a fost un efort unic. Cu siguranță nu eram conștienți de ceea ce se întâmpla în țară - și în lume. Dar scopul lui JFK era ceva foarte personal. Și nu pot vorbi decât pentru mine. Aș spune că, da, era clar un obiectiv ce se bucura de o largă atenție. Dar, pentru mine, a fost parțial un angajament național.

CONCURENȚA CU SOVIETICII

Russell Schweickart → A fost și o cursă cu sovieticii, dar pentru mine, mai mult decât orice, era ceva ce trebuia făcut pentru destinul umanității. Era clar că trebuia să mergem pe Lună. A fost un pas foarte logic. A fost cursa spre Lună, dar sincer, pentru unii dintre noi, ne-am fi dorit ca sovieticii să facă ceva în plus, pentru că ar fi stimulat conducerea și pe managerii noștri să fie mai puțin temători față de risc decât au fost. Așa că, pe de o parte, a existat o competiție, dar, în același timp, cel puțin pentru mine, era umanitatea care făcea acest pas spre Univers. Adesea spun că am plecat spre Lună ca program național, dar când mergem pe Marte și dincolo, vom merge ca oameni de pe planeta Pământ. Și cred că vom face acest lucru la nivel internațional și în cooperare, iar asta pentru mine este așa cum ar trebui să fie.

Michael Collins → Ei bine, 1969 a fost un an al Războiului Rece. Nu am fost prietenoși cu Uniunea Sovietică. Show-ul aeronautic de la Paris a reprezentat un teritoriu neutru. Mă așteptam la oarecare ostilitate din partea lor. Nu am văzut așa ceva. Ne-am concentrat mai mult pe faptul că aveam asemănări în experiența noastră, mai degrabă decât divergențe de ordin politic. Ei au zburat pe avioane, noi am zburat pe avioane. Noi am trăit pe cer, ei au trăit pe cer. Ne-am concentrat mai mult pe aceste asemănări decât pe diferențele noastre politice. M-am înțeles foarte bine cu Pavel. Cred că aș fi putut merge cu el la o bere în termeni foarte prietenoși. Și pentru moment, am uitat ostilitatea dintre Statele Unite și Uniunea Sovietică. (Collins l-a întâlnit pe cosmonautul Pavel Beliaiev la Expoziția de la Paris din 1969, după expediția lunară).

BETTMANN ARCHIVE/GETTY [2]

IMPACTUL UNEI FOTOGRAFII

Al Worden → Cred că Apollo 8 a transformat cu adevărat gândirea acestei țări în acele zile. Fotografia Pământului (făcută de astronautul Bill Anders cu o cameră Brownie, de Crăciun, în 1969) este probabil cea mai faimoasă fotografie făcută vreodată. Și cred că cel mai important lucru care a ieșit din programul Apollo a fost o imagine a Pământului. Deoarece, dintr-o dată, oamenii și-au dat seama că hei, chestia asta nu este infinită! Nu este atât de mare încât să nu o putem cuprinde cu privirea. Nu este atât de mare încât să nu-o putem privi de departe și să o vedem ca pe o mică, mică planetă, acolo.

Desen de ALEX FINE

USA
Atunci și acum

Al Worden → Deceniul anilor șaizeci nu a fost bun, dar am fost foarte concentrați pe țintă. Am avut un incendiu în 1967 la Cape și s-a discutat despre continuarea programului sau oprirea acestuia. Dar decizia a fost luată, și cred că a fost cea corectă, că vom continua, pentru că aceste lucruri se vor întâmpla. Nu-mi pasă ce fel de program de testare aveți, vor fi accidente. Vor fi oameni răniți și nu te poți opri din cauza asta. Am făcut parte din grupul care a lucrat cu contractorul. Și știu că nu a fost implicată nicio uncie de birocrație. Toată lumea s-a așezat la masă și a rezolvat problema - și s-a ajuns la un consens, pentru că toată lumea avea în cap ideea că hei, lucrez aici ca să pun un om pe Lună! Dar cred că asta s-a schimbat. Cred că ne îndreptăm spre ceva care nu este la fel de pozitiv ca în trecut. Cred că suntem și noi de vină. Ce vreau să spun? Suntem prea divizați. Văd că suntem foarte divizați și e foarte supărător pentru mine. Și pentru că suntem divizați, n-o să facem nimic. Pentru că o parte nu va ceda în fața celeilalte. Deci, da, cred că este o mare diferență între epoci. Nu am avut această problemă în anii șaizeci și șaptezeci.

Charlie Duke → Războiul, fără îndoială, ne diviza în 1972, dar programul spațial ne strângea laolaltă. Am văzut Apollo cu sute de mii de oameni implicați în program și încântați că suntem într-o cursă, suntem într-un Război Rece, dar suntem și în războiul fierbinte din Vietnam, dar vom câștiga acest obiectiv din Războiul Rece. Și cum mergeam prin țară vorbind, în acele zile, pe această temă, am găsit o mulțime de oameni strânși sub același țel, dacă vreți, copiii, adulții, toată lumea era încântată de asta: „Vom face ceva ce nu a mai fost făcut niciodată". Deci, a unit țara. În unele privințe, cred că acum suntem mai puțin pozitivi. În altele, cred că suntem mai pozitivi. Scopul de a merge în spațiu este încă un lucru foarte pozitiv în țara noastră. Există însă și o mulțime de mișcări ciudate de-ți stă mintea în loc, nu știi de unde să începi.

Michael Collins → Cred că programul spațial, așa important cum era, nu a fost schimbarea monumentală sau provocarea monumentală a sistemului nostru social. Era o parte relativ minoră. Țara merge înainte. Statele Unite, cea mai bună țară din lume - continuă să fie, a fost înainte, este acum și va fi în viitor, nu a fost

afectată într-un fel sau altul, favorabil sau nefavorabil, de programul spațial. Nu cred că totul era atât de groaznic, încât impactul nostru a transformat-o atât de minunat. Programul spațial era o parte relativ mică din ceea ce se întâmpla. Țara nu era în totală confuzie.

Russell Schweickart → Apollo 9 a avut loc odată cu războiul din Vietnam, Robert Kennedy tocmai fusese asasinat, Martin Luther King tocmai fusese asasinat, erau revolte, tot felul de chestii care au rămas în istorie. Noi ne-am concentrat total pe programul Apollo și l-am săltat de la sol. Sunt foarte implicat aici și acum și, în același timp, ceea ce mă preocupă cel mai mult, unde îmi pun la lucru toată energia, este ce se întâmplă pe termen lung. Mă interesează mult mai mult unde mergem pe termen lung. Trăim în momente dificile și vor exista mereu momente dificile. Într-un sens, suntem spuma de pe suprafața istoriei oceanului sau suntem în oceanul istoriei, așa ar trebui să o spun. Și această spumă are foarte puțin de-a face cu ceea ce se întâmplă în adâncimea oceanului. Rolul și responsabilitatea noastră sunt evoluția continuă a acestui experiment de viață. Pentru mine, asta reprezintă misiunile Apollo și aniversarea a 50 de ani. Apollo 9 a fost pur și simplu unul dintre cei câțiva pași de-a lungul acestui drum. Ceea ce este important este că am privit înapoi spre Pământ și am înțeles că trăim în acest colț al Universului și că avem o responsabilitate. Speranța mea este că, în mijlocul tuturor zgomotului politicii naționale și al luptei, există o înțelegere mai profundă (sau o explorare a spațiului) din partea liderilor noștri naționali. Există o responsabilitate față de generațiile următoare, nenumăratele generații din viitor.

STÂNGA SUS ÎN SENSUL ACELOR DE CEAS: BETTMANN ARCHIVE/GETTY; SANTI VISALLI/GETTY; NASA/NEWSMAKERS; LEIF SKOOGFORS/CORBIS/GETTY; MICHAEL OCHS ARCHIVES/GETTY

DESPRE FAPTUL CĂ EȘTI LĂSAT ÎN URMĂ ÎN MODULUL DE COMANDĂ, DEASUPRA SUPRAFEȚEI LUNII

Michael Collins → Știți, aș fi un mincinos sau un nebun dacă aș spune că am avut cel mai bun loc pe Apollo 11. Cu toate acestea, pot spune cu adevărat că sunt mulțumit de locul pe care l-am avut. Am fost mândru că am făcut parte din Apollo 11. A fost punctul culminant al visului președintelui John F. Kennedy de a pune un om pe Lună și am făcut-o cu Apollo 11. Am fost parte integrantă a acestuia. Am fost biletul de întoarcere al lui Neil și Buzz. M-am bucurat că am avut locul pe care l-am avut.

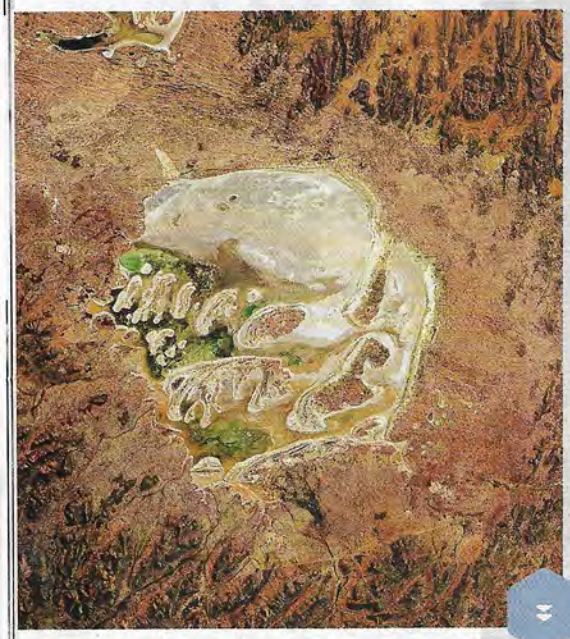

BIGGER BANG: ASTEROIZII

Russell Schweickart → În ultimul deceniu și jumătate, m-am dedicat asigurării că vom fi în măsură să deviem orice asteroid pe care îl vom identifica în viitor ca pe un posibil risc sau factor fatal pentru acest „experiment" pe care îl trăim cu toții. S-ar putea crede că adevăratele provocări în ceea ce privește protejarea Pământului de impactul asteroizilor sunt aspectele tehnice pe care le implică. Și există probleme tehnice foarte serioase, foarte serioase, dar ele vor fi rezolvate. Adică, suntem foarte aproape de asta acum. Dar ceea ce am descoperit - pe măsură ce luptăm cu problemele reale ridicate de devierea unui asteroid de care știm că vine - sunt problemele și provocările geopolitice. Acolo va fi dificultatea reală. Aș spune că, dacă vom fi loviți de următorul asteroid, pentru că vom fi, măcar să fie unul mic. Dar când vom fi loviți, va fi din cauza unui eșec al lumii politice de a lua o decizie coordonată și cooperantă în a investi bani pentru misiunea de deviere a asteroidului. Este o decizie geopolitică foarte, foarte provocatoare, care trebuie luată. În cele din urmă, va fi planeta care va decide să se protejeze. Nu o națiune. Și asta va necesita o decizie planetară - politicienii nu sunt aleși de planetă. În cele din urmă, va fi planeta, oamenii de pe planeta Pământ, care vor proteja Pământul atunci când această provocare se va ivi. Și se va ivi.

DESPRE ELON MUSK ȘI PRIVATIZAREA EXPLORĂRII SPAȚIULUI

Russell Schweickart → „Substanța" reală în explorarea spațială de astăzi vine de la acești nou-intrați în tehnologia spațială condusă de industria privată. NASA are o mare responsabilitate și va continua să aibă una, la fel ca și alte programe spațiale naționale. Dar programele guvernamentale se osifică în timp, devin alergice la risc. În timp ce nou-intrații sunt foarte, foarte inovativi. Sunt în competiție unul cu celălalt, au tot felul de idei minunate și, știi, vedem asta sub forma lui Elon Musk și SpaceX, cu aterizarea într-o etapă și utilizabilă de mai multe ori. Chiar și racheta în două etape Falcon 9 Heavy, revenind și aterizând în formație. A fost incredibil. N-ai fi văzut niciodată asta venind de la NASA sau de la guvern. Deci, așa ceva este foarte interesant. Și cred că este cu siguranță, în viitorul apropiat, calea către care se îndreaptă cei noi. Dacă îl asculți pe Elon Musk, îl crezi pe cuvânt. Crede foarte, foarte profund că vom deveni o specie multi-planetară. Și el a articulat-o pentru mulți dintre noi. Nu el a inventat ideea, dar a fost suficient de curajos să o spună și s-o creadă. De asta îi pasă lui, îmi pasă mie și multor, multor oameni, chiar și în subconștient.

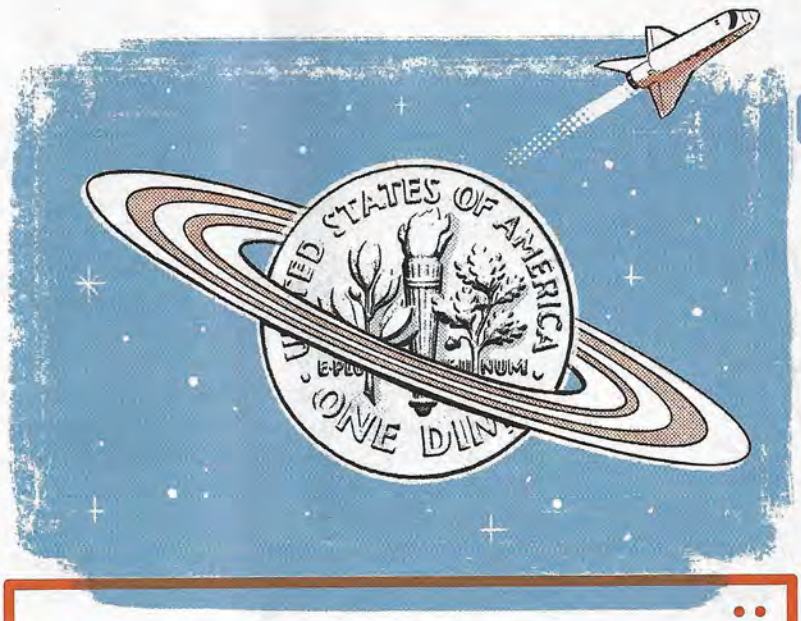

DE LA STÂNGA: USGS/NASA LANDSAT DATA/ORBITAL HORIZON/GALLO IMAGES/GETTY; BENJAMIN LOWY/CONTOUR/GETTY; SPACEX; BRIANNA SOUKUP/PORTLAND PRESS HERALD/GETTY

Despre banii pentru programele spațiale și viitor

Charlie Duke → Cred că astronauții și realizările programului spațial sunt încă respectate. Dar s-a schimbat climatul politic. „De ce cheltuim atât de mulți bani pe Lună?". Răspunsul meu la asta este: Noi nu am cheltuit un ban pe Lună. Totul s-a cheltuit în Statele Unite ale Americii. Am avut 400.000 de oameni. O mulțime de oameni au beneficiat de tehnologia dezvoltată în programele spațiale. Au fost multe studii care arată că rata rentabilității investiției noastre a fost semnificativă de pe urma programului spațial și a cursei spațiale, dacă doriți.

Michael Collins → Programul spațial este un element relativ minor în societatea noastră americană. Nu vreau să-i exagerez importanța, cât de important a fost atunci, cât de important este acum. Cred cu convingere în programul spațial. Dar nu vreau să exagerez spunând că vom rezolva asta, pacea, rasismul mondial, drepturile femeilor și... totul. Știi? A fost o realizare bună la acel moment. Asta e tot. Nu vreau să exagerez în niciun fel.

Russell Schweickart → Speranța mea este că, în mijlocul zgomotului politicilor naționale, ale partidelor și al luptelor, și a ceea ce mai există azi, există și o înțelegere mai profundă printre liderii naționali. Fie din Congres sau Administrație, sperăm că explorarea spațiului va fi privită la un alt nivel de responsabilitate. Este o responsabilitate pe care o avem pentru nenumăratele generații din viitor. Acesta este viitorul înspre care se îndreaptă viața și sper că atitudinea pe care o au față de bugetul anual pentru NASA și pentru cooperarea internațională, precum și față de explorarea imaginativă, profundă, rezultă din această recunoaștere a responsabilității față de viitor. Sper. În același timp, ceea ce vedem zilnic în ziare, pe Twitter și în orice altă parte, este numai spumă, bule, certuri și toate celelalte. Dar sper că sub acestea există o înțelegere mai profundă a responsabilității noastre față de viitor.

DESPRE URMĂTOAREA GENERAȚIE ÎN SPAȚIU

Charlie Duke → Încerc să-i determin pe copii să opteze pentru cursurile grele, provocatoare, din școală. Nu doar să treacă prin școală. Nu știi niciodată ce se va întâmpla în viața ta. Când eram copil, nu era niciun program spațial. Dar mi-am păstrat calea și am avut un fel de plan, singurul lucru pe care l-am știut a fost că vreau să fiu pilot. Și, astfel, am devenit pilot - și apoi, dintr-odată, am fost la altă școală de zbor, iar Sputnik s-a ridicat. „Wow, există o nouă cale de a zbura! Mergem în spațiu, poate". Am continuat să fac câte un pas la timpul său. Sunt foarte activ cu Fundația „Bursei în Astronomie". Noi acordăm burse copiilor merituoși din toată țara care studiază știința și ingineria. Este bine să vezi copiii care acceptă provocările astăzi și manifestă interes pentru programul spațial. Când am aplicat pentru NASA, au fost 3.500 de candidați, toți bărbați. În 2017, NASA a avut 18.000 de aplicații pentru programul astronautic. Deci, interesul rezistă, știi, dorința de a explora în această generație mai tânără este tot acolo. Este foarte interesant pentru mine.

DIVERSITATEA ÎN SPAȚIU. EXPLORARE.

Russel Schweickart → Cred că astăzi este minunat că nu mai suntem o grămadă de bărbați albi, ci bărbați și femei, albi, negri și măslinii. Așa ar trebui să fie. Ceea ce vedem este, într-un fel, evoluția omenirii care merge mai departe și mai departe în univers. În ceea ce mă privește, reprezintă viața pe Pământ, nu bărbați, femei, ruși, americani, indiferent. Suntem viața din acest colț al Universului și cred că ne mutăm în Cosmos și asta trebuie să facem împreună.

Charlie Duke → Stația Spațială Internațională are tot felul de astronauți și suntem națiuni diferite împreună acolo. Deci, acum există o diversitate în program. Cred că NASA nu vede culoarea pielii. Trebuie să alegi ce este mai bun - dacă numele este James sau Jim sau negru sau alb, să alegi ce este mai bun.

DESPRE ȘTIINȚĂ & DUMNEZEU

Charlie Duke → Nu văd niciun conflict. Știința se bazează pe legi invariabile, iar legile Universului au fost create de un designer. Eu îl numesc Dumnezeu. Și așa, chestiunea științei față de credință sau știința față de religie este într-adevăr o problemă care, în mintea mea, ține de evoluție sau creație. Evoluția este bazată pe credință la fel cum Creația este bazată pe credință. Creația este la fel de științifică ca și evoluția. Niciuna nu poate fi dovedită cu argumente științifice, deci este vorba despre o credință. Ceea ce știm până acum înclină, după părerea mea, spre existența unui designer al Universului. E prea ordonat totul. Gândul că lucrurile se întâmplă aleatoriu este dincolo de înțelegerea mea acum, deși am crescut cu Big Bang și toate chestiile astea. Sunt câțiva amici de-ai mei, astronauți, care încă mai păstrează această viziune. Și suntem prieteni buni. De fapt, am avut o discuție despre asta chiar aseară. Nu cădem de acord, dar totuși rămânem prieteni.

DIN STÂNGA: KIM SHIFLETT/NASA; ALEXIS ROSENFELD/GETTY; TIRIPERO/GETTY

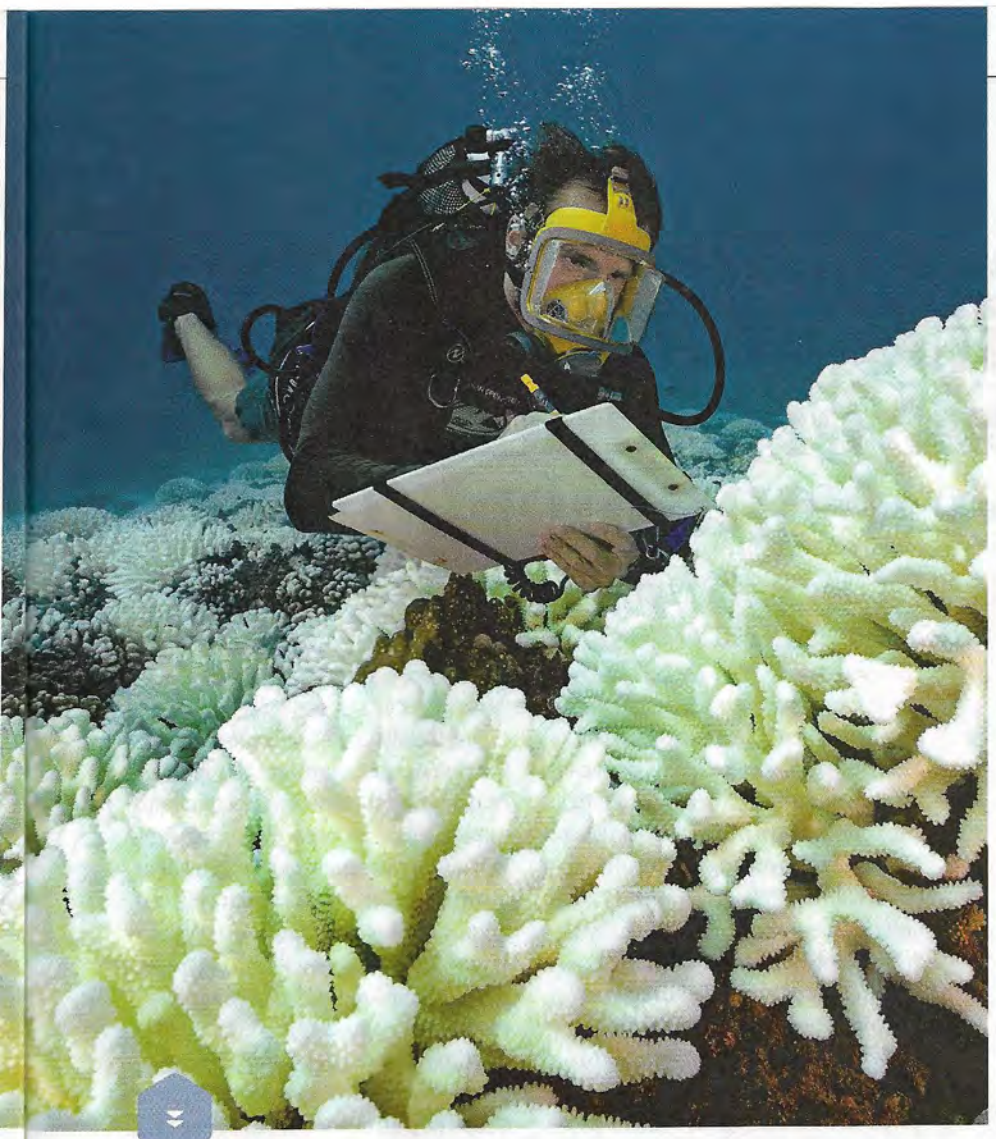

PRIVIND SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Michael Collins → Am un prieten, un coleg astronaut, Walt Cunningham, care nu crede. El spune că aceste variații ale temperaturii sunt antice și le puteți urmări de secole. Nu sunt de acord cu el. Avem discuții pe tema asta. Cred că toate porcăriile, iertați cuvântul, pe care le aruncăm în spațiu sunt rele, rele pentru sănătatea planetei noastre. Poate nu crește imediat temperatura, dar are efecte pe termen lung. În special, este vorba de dioxidul de carbon. Și Walt spune: „Ei bine, este minunat, pădurile iubesc dioxidul de carbon". Și asta este adevărat. Cu toate acestea, unde locuiesc eu, este aciditatea apei pe care o observ. Locurile în care mă scufundam cândva, recifele, sunt acum albe și moarte. Același lucru se întâmplă în Australia, la Marea Barieră de Corali. Deci, nu este doar o chestiune de temperatură. Este o chestiune de aciditate. Este vorba și de o temperatură ridicată. Cred că facem lucruri periculoase astăzi pentru mediul nostru, pentru planeta noastră. Și avem nevoie să punem accentul pe cercetare, dar și să aducem cercetarea în fața publicului în termeni care să îl sensibilizeze.

În cele din urmă, despre acei șoareci...

Michael Collins → Șoarecii albi nu au apărut pe scenă decât după ce ne-am întors pe Pământ și am fost puși în carantină. Am avut o colonie mare de șoareci albi. Oamenii de știință au fost îngrijorați că am adus înapoi agenți patogeni periculoși de pe Lună. Și, prin urmare, succesul final al misiunii noastre depindea de sănătatea acestor șoareci albi. Pare amuzant, mai glumesc pe tema asta, dar a fost o problemă reală. Dacă șoarecii albi ar fi murit, uh-oh... am adus ceva foarte, foarte periculos. Cât de periculos, nu știu. Cred că Neil a spus, bine, șansele să ni se întâmple așa ceva erau infinit de mici, dar implicațiile, pericolele erau dincolo de orice închipuire. Dacă luați un număr mic și-l înmulțiți cu un număr uriaș, ce obțineți? Nu știu, se obțin niște cantități pentru care autoritățile au considerat că merită să construiască această clădire gigantică, plină cu șoareci albi, pentru a vedea despre ce e vorba, asta-i tot. Îmi place să spun, știi, după ce totul s-a terminat, că succesul lui Apollo 11 nu a fost al omului, a fost, știi, din acea carte faimoasă, „Oameni și Șoareci". Au fost cu adevărat șoarecii, OK? Succesul lui Apollo 11 a depins de șoareci. N

EDUCAȚIE

„Pentru unii, copilul e menit să le panseze orgoliile rănite și visele spulberate"

Newsweek România a vorbit cu Teodor Baconschi despre cartea sa, „Averea bunei educații", care și-a epuizat deja primul tiraj.

CUM POT SUPLINI PĂRINȚII CEEA ce școala eșuează în procesul de educare a copiilor? O întrebare la care cunoscutul intelectual reușește să răspundă convingător, erudit, dar colocvial.

***Newsweek România*: „Cultura implică depășirea de sine prin autolimitare". Am găsit această definiție, domnule Teodor Baconschi, în primele pagini ale ultimei dvs. cărți, „Averea bunei educații". Ce ați vrut să spuneți mai exact?**

Teodor Baconschi: Ignoranța nu se măsoară în cantitatea informațiilor pe care le deținem (cine se poate măsura cu Google?), cât prin ratarea „momentului socratic": știu că nu știu. Sunt deci conștient de faptul că înțeleg lumea și pe mine însumi pe temeiul unor date mărginite, incomplete, care se cer mereu revizuite, completate, nuanțate și aprofundate. Simone Weil spunea că s-ar cuveni ca atenția să fie obiectul unic al educației. Trebuie să fiu mereu atent nu doar la ce am aflat (și îmi cimentează prejudecățile personale), ci la ce aș putea afla. O asemenea dialectică implică o anumită smerenie față de domeniile infinite pe care nu facem decât să le adulmecăm, într-o tatonare graduală. Cred că această smerenie (pe care o putem numi autolimitare) se opune eficient stării de autosuficiență în care, cel mai adesea, ne complacem. Dar autolimitarea e și autoironie. Chiar dacă vrem adevărul și deci ajungem la o anume gravitate existențială în procesele noastre cognitive, suntem salvați doar dacă ne mai luăm când și când peste picior. Adică atunci când nu facem din ce știm prilej de paradă, înfumurare și didacticism plicticos, ci mai curând materia primă a unor noi întrebări.

De ce ați simțit nevoia să scrieți un eseu despre educarea copiilor?

Am văzut și citit mereu, în ultimii ani, reacții ale părinților speriați de ineficiența școlii românești, împovărată de reforme avortate. Părinții nu mai știu ce să facă pentru ca descendenții lor să nu preia din „sistem" duhul acesta al impostorii și improvizației, care te propulsează în partide și clanuri, dar te și expune la o ratare deplorabilă. Nu mi-am propus să devin vreun Alain de Botton dâmbovițean. Pur și simplu, am șansa de a proveni dintr-o familie de intelectuali, care a constituit o tradiție convingătoare. Fără a înțelege tradiția (cea cu majusculă, dar și pe cea personală) ești expus la grave confuzii de planuri și priorități.

DE

SILVIU SERGIU
silviu.sergiu@newsweek.ro

Am găsit în acest eseu reflecții de natură psiho-pedagogică. Sunt sfaturi izvorâte exclusiv din experiența dvs. de părinte sau v-ați dedicat aprofundării acestui domeniu?

M-am inspirat mai ales din experiența personală. Am regăsit prin această carte frumusețea unor experiențe prin care am trecut și pe care le cam uitasem. Mi-am permis, adoptând un ton colocvial, să le reamintesc părinților tineri că educația celor mici te educă și pe tine, sau că drumul spre o cultură solidă implică folosirea inteligentă a experienței altor generații. Oricât s-ar fi schimbat relația cultură personală/carieră profesională sub impactul revoluției digitale, ea rămâne axială în definirea oricărei personalități. În fond, nu înveți pentru a demonstra ceva la un interviu pentru jobul visat, cât pentru a deține instrumentarul critic prin care-ți ocupi locul în lume, în propria viață, în libertatea gândirii și în dorința de a crea, stimulată de tot ce ai învățat. Sunt convins că buna educație e singura cale spre gestionarea întrebărilor permanente și totodată trusa ideală de supraviețuire, într-o lume unde-i tot mai greu să desprinzi un sens.

Volumele de parenting sunt foarte la modă în prezent, dvs. considerați că astfel de rețete nu funcționează. Credeți că părinții de astăzi își educă propriii copii după modele greșite, în mod superficial?

Consider că genul „parenting" e, cu excepțiile de rigoare, o escrocherie comercială. Succesul lui se bazează pe mistificarea realității. Nu suntem oameni pentru că ne-am născut, ci pentru că ne-am umanizat plauzibil. Or asta nu se obține pe căi simple, fără efort, de la sine, aruncând peste bord „cele 10.000 de ore" necesare oricărui actor social funcțional (mă refer aici la competențele intelectuale, civice și profesionale). Autorii care livrează scheme (în x pași sau y puncte) nu iau în seamă faptul că fiecare copil e o persoană unică, dar nici realitatea complexă în care e aruncată generația Z. Îi asigură pe părinți că eșecul e bun, că mediocritatea școlară anunță „un caracter rebel și puternic", sau că nu trebuie să-și facă griji, pentru că - deși nerealizat profesional sau familial - copilul lor cel răzgâiat și obișnuit cu victimizarea va fi, în definitiv, un revoltat de succes. Nu am concentrat în carte rețete „universal valabile", ci căi de acces către sufletul și mintea unor copii iubiți și respectați ca persoane unice.

„Sunt convins că buna educație e trusa ideală de supraviețuire, într-o lume unde-i tot mai greu să desprinzi un sens"

Credeți că un părinte poate suplini cu adevărat ceea ce școala eșuează în procesul de modelare a copiilor?

Familiile au un rol esențial în construirea unei personalități echilibrate. Părinții „prea ocupați" pentru a-și educa singuri copiii (în privința conștiinței morale, a bucuriei estetice și a căutării spirituale) lasă totul pe seama tabletei (cel mai odios baby sitter), a școlii publice, a spațiilor after school și a meditatorilor privați. Orice copil supra-instituționalizat devine cinic, apatic sau irresponsabil. De când lumea, pruncii imită de fapt ce aud și văd în casă, își divinizează părinții și au nevoie de afecțiune și dialog, de încredere și plăcerea disciplinei autoimpuse, nu de soluții impersonale și uniforme. Nu sunt adeptul home schooling, însă cred că ce preia copilul din familie rămâne cel mai durabil aport la configurarea fizionomiei sale adulte.

Care sunt principalele greșeli pe care le face un părinte, cu o educație medie sau superioară, în procesul de educare a unui copil?

Facem destule erori! Una e că îi privim pe cei foarte mici (din perioada celor „șapte ani de acasă") ca pe niște ființe neterminate, inferioare, care au nevoie de explicații simpliste, de cuvinte diminutivate, de interjecții și, eventual, de periodice „bătăițe". E moștenirea fondului nostru rural, autoritar (de pe vremea când copiii erau priviți ca mijloace de producție). Din păcate, sinistrul adagiu „eu te-am făcut, eu te omor" se bucură încă de o largă popularitate: pruncul ca proprietate privată. O altă eroare ține de aplicarea mecanică a superstiției despre performanță: faimosul „excepționalism" românesc. Toți părinții cer maximum, în loc să asigure esențialul. Îi vor premianți la „olimpiade", fără să țină cont de înclinațiile efective ale juniorilor. Iar când copilul nu „performează", începem să-i băgăm în cap fie că oricum va fi „lider" (se ocupă tata de asta, că doar are suficiente relații), fie că societatea e de vină.

Îi îndemnați pe părinți să nu-și reducă copiii la versiunea lor cea mai bună, ci să-i conducă spre versiunea lor cea mai bună. De ce credeți că proiectează părinții asupra copiilor propria personalitate?

Dintr-un egoism frustrat: așa procedează cei pentru care copilul nu e (alt)cineva, cu traseul și detenta lui proprii, ci un alter ego chemat să le panseze orgoliile rănite și să le răzbune visele spulberate. Nu există, după mine, ceva mai mutilant decât asta, când vine vorba despre educație.

O condiție a unei educații reușite ține, în opinia dvs., de respectul pe care un părinte i-l acordă copilului ca „persoană autonomă, cu destin personal și drepturi aparte, pe care nu le poți anexa". Un efort cam mare pentru un părinte român, nu credeți?

E un efort pentru părinții din sfera occidentală (și nu numai, dacă ne gândim la uriașele ambiții ale părinților asiatici, care-și propulsează cu de-a sila copiii în Ivy League). Nu îți educi urmașii pentru a te făli cu performanțele lor, ci pentru a le asigura o viață în demnitate și echilibru sufletesc. Adică pentru a le deschide accesul spre bunurile intangibile, imateriale: să savurezi o capodoperă, să te desfeți într-un muzeu, să ai o imagine coerentă despre valorile fondatoare ale propriei civilizații, să rămâi politicos și vertical, mai presus de maliția umană curentă și de întorsăturile vieții, să fii solidar cu binele...

Recomandați să nu ne tratăm copiii ca pe niște „idioți corigibili, ci ca pe niște parteneri de joacă pe termen lung. Să nu-l condamnăm la o condiție de oligofren simpatic. El este oricum neajutorat. Să-i dăm constant sentimentul că nu este". Cum putem face asta în mod practic?
Cultura e un joc al imaginarului și al fanteziei. Dacă educația e condusă în acest spirit, potențialul copilului se actualizează de la sine.

Un alt sfat: să nu ne înfofolim și să îmbuibăm copiii. Au depășit românii trauma comunismului, când alimentele erau insuficiente, iar frigul pătrunzător, pentru a fi capabili să facă asta?
Am depășit-o parțial. După comunism, am ajuns o națiune supraponderală, care continuă să cheltuie mult mai mult pe mâncare decât pe hrana intelectuală. Tot din Epoca de Aur am rămas și cu mania înfofolirii, care scade imunitatea și descurajează sportivitatea.

Accesul la cunoștințe nesistematizate, oferit de internet, este, în opinia dvs., un pericol pentru o educație solidă. Consecințele identificate de dvs. sunt „incultura, superficialitatea obtuză, confuzia cronologică". Cum putem evita transformarea copilului nostru într-o „găină pătrunsă accidental într-o catedrală", o metaforă care vă aparține?
A folosi resursele internetului fără o educație solidă, care ți-a rafinat discernământul critic și te-a familiarizat cu gândirea autonomă e ca și cum ai pluti în ocean pe o plută rudimentară. Ai minime șanse de a ajunge la vreun liman.

De ce alfabetizarea clasică trebuie să se petreacă înaintea celei digitale?
Pentru că analfabetismul funcțional (citești, dar nu pricepi) te lasă surd și orb în fața memoriei digitale a umanității, stocate pe web.

Social media este un inamic al educației. Cum afectează mecanismul de „confirmation bias" calitatea educației?
Poate că acest efect de bulă e la fel de vechi precum mitul platonic al peșterii. Suntem în siguranță doar prin confirmare și repetiție, pentru a ne lua mereu iluziile drept realitate. Dar nu putem avansa ca specie decât prin contestare și inovație, așa că e cazul să facem media acestor două impulsuri.

Puterea exemplului părinților este foarte importantă în educarea copilului. Copiii trebuie să-și vadă părinții că citesc. Cum altfel îi mai putem atrage pe copii către cărți?
Nu prea putem altfel. Dacă părinții nu citesc mereu cărți, copiii vor eșua într-un maidan cu emoticoane...

Remarcați faptul că, din snobism social, unii părinți își forțează copiii spre o direcție total nepotrivită cu aptitudinile lor reale. Care sunt pericolele unui asemenea comportament?
E o crimă să-i impui copilului drumul profesional. Dacă l-ai educat corect, va ști ce să aleagă. Poți să-l sfătuiești, nu să-l obligi să devină ce nu vrea (făcând din el un nefericit cronic). Important e să accepți, de pildă, că un bucătar de mare clasă e mai onorabil socialmente decât un „universitar" cu doctoratul plagiat.

„Măreția cunoașterii decurge din capacitatea de a te situa cu luciditate la locul tău, fără complexe de superioritate sau de inferioritate". Ce înseamnă acest lucru?
Înseamnă să fii înțelept, adică să eviți disonanțele cognitive provocate prin supra sau subevaluarea personală. Să accepți că nu poți avea totul și că ce ai e mai mult decât ți se pare. Să ieși din spirala „dorinței mimetice" și să crești lăuntric, în căutarea unor virtuți, nu exterior, în căutarea celui mai bogat mormânt. O asemenea situare te lasă deopotrivă să admiri (deci să-ți găsești modelele) și să te bucuri de darurile semenilor.

De ce trebuie să le stimulăm copiilor plăcerea de a colecționa?
Pentru că această activitate îi deprinde cu ordinea, cu răbdarea și cu viziunile de ansamblu.

„E o crimă să-i impui copilului drumul profesional. Dacă l-ai educat corect, va ști ce să aleagă"

„Cartea aceasta se adresează celor binecuvântați cu copii, arătându-le pistele clasice ale unei bune educații. Veți găsi în ea suficiente argumente și sfaturi practice pentru a redeveni optimiști, dar și realiști, adică foarte răbdători, căci buna educație nu e o marfă, ci un proces delicat de interacțiune pedagogică, pe fondul căruia noi înșine, ca părinți, suferim o necesară evoluție. Buna educație nu este nici o pradă, nici un premiu, ci un spor inteligent adus propriei umanități, într-o lume complicată și nelipsită de riscuri. Odată obținută, ea îi pregătește pe urmașii noștri pentru o viață autentică, de care se vor putea bucura pe deplin, mai ales în momentele de cumpănă, când trebuie să aleagă o schimbare de parcurs".

Anul apariției: 2019
Categoria: Educație, Psihologie
Editura: Univers
Nr. de pagini: 240

Dar gustul pentru muzică?
Pentru că o viață împlinită presupune eufonia, nu cacofonia. Muzica e cel mai subtil profesor de ritm vital supus armoniei.

Susțineți că familia are datoria să nu insufle copiilor ura față de religie în procesul de educare. Cum poate contribui religia la o bună educație?
În toate felurile: religia e simbolism, sondare a necunoscutului, fixare în tradiție și neliniște a căutării adevărului suprem, dar ea e și magistra tuturor artelor, depozitara memoriei colective, sursa simțului de sacrificiu, sau orizontul gesturilor gratuite, care salvează noblețea morală. Nu poți fi însă autentic decât dacă ești complet liber să-l cauți pe Dumnezeu, deci dacă practici o pietate neconstrânsă.

De ce ați avut ezitări să introduceți în eseul dvs. un capitol dedicat educației sexuale?
Nu doar dintr-o anumită pudoare, ci și pentru că moștenirea freudismului a banalizat subiectul: e totuși fundamental, așa că am bifat și această tematică delicată.

Părinții trebuie, în opinia dvs., să-și îndemne copiii să nu practice sexul accidental. Ce alte sfaturi le mai putem da la acest capitol?
Sunt convins că sexualitatea fără iubire și comuniune n-are sens (deși iubirea și comuniunea pot avea sens și fără acuplările fizice).

De ce nu ar trebui să le cerem copiilor să fie primii la școală în permanență?
Pentru că nu vor fi primii decât dacă nu le cerem... Iar dacă nu sunt primii la școală, ar putea fi primii în cunoașterea de sine, sau în calitatea propriei umanități. Geniul, tocilarul împins de la spate și introvertitul care promite sunt deopotrivă oameni respectabili! Important e ca elevul să nu vâneze notele maxime, ci să le merite (după ce a cunoscut prețul ascetic al dobândirii lor).

Le recomandați părinților să călătorească împreună cu copiii lor. Cum putem transforma o vacanță într-o oportunitate pentru a contribui la educația copilului?
Nu-i greu. Ajunge să le spunem copiilor că, acolo unde mergem împreună, nu vor vedea doar alt decor geografic, ci o altă cultură, alt mod de viață, alte obiceiuri, fără a ocoli muzeele și ghidurile de calitate, care fixează reperele, transformând „străinătatea" într-un peisaj familiar.

Susțineți că părinții trebuie să conștientizeze că, educându-și copiii, se educă pe sine. De ce este important ca părinții să fie autodidacți?
Dacă nu ne educăm pe noi înșine, continuu, ne defazăm, deci nu le mai putem explica micuților pe ce lume trăiesc și, desigur, pe ce lume urmează să acționeze ca ființe mature. Nu doar softurile de pe computerele noastre au nevoie de un upgrade periodic... N

BMW SERIA 7 & X7

Combinații bavareze de 7 luate câte X

De peste 40 de ani, cifra „7" este principalul termen al ecuației bavareze a luxului, sportivității și rafinamentului la cel mai înalt nivel. Cu timpul, însă, ecuația s-a complicat cu noi termeni, precum „X"-ul de la sistemul de tracțiune integrală xDrive, și a apărut și un coeficient de altitudine – X7.

ÎNCEPÂND CU BMW E23 (1977), Seria 7 a fost, este și, probabil, va fi nava-amiral a constructorului din München. Cea de-a șasea generație BMW Seria 7 abia a ajuns la maturitatea facelift-ului la începutul anului și a impus noi standarde în materie de sportivitate, confort și tehnologie. De ce „probabil"? Pentru că, în ultimii ani, piața auto mondială este dominată de SUV-uri de toate dimensiunile, iar producătorii nișează continuu pentru a atrage noi clienți. Până și în segmentul de lux, lupta a început să se dea la înălțime – Bentley Bentayga, Rolls Royce Cullinan și, cine știe, poate un Bugatti „cocoțat". Așa că BMW a făcut un pas interesant, călcând pe urmele Mercedes GL-Klasse și dezvoltând X7, cel mai mare și impunător SUV premium din istoria sa. Adică, un fel de Seria 7 SUV, cu până la șapte locuri.

Newsweek România s-a întâlnit cu noul Seria 7 și cu X7 în cadrul BMW Grand CSEU Media Experience Tour 2019, un super-eveniment media desfășurat de-a lungul a șapte țări, care a început în Polonia și s-a terminat în Grecia. Noi am condus un 750i xDrive și un X7 M50d, de la Sofia până la Sani Beach, în Halkidiki.

Limuzina pentru șofer

În general, fiind conduse de șoferi, limuzinele pun mai mult accentul pe confortul pasagerilor din spate. Dar la bavarezi e altfel. Sigur, și în cazul BMW Seria 7, mai ales dacă e „L", adică cu ampatament lung, ești răsfățat pe banchetă sau de unul dintre scaunele individuale, în funcție de model. Însă, în orice clipă, te poți urca la volan și bucura de plăcerea de a conduce. Dezvoltat pe platforma modulară „Oberklasse" (OKL), cu o structură principală din fibră de carbon și cu un motor V8 twin-scroll turbo de 4.4 litri și 530 de cai putere sub capotă, BMW 750i xDrive cântărește doar 2.040 de kilograme și se transformă imediat ce îi ciupești accelerația într-o sportivă pur sânge (accelerație 0-100 km/h în 4,0 secunde). Nu se simte nicio clipă că e ditamai limuzina de 5,12 metri lungime.

Construcția șasiului, suspensia și sistemele de amortizare, direcția și sistemul de frânare sunt proiectate pentru a facilita atât o călătorie relaxată, netulburată de denivelările șoselei, cât și un stil de condus sportiv și activ. E suficient să treci mașina în modul „Sport" sau „Sport Plus", pentru a începe să zâmbești involuntar pe serpentine. Și nu sunt puține pe drumul dintre Sofia și stațiunea de schi Bansko. De asemenea, față de Seria 7 G11/G12 fără facelift, am observat un confort acustic îmbunătățit. Pe autostradă, nici la viteze de peste 200 km/h aproape că nu se aude nimic.

„Apartamentul" quad-turbo

Diesel-ul nu are încă rival! Cel puțin în cazul mașinilor mari. Recunosc, am plecat cu inima ușor îndoită de la

FOTO: BMW

1

2

3

1-4: Noul BMW Seria 7 este mai impunător ca niciodată. Mărimea grilei față, însă, împrumutată parcă de la X7, dă naștere unor controverse. **5-11:** BMW X7 este un fel de Seria 7 „cocoțat", destinat oamenilor de afaceri activi și cu o familie numeroasă.

4

5

6

Bansko către Halkidiki la volanul unui X7 M50d. Cum mașina are peste 1,8 metri înălțime, aproape 5,2 metri lungime, o lățime de 2,0 metri, o greutate de peste 2,5 tone și o arhitectură de apartament cu patru camere, mă așteptam la o dinamică greoaie.

Dar, conform proverbului, „socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg". Numai bavarezii știu cum au reușit să facă un elefant să se miște cu grația unei balerine prin simpla schimbare a modului de condus. Este adevărat, X7 M50d are sub capotă cel mai puternic și mai rafinat diesel de pe piață, un agregat de numai 3.0 litri, care, cu ajutorul a patru turbine, dezvoltă 400 de cai putere și un cuplu de 760 Nm.

Dar nu acesta e secretul, ci trenul de rulare, tehnologia șasiului și modul în care motorul conlucrează cu transmisia automată Steptronic în opt trepte și suspensia activă, care poate fi variată cu până la 80 de milimetri.

Nu trebuie să mă credeți pe cuvânt, merită încercat. Deși are o gardă la sol de 221 de milimetri, oferă un unghi de atac de 25 de grade și un unghi de degajare de 22,2 de grade și poate trece printr-un vad de jumătate de metru, X7 M50d impresionează pe viraje. Sigur, nu stă ca Seria 7, dar e foarte aproape.

Singurul lucru ce li se poate reproșa bavarezilor e că, în ciuda gabaritului, spațiul destinat ocupanților celui de-al doilea rând de scaune este destul de limitat. Ai mai mult loc la picioare în spate într-o Honda CR-V. Dar asta e, BMW nu prea a excelat niciodată la acest capitol, șoferul și plăcerea de a conduce fiind în prim-plan. N

7

8

9

10

11

FOTO: BMW

ROCK FM

It Rocks!

www.rockfm.ro

MOBILITATE

eRockit, motocicleta cu pedale care atinge 80 km/h

CUM MOBILITATEA ÎN ORAŞELE aglomerate şi poluate devine o problemă din ce în ce mai complicată, popularitatea motocicletelor electrice şi a bicicletelor electrice se află pe un puternic trend ascendent. Ce se întâmplă însă dacă cele două mijloace de transport eco se combină? Rezultă eRockit, o motocicletă electrică urbană cu pedale.

eRockit seamănă cu o motocicletă de tip „naked", fără carenaje, iar design-ul său avangardist a primit premiul „Red Dot Awards". Dar nu este chiar o motocicletă electrică. Sistemul său inovator de propulsie, botezat „Human Hybrid", este alcătuit dintr-un motor electric de 16 kW, o baterie cu o capacitate de 6,6 kWh şi pedale. Da, pedale, ca la bicicletă. Iar pedalele nu sunt puse de formă sau doar pentru a urni vehiculul de 120 de kilograme din loc.

Acestea nu sunt conectate la roata din spate printr-un lanţ, ca la o bicicletă obişnuită, ci pun în mişcare un generator de curent care alimentează bateria. Prin urmare, utilizatorul lui eRockit face obligatoriu şi mişcare, în timp ce se deplasează cu zero emisii, cu o viteză de până la 80 km/h.

Producătorul german cotează „moto-bicicleta" electrică cu o autonomie de până la 120 de kilometri, ceea ce este mai mult decât suficient pentru drumurile cotidiene în oraş. Iar cuplul instant oferit de motorul electric fac eRockit-ul plăcut şi distractiv de condus. Singura problemă o constituie preţul destul de piperat, care porneşte de la aproape 12.000 de euro în Germania. ***(Răzvan Scăeşteanu)***

PRIMUL RADIO DE SPORT DIN ROMÂNIA

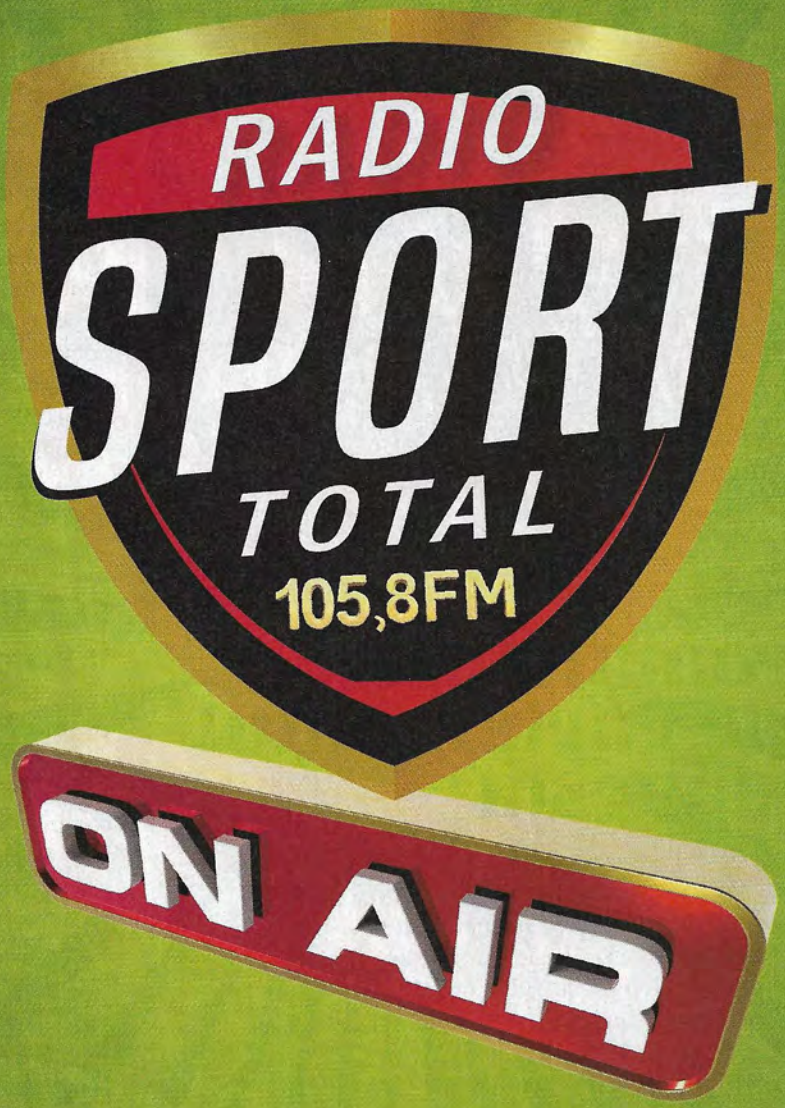

Bucureşti: 105.8 FM

Botoşani: 91.1 FM

Braşov: 96.4 FM

Drăgăşani: 88.0 FM

Făgăraş: 90.90 FM

Focşani: 102.0 FM

Galaţi: 87.7 FM

Predeal: 101.1 FM

Rupea: 90.3 FM

Severin: 97.9 FM

Slatina: 92.4 FM

Victoria: 92.8 FM

Zărneşti: 88.2 FM

WWW.SPTFM.RO

Opinca românească flutură pe Parlamentul de la Budapesta

4 AUGUST 1919: TRUPELE ROMÂNE OCUPĂ BUDAPESTA ŞI ÎNLĂTURĂ regimul comunist instituit de Bela Kun, care a fugit în Rusia Sovietică. Palatul Parlamentului se afla sub paza unui batalion de vânători şi steagul Ungariei continua să fluture chiar şi după ce trupele române au preluat oraşul. Comandantul unităţii de pază, sergentul Iordan, este cel care a agăţat, deasupra drapelului Ungariei, o opincă de ţăran.

Armata română a invadat Ungaria după ce, la mijlocul lunii iulie, circa 50.000 de militari maghiari, dirijaţi de regimul comunist al lui Bela Kun, încercaseră să treacă linia de demarcaţie de pe râul Tisa. Ofensiva trupelor lui Bela Kun a fost oprită de aproximativ 48.000 de militari români. După respingerea atacului iniţial al maghiarilor, trupele române, care ajunseseră la o forţă de 84.000 de persoane, au contraatacat şi au ocupat aproape toată Ungaria, mai puţin zona lacului Balaton, unde se aflau amiralul Horthy şi miliţiile sale, înarmate de România.

Intrarea trupelor române în Ungaria nu a fost acceptată de puterile aliate care negociau la Paris viitoarele tratate de pace, de după Primul Război Mondial. Armata română s-a retras din această ţară la începutul anului 1920. România a preluat de la Ungaria, printre altele, întreaga industrie de apărare, 800 de locomotive şi 19.000 de vagoane şi 30% din şeptel. Românii au adus înapoi în ţară mai multe clopote ale unor biserici româneşti istorice din Transilvania, clopote care urmau să fie topite.

2-8 AUGUST

Ceauşescu îşi spală imaginea cu vizita lui Nixon

2 august 1969: Richard Nixon ajunge la Bucureşti, fiind prima vizită a unui preşedinte american în Europa de Est de după Primul Război Mondial şi prima vizită a unui şef de stat al SUA în România. Vizita a fost un succes pentru Ceauşescu, pozând în faţa Occidentului în disidentul din blocul comunist european, după ce, în 1968, condamnase invazia Cehoslovaciei de către URSS. Nixon a fost întâmpinat cu entuziasm de aproape un milion de români, însă schimbarea aşteptată de aceştia nu a venit, Ceauşescu virând spre modelele chinez şi nord-coreean.

Scrisoarea care a dus la bomba atomică

2 august 1939: Albert Einstein şi Leo Szilárd îi scriu o scrisoare preşedintelui american Roosevelt, în care îl avertizează că există pericolul ca naziştii să dezvolte o armă atomică, sugerând că SUA ar trebui să înceapă propriul program nuclear. Aşa este iniţiat „Proiectul Manhattan", prin care au fost dezvoltate primele bombe atomice. Totuşi, Einstein nu a fost implicat în construirea bombei atomice.

Republica de la Ploieşti

8 august 1870: Liberalii radicali încearcă să răstoarne regimul lui Carol I, nemulţumiţi de instabilitatea politică. Conspiratorii conduşi de fostul ofiţer Alexandru Candiano-Popescu anunţă că principele Carol a fost detronat. Republica de la Ploieşti, sursa de inspiraţie pentru I.L.Caragiale, dată în vileag de şeful staţiei de telegraf, a ţinut doar până a ajuns armata la Ploieşti. Ulterior, conspiratorii au fost achitaţi.

FOTO: GETTY IMAGES

Magic FM

always great music

magicfm.ro

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

ABONEAZĂ-TE!

MODALITĂȚI DE ABONARE:

- Online, prin card, la www.newsweek.ro/abonamente
- Prin ordin de plată în contul S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., Cod Unic de Înregistrare: 38847674, cont nr. RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor
- La toate oficiile poștale
- La firmele de abonamente:
  - Manpress Distribution București
  - Calliope S.R.L. Ploiești
  - Cuget Liber S.A. Constanța

Pentru informații și reclamații abonamente *Newsweek România*:

- E-mail: abonamente@newsweek.ro.
- Tel.: 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 tarif normal (de luni până vineri între 10.00 și 17.00).

Pentru abonamentele plătite cu ordin de plată este necesar să trimiteți talonul de mai jos completat, împreună cu copia dovezii de plată, la S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., București, B-dul Mărăști nr. 65-67, Pavilion G3, Complex Romexpo, Intrarea B, sector 1, sau prin e-mail la: abonamente@newsweek.ro.

PLATA SE VA EFECTUA PÂNĂ LA DATA DE 25 A LUNII ÎN CURS PENTRU CA LIVRAREA ABONAMENTULUI SĂ ÎNCEAPĂ DE LA DATA DE 1 A LUNII URMĂTOARE. DACĂ PLATA SE EFECTUEAZĂ DUPĂ DATA DE 25, DATA DE ÎNCEPUT A ABONAMENTULUI SE DECALEAZĂ CU O LUNĂ.

Talon de abonament

ROMÂNIA Newsweek

Nume, prenume .....

Str..... Nr....., Bl....., Sc....., Et....., Ap.....

Localitate ..... Județ / Sector .....

Cod poștal..... Telefon..... E-mail.....

Am achitat suma de ..... lei cu ordin de plata nr. ..... din data .....
către S.C. NEWS INTERNATIONAL SA, cod fiscal 38847674, în contul RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor.

Abonamentul va începe din luna .....

Operatorul NEWS INTERNATIONAL S.A., editorul revistei Newsweek România, prelucrează datele cu caracter personal furnizate de dumneavoastră în scopul abonării la publicație și livrării revistei. Datele vor fi dezvăluite Poștei Române sau firmei de distribuție care livrează revista la adresa dumneavoastră. Pe viitor, aceste date: nume, prenume, adresă, telefon, e-mail, ne permit să vă trimitem revista la care v-ați abonat și să vă ținem la curent cu diverse informații despre abonamentul dumneavoastră.
În cazul în care nu doriți aceasta, bifați ☐ NU

Conform Legii nr. 677/2001, beneficiați de dreptul de acces, de intervenție asupra datelor, dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale. Aveți dreptul să vă opuneți prelucrării datelor personale care vă privesc și să solicitați ștergerea datelor. Pentru exercitarea acestor drepturi, vă puteți adresa cu o cerere scrisă, datată și semnată la News International S.A. De asemenea, vă este recunoscut dreptul de a vă adresa justiției.

Prin prezenta sunt de acord ca NEWS INTERNATIONAL S.A. să prelucreze datele mele cu caracter personal și să le dezvăluie terților conform legii nr. 677/2001. Îmi rezerv dreptul să mă opun acestei prelucrări și să solicit ștergerea datelor adresându-mă societății NEWS INTERNATIONAL S.A. printr-o cerere scrisă.

Semnătura abonatului .....

PAȘI PENTRU ABONARE

A) CU CARDUL

1. Intri pe site-ul www.newsweek.ro/login, creezi cont nou și te înregistrezi.
2. Intri în contul tău și alegi varianta de abonare dorită (print / print + digital / digital) și perioada (o lună, 3, 6 sau 12 luni).
3. Dai click pe CUMPARĂ și faci plata cu cardul.
4. Primești factura prin email.

B) PRIN ORDIN DE PLATĂ (OP)

1. Alegi varianta de abonament
2. Efectuezi plata prin OP în contul News International S.A, Bd. Mărăști, Nr. 65-67, Complex Romexpo, intrarea A, pavilion G3 Sectorul 1, București, România, J40/2003/2018, CUI: RO38847674, Cont bancar: RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Moșilor
3. Ne trimiți un e-mail la adresa abonamente@newsweek.ro cu o copie a OP-ului și adresa de livrare a abonamentului, dar și o adresă de e-mail pentru activarea contului de abonament digital.
4. Primești factura prin email.

REDUCERE de până la 20% față de prețul revistei la chioșc

Tip abonament \ Perioada	1 lună	3 luni	6 luni	12 luni
PRINT (revista tipărită; acces parțial online; newsletter)		**139lei**	**259lei**	**499lei**
PRINT + DIGITAL (revista tipărită; acces total online, inclusiv arhivă; newsletter)		**169lei**	**319lei**	**619lei**
DIGITAL (acces total online,inclusiv arhivă; newsletter)	**18lei**	**49lei**	**89lei**	**169lei**

Revista *Newsweek România* este distribuită în toată țara, la chioșcurile de presă, în magazinele de presă Inmedio, Relay și Tabac Xpress și în benzinăriile: OMV, Petrom V, Mol, Rompetrol, Socar. Prețurile afișate sunt valabile pentru livrarea revistei pe teritoriul României. Pentru livrarea în străinătate se adaugă taxe poștale, în funcție de zonă. Vă rugăm să ne contactați la adresa: abonamente@newsweek.ro pentru a stabili toate detaliile.

DACĂ NU GĂSIȚI REVISTA ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRĂ, vă rugăm să ne comunicați telefonic, la numerele **0374.00.23.81 / 0374.00.23.82** sau prin e-mail, la adresa: **abonamente@newsweek.ro.**

Vrancart®

Aproape de tine, aproape de natură

rompaper

Producem cu mândrie, în ROMÂNIA:
- hârtie pentru carton ondulat
- carton ondulat și ambalaje din carton ondulat
- hârtii igienico-sanitare

ROMANIAN GOOD - BUN ROMÂNESC

Produs în ROMÂNIA

Suntem prietenoși cu natura:
- colectăm la nivel național peste 30% din deșeurile din hârtie și carton

Strada Ecaterina Teodoroiu 17, Adjud - VN
T: +40 (237) 64 08 00, F: +40 (237) 64 17 20
www.vrancart.ro | office@vrancart.com

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026

AVENTURA

SCORPIONUL

COLECȚIA SFINX

fondată în 1895 bpt serie nouă

COLECȚIA SFINX